

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI: MOHÁCSY LAJOS SZÁZADOS

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BÖSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 1-501-90	Postatakarékpénztári csekszámla: 25.342
--	--	---	----------------------	---

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Cs—8/a.

Mikor az örsökön való továbbképzésre vonatkozó irányelvek két évvel ezelőtt megjelentek, eljutottunk oda, hogy ez az alapvetően fontos kérdés egységes, határozott rendszert kapott.

Másik fordulópont pedig a csendőrség kiképzésének a történetében a Cs—8/a. kiadása. Éspedig a kétév előttinél is nevezetesebb fordulópont, mert a tudás alapja az iskola. Ha itt nem azt az útravalót kapja a próbaesendőr, a járőrvezető és a többi, ami kell neki, de amit el is bír vinni magával s ha nem úgy kapja, ahogyan kell, ezt a mínusz az örsön pótolni többé nem tudja. Az örsélet, de maga a falusi környezet, a szerteágazó, idődaraboló elfoglaltság sem alkalmas arra, hogy az iskolakiképzés hiányait odakint utol lehessen érní.

Azt régen tudjuk, hogy a kiképzés ügye egyidős a csendőrséggel. Már a legelső csendőrt is meg kellett annak idején tanítani valamire, amit addig nem tudott, hogy új feladatának neki indulhasson. Minden testület, minden foglalkozás, hivatás, kenyérkereset alapja a tanulás, amit mi kiképzésnek, továbbképzésnek nevezünk. Minél tökéletesebb és szilárdabb ez az alap, annál jobban boldogul az egyes ember, annál jobb munkát végez a testület. Nyugodtan mondhatjuk tehát, hogy a teljesítmények feltételeinek rangelsője, bölcsője a kiképzés.

Hogy azután a kiképzésnek mi legyen a rendszere, főiránya, mi legyen a fokozatosan növekvő követelményeknek megfelelő skála, mivel kell ennek a skálának a lépcsőit kitölteni: ez már nehezebb dolog, mint felismerni magát a tényre, hogy ez a fundamentuma a szolgálatunknak. Ez magyarázza meg, hogy évtizedek teltek el, amíg a Cs—8/a.-hoz eljutottunk. Nálunk nemesek sok, de rendkívül változatos, sokféle is a követelmény. Rendfokozatok, szolgálati ágazatok, szolgálati feladatok és állások, mindmegannyi szertedarabolója igényeknek, követelményeknek. Mindezt egységbe hozni, rendszerbe építeni: sok-sok tapasztalat, tanulmány és kísérletezés, keresés nélkül lehetetlen. Ezért van az, hogy a technikai vonatkozású ügyeink aránylag egy-kettőre megkapták a leg részletesebb szabályozást, a kiképzést azonban a maga egészében felmérni, legapróbb elemeire szét-

szedegetni s ezeket végleges, egységes rendszerbe kristályosítani: nem ment gyorsan.

Annál nagyobb öröm, amikor azt mondhatjuk: ez is megvan. Az élet fejlődése és változásai során maga a tananyag természetesen szintén alá van vetve a változás törvényeinek, az alapelvek azonban most már világosan és egybe, rendszerbe foglalva megvannak. Látjuk a határát annak, amit „jó volna“ tudni és amit „kell és lehet“ tudni. Az egyéni ambíciók túlzásai, még ha tiszteletreméltóak is ezek a túlzások, megszűnnek. Nem lehet senkinek túlmenni a reális szükségletek határán, de nem lehet azon alul sem maradni. A maximum és minimum kettős határa szorosan zár. Mindenki könnyen, bizonytalankodás nélkül megtalálja: mit kell tanítani és mit kell tudni.

Természetesen ez a munka nem független hosszú évek fokozatos fejlődésétől, nem született meg csak úgy önmagától hetek-hónapok alatt, hanem koronája és befutóállomása ennek a fejlődésnek. A nyugvópont. A próbaesendőr első betűvetésétől a legmagasabb fokú törzstiszti ismeretekig a csendőrség szellemi igényeinek és követelményeinek pontos menetrendje és adattára. Bizonyára nem a véletlen, hanem tudatos felismerés dolga, hogy mi is akkor lettünk készen ezzel, amikor az első elemítől az egyetemig az egész pedagógiánk olyan ugrásszerű lendülettel alakul át, hogy akik régen jártunk iskolába, bizony csak nézünk jobbra és nézünk balra: hát az élet ma már ennyit és ilyen vasmarókkal követel az embertől? Az elemista gyerek már odaírja a lerajzolt fa gyökeréhez, hogy ott vízben oldott ásványok vannak és ebben az arányban kell a mai nemzedéknek újabb és újabb erőfeszítésekkel tágra nyitni az agyát, el nem mulasztani pillanatot, hogy a tudásnak, szellemi vértezésnek ezt a versenyét bírja. A társadalomnak ebben az általános szellemi feltörekvésében és erőfeszítésében nagy tévedés volna azt hinni, hogy ebből az általános minőségi előreugrásból nekük nem kell kivenni a részünket, mert hogy mi csendőrök vagyunk. A szakképzettségnek mindig arányban kell lennie az általános képzettséggel, színvonnallal. Ezért is jött Cs—8/a. a legjobb időben.

Nem magát az utasítás belső értékét akartuk most méltatni, mert utasítások ennek fölötte állnak s különben sem volnánk erre illetékesek, hanem csak magát a megjelenés tényét és jelentőségét akartuk ezekkel a fejtegetésekkel lapunk hasábjain örömmel üdvözölni. Testületünk igen lényeges eseménye ez, amit nem azzal kell fogadni, hogy egy utasítással több, hanem azzal: végre ide is eljutottunk!

Állatok hatósági védelme.

írta: ZSOLDOS BENŐ,
a budapesti kir. ítélőtábla ny. bírása.

Ha netalán arról esnék szó, hogy a magyar törvényhozás milyen hatályban lévő rendelkezésekkel szabályozta eddig az állatvédelem különböző kérdéseit? — a kérdezett ezzel a kérdéssel szemben hamarosan zavarba jöhetne — egyetlen ilyen törvényhozási alkotásra sem lévén képes hivatkozni, mivelhogy nekünk speciális állatvédelmi törvényünk nincsen a mai napig sem. Egyedül a kihágási büntetőtörvénykönyvünkben (1879. évi XL. t.-c.), valamint egyes különböző törvényeinkben, mint pl. a eseléd és gazda közti viszony szabályozásáról szóló 1876. évi XIII. t.-c.-ben, az 1894. évi mezőrendőri törvényben (XII. t.-c.), vagy az állategészségügyről rendelkező 1928. évi XIX. törvényekben bukkanunk rá egyes olyan, csekélyebb jelentőségű intézkedésekre, melyek már az állatokkal való bánásmód tekintetében tartalmaznak egy-két kisebb jogszabályt és szabnak ki általában számba is alig jöhető büntetéseket.

Még valójában a legjelentősebb ezek közt a KBTK. 86. §-ának az a rendelkezése, hogy aki nyilvánosan, botrányt okozó módon állatot kínoz, vagy durván bántalmaz, úgyszintén aki az állatkínzás ellen kiadott rendeletet vagy szabályrendeletet megszegi, nyolc napig terjedhető elzárással és megfelelő pénzbüntetéssel büntetendő. A baj itt is csak az, hogy ennek a kihágásnak az elbírálása közigazgatási útra tartozik s így a jelzett tiltó szabály megfelelő érvényrejuttatása körül sok kíváncsalom marad fenn. Csak most legutóbb, mint arra olvasóink bizonyára emlékeznek is, a székesfővárosi államrendőrség főka-

pitánya adott ki olyan erélyesebb rendeletet, mely az állatok védelme terén már jelentékenyebb haladást jelent s az állatokkal való rossz vagy kegyetlen bánásmóddal szemben a hivatkozott törvényhely szellemében igyekszik segítséget nyújtani. Rendszeres állatvédelmi törvényünk azonban hiányzik.

Hogy egy megalkotandó állatvédelmi törvénynek körülbelül milyen keretekben kellene mozognia, arra éppen most egy nagyszerű külföldi példa kínálkozik részemre. A most folyó esztendőben van ugyanis huszonötödik évfordulója annak, hogy az eddigelő hatályban lévő legkitünőbb külföldi állatvédelmi törvények egyike: az angol „Protection of Animals Act 1911“ életbelépett.

A *Csendőrségi Lapok* hasábjai nem nagyon szokták ugyan meg azt, hogy azokon külföldi törvények intézkedéseinek ismertetésével foglalkozzunk: ezúttal mégis kivételesen szükségesnek vélem, hogy az állatvédelmi kérdésekben mintaszerűnek elismert angol törvény főbb tartalmáról — már csak ennek negyedszázados jubileuma alkalmából is, — a lapok olvasóit röviden tájékoztassam.

Az 1912-ben életbelépett Protection of Animals Act, — mely az addig legkitünőbbnek tartott 1876. évi Conelty to Animals Act-ot, az állatkínzás elleni törvényt is hatályon kívül helyezte, — az állatokkal való bánásmód tekintetében a gyakorlati élet addigi tapasztalataival igyekszik számot vetni s a korábbi törvényeken alapuló sok ellentétes felsőbbbírósi határozatot tesz feleslegessé.

Ez a most szóban forgó törvény 25 font sterlingig terjedhető pénzbüntetéssel, vagy ezzel kapcsolatban nehéz munkával egybekötött, vagy anélküli és hat hónapig terjedhető fogsággal büntetendő cselekménynek minősíti (az elkövetés súlyosságának

Lyukas zsák.

írta: BIHARI ANDRÁS.

Ott állottam a fogolytábor kerítésénél, lestem ki a dombhajlásra, amelyik mögött a városka feküdt s ahonnan embereket vártunk. Embereket, nyomorult orosz parasztokat, akitől venni lehetett néha egy darab földfekete kenyert, egy csupor tejet vagy akármit, ami más, mint a tábor örökös füstölt heringje. Valamit, ami meghosszabbítja egy napra is az életet. Ha életről lehetett még szó...

A gyakori szökések miatt a városparancsnokság eltiltotta a városbajárást. Ezzel elérte azt is, hogy az éhségtől napról-napra üresebbek lettek a priescek. Az erőtlenné vált testtel nem kellett bírkóznia a halálnak.

Én még haza akartam jutni.

Ott állottam a kerítésnél és nem adtam fel a reményt itt se és vártam valakit, aki enivalót hoz,

akitől venni lehet valamit. A gyomromban égett a fájdalom, a szemem előtt zöld karikák táncoltak az éhségtől és a vágyam nem volt nagyobb, mint két-három, ujjnyi darab gyökér. Fekete, aszott, sovány rágesáhlivaló, amiből nedv jut az ereimbe. Nem voltam soha nagyravágyó.

A többi rongyos, beteg, hitevesztett fogoly a kolompaszóra a konyhák felé rohant. Én nem mentem. Én megundorodtam már az ebédétől: a meleg sós vízben lézengő halhulladékoktól...

Bevallom, szörnyen fájt az éhség és hajlandó voltam összetett kézzel kérni az őrszemtől az ő ebédjéből valamit, ha addig nem jönnének onnan a dombhát mögül, ahol a városka feküdt. Sár- és jégfészek az, piszkos, tetves embereivel, nyomorúságaikkal, amelyek mégis melegebbek és emberibbek voltak és ahol, míg szabad volt odajárui, láttam apró emberkéket anyjuk kezén. Apró emberkének édes kék szemeit... És ezekben a szemekben kimondhatatlanul fájt otthonlevő kis fiam.

Akit harmadik éve nem láttam már...

És aki miatt leselkedtem most is a kerítésnél.

Az őr rámkiabált, menjek ebédelni. Nem feleltem. Néztam ki a kapun, a kerítésen. Tíz lépés ide, tíz vissza. Nagyobb határt fogott így a szemem. Hiába... Csak szürkés-kékes hó, végenélküli sík, távol a fellegek. Szürke világ lent és fent. Mintha seholy semmi élet, semmi vígasz nem volna. Mögöttem két tuat épület: lapos tetők fagyott hóval, fagyott ablakok, bennük fagyott és fagyni készülő emberek. A hadifogyók. Az Ember nagyobb dicső-

mértékéhez képest) azt, ha valaki bármely állattal — melyek alatt a házi, vagy fogságban élő állatok minden faja értendő — rosszul bánt, vagy kegyetlenkedő bánásmódot előidéz, avagy elpalástol minden olyan cselekményt vagy mulasztást, mely a kegyetlen bánásmódot eredményezi. Az angol jogszolgáltatásban ezt megelőzően éppen annak a kérdésnek az eldöntése körül volt a legtöbb és eredményre sokszor legkevésbé sem vezető vita, hogy a törvényhozás védelmi rendszabályai a házi, vagy fogságban lévő állatok minden, avagy csak bizonyos meghatározott fajára terjedjenek-e ki? A határozatok legtöbb esetben homlokegyenest eltérők voltak egymástól, míg a törvény 1. §-a e részben minden kétséget eloszlatott. Ugyan ez a szakasz (2. pont) szabadságvesztésbüntetéssel sújtja az állatnak azt a tulajdonosát is, aki a rossz bánásmódban részesített állat pártfogására vonatkozóan a szükséges gondosság vagy felügyelet gyakorlását elmulasztja. Némileg hasonló rendelkezésre találunk a mi állat-egészségügyi törvényünkben (1928. évi XIX. t.-c.) is, mely kötelező előírást tartalmaz a tekintetben, hogy az állatok belső megbetegedését az illetékes hatóságnál záros határidő alatt be kell jelenteni.

A most jubiláló angol törvény kimondja, hogy az esetben, ha a bíróság e törvény alapján előtte folyamatba tett ügyben a bizonyítási eljárás adataiból azt látja megállapíthatónak, hogy a kegyetlen bánásmódban részesített bármely állat további életbentartása talán még nagyobb kegyetlenség lenne; az állat tulajdonosának beleegyezése nélkül is elrendelheti a bíróság (tehát nem közigazgatási hatóság!) az állat elpusztítását. Ezen rendelkezés végrehajtásával bárkit is megbízhat. Csak annyi kivételt tesz mégis a törvény, hogy a tulajdonos tiltakozása

esetén az állat elpusztítása csakis egy szabályszerűen bejegyzett (registrate) állatorvos véleményének előzetes meghallgatása után hajtható végre.

Sőt a törvény a következő szakaszban tovább is megy ennél, határozottan kimondván azt, hogy a bíróság a kegyetlen bánásmódban részesített állatot annak tulajdonosától egyszersmindenkorra el is vetheti s az ilyen állattal akként rendelkezhetik, amint éppen a fennforgó körülményeknél fogva azt a legcélszerűbbnek látja. Fontos és kivételes a törvénynek ez a rendelkezése, mert egyik korlátozása gyanánt tekinthető a tulajdonjognak. Nálunk, mint azt e lapok csendőrolvasói a gyakorlati életben elég gyakran tapasztalhatják, az állatvédelem terén még mindig eléggé fejletlen viszonyaink közt a gazda azt csinálhatja a tulajdonában lévő állattal, — legyen az akár igavonó, akár egyéb hasznos háziállat, — ami éppen neki tetszik, csak éppen arra kell vigyáznia, hogy ne a nagy nyilvánosság előtt s ne botrányt okozó módon bánjon „embertelenül“ a szerencsétlen párával. A cselédre vonatkozóan nálunk már radikálisabb az intézkedés, mert hiszen a mi rémítően elavult és lomtárba került 1876-iki cseléd-törvényünk egy helyütt kimondotta, hogy a cseléd abban az esetben, ha a gondozására bízott lábasjózsgát figyelmeztetés dacára rosszul ápolja, vagy éppen kínozza, a szolgálatból felmondás nélkül is elbocsátható. Ezt a rendelkezést az idevonatkozó újabb törvényhozási alkatasaink is magukévá teszik.

A huszonöt éves angol törvény alapján folyamatba tett ügyekben, a békebírák által tartott esküdt-széki tárgyalások elé vitt fellebbezés esetében a bíróság a fellebbező fél kérelmére akként intézkedhetik, hogy a fellebbezés jogerős elintézéséig a kérdéses

ségére. Mögöttem volt azonkívül ragyogó fiatalsgom is...

Ennek folytatását vágytam vissza szakadatlanul és konokul. Majd belebolondulok — mondták a többiek. Nem volt lehetetlen. Én ebbe, más pedig másba örül meg. Nem újság.

Nem szóltam az örnek, csak ránéztem. Talán három percig néztem rá összegubbaszkodva, meghajolva. Csontos arcemből csak a szemem beszélt. Pedig ezt nem szerettem, így ránézni, mert látnom kellett, hogy telt az arca és frissen jár hatalmas, jóbőrű csizmájában és sarkátverő szörbundájában és ez mind emlékeztetett arra, ami fájt. A gyomromra. Szörnyen éhes voltam. Nem szóltam, néztem rá, talán ember ő is, aki a szememből lát is valamit és lehetséges, hogy olyan anyja volt, aki sohse szidta meg s az ilyenek közt sok van lágyszívű. Aki adni fog az ő levesporciójából vagy a káposztamaradványaiból, amit akkor kapott.

Nem jött senki a városka felől s az ör is elfordult, míg megette a sajkáját. Háttal felém habzolt. Bal karommal a kaputámasztó faoszlopot öleltem át, amíg őt figyeltem, hogyan eszik. Minden szájanyitásnál lejjebb esett a fejem s amikor láttam, hogy az üres csajkát bedobja az örbódéba, megrázott a zokogás. De azért nem sírtam. A zokogás inkább keserű nevetésnek készült, a magam reményeinek eléstén kellett nevetnem. De már ezt se tudtam. Csak böffenttem, mint a kutya, amelyik a zaj okával és eredetével még nincs egészen tisztában és ezért csak beleböfönt a csendbe... A

nyál összeszaladt a fogaim között, szörnyen keserű volt. A gyomromban egy kegyetlen kéz öklözött, úgy összefacsarta azt, hogy elszédültem a fájdalomtól. A fejem a kaputartó oszlophoz koppant.

Természetes, hogy ez valamennyire észretérett. Felnyitottam a szememet és a kapun kívül egy szőrös, moeskos alakot láttam. A vállán zsák. A zsák tömve valamivel. Az ör akkor kiáltott rá csak, amikor már ebédje végeztével rágyújtott. Addig csak leste.

Akit az ör a zsákkal nem sokkal ezután beengedett, az a táborparancsnokság beosztottja volt. Nem kérdezte hát, hogy mit akar, mit visz, szótlan: az egész világ erre, ehhez se kellett magyarázat. A zsákos ember becsoszogott, a kapu bevágódott. Én a zsákos után fordultam.

A zsák ment ott, az élt ott, az volt a világ. Nem aki vitte.

A zsák pedig lyukas volt. Majdnem az alján volt rajta egy kis szakadás, nem is igen látszott, inkább csak a zsákanyag elkoszolódása volt az, nem is lyuk s én se vettem volna észre, ha ott ki nem hullik egy borsószem. A zsákos ember sarka mögött hullott le a fagyott fehér hóra. Egy borsószem. Sárgás, vöröses, kerek, eleven, ragyogó borsószem. Odaugrottam, felkaptam, egyet haraptam és lenyeltem. Üdítő, édes íze volt s a szemem nevetni kezdett tőle. Azahogy inkább attól, hogy a zsákos ember másik lépésénél egy másik kis sárgás, vöröses borsószemeske bujt ki a nyíláson és mintha azt mondta volna ez a drága, apró kis szemeske,

állat el nem adható, vagy máshová nem szállítható. Sőt elrendelheti, hogy a kegyetlen bánásmódban részesített állatot a fellebbezési tárgyaláson a bíróság színe elé állítsák...

E lapoknak csendőrségi szolgálatot teljesítő olvasói — hivatalos ténykedéseik végzése közben — bizonyára nem egyszer találkozhatnak szembe olyan esettel, mikor, különösen kocsisok, fuvarozók részéről a teherhordóállatokkal szemben, nemcsak lelketlen, hanem egyenesen brutális bánásmódot kénytelenek tapasztalni, amikor tehát szinte elkerülhetetlen a beavatkozás. Ilyenkor — ha speciális állatvédelmi törvényünk még nincs is — a fennálló szabályrendeletek módot nyújtanak rá, hogy a veszélyeztetett állatnak, tapintatos közbejárással, védelmet nyújtsanak.

Bűnügyi apróságok.

Írta: KRIMINALISTA. (2)

A helyszínen már sokszor zavart okoztak a helyszíneik saját lábnyomai, ujjnyomai. Ezért szabály az, hogy ezeket a nyomokat meg kell jelölni, nehogy tévútra adjanak okot. Eddig rendszerint úgy segítettek magukon a helyszínelők, hogy lehetőleg nem nyultak semmihez, de ezenfelül kesztyűben is dolgoztak, cipőjüket pedig valamibe (rongy, pokrócdarabba) burkolták, vagy pedig a cipő talpára zsineggel, dróttal deszkadarabot vagy ehhez hasonló tárgyat erősítettek, hogy ilyenképpen saját lábnyomaikat biztosan meg tudják különböztetni a többi helyszíni lábnyomtól. Dr. jur. Erich Anuschat kriminalista olyan saroklapot konstruált, amelynek felületén bonyolult

amelyik olyan, mint némelyik madár okos kis szeme, mintha azt mondta volna: vigyázz, légy készen, mindjárt leesem — a számodra.

Leesett, én felkaptam, egyet haraptam és lenyeltem. A zsákos ember lépett, mert mennie kellett a parancsnoksági épület felé, ahol várják, ahol, most már tudtam, ma este vagy holnap jó étel készül abból, amit a zsák rejteget. Jó étel!... Úristen, a gyomromba valami kegyetlen, kemény kéz turkál és szorítgatja és én szédülök a kegyetlenségétől... Jó étel!...

A zsákos ember lépett és minden lépésénél kibukkant a barnás, piszkos zsák oldalán, majdnem az alján a vöröses kis borsószem. A kezem lenyúlt utána a hóba, a hó tetején ült minden kis borsószem és láttam, hogy nevetve várnak a kezem érintésére... Kinyúlt a kezem és szedtem a borsószemecskéket és ettem és...

Eszembejutott Baranyi pajtásom... Beteg. Négy napja szörnyen beteg odabent a kilences barakkban, az éhség öli meg holnapra...

Ez a gondolat megállított egy pillanatra. Mire újból elindultam volna, már három kis borsószemecske piroslott a havon... szegény Baranyi... levettem a sapkámat és abba csuszattam bele a szemecskéket. Akkor jutott eszembe, hogy jó és illő levenni a sapkát, mert minden borsószemecskében az Isten jelentkezik.

Szedtem a borsót és majdnem mosolyogtam, mikor egy fagyöröngynél a zsákos ember meg-

mintázat van. A helyszíni nyomkeresésnél ezt a lapot a sarokra erősítik. A lap mintája minden lépésnél benyomódik s így lehetetlenné teszi, hogy a helyszínelő nyomát más nyommal összetéveszthessék.

Anuschat a füves felületeken (rétek, legelők) továbbá sárga lombbal borított erdőtalajon azt ajánlja, hogy a nyomkeresésnél sárgaüvegű szemüveget használjunk, mivel a nyomok felfedezését módfelett megkönnyíti.

*

Sok súlyos bűnügy maradt kiderítetlenül, mert az áldozatot haldokolva találták és már nem tudott beszélni. Egy ízben Németországban egy halálosan sérült erdészt találtak az erdőben. A helyszínre igyekvő csendőr még életben találta, de a haldokló erdész nem tudott beszélni. A csendőr orvvadászok tettességére gondolt, összeszedte egész ilyenirányú személyi ismeretét és egyenkint felsorolta mindazoknak a neveit, akik feltevése szerint mint tettesek figyelembe jöhettek. A sértettet megkérte, hogy bólintson, ha a tettes nevét mondja. A haldokló a nevek hallatára a fejét rázta, majd az egyik név hallatára bólintott. A nyomozás a tettest ennek a személyében kiderítette. Itt még csak annyit kell megjegyezni, hogy a sértett által ilyen körülmények között kifejezett gyanu nem vehető megdönthetetlen igazságnak és csakis feltevésül szolgálhat. Súlyosan sérülteknél, különösen fejsérülteknél emlékezetkihagyások és emlékezethamisítások ugyanis gyakran előfordulhatnak.

*

A rádió — korunk e felbecsülhetetlen értékű technikai vívmánya — a közbiztonsági szolgálat-

csúszott és erre két borsószem tolakodott ki egyszerre a kis nyíláson, amelyik, mondom, nem is igen látszott, de nekem elég volt arra, hogy meglassam azt is, hogy minden szemecske mögött egy angyalkéz nyúlik ki, az pergeti azokat a hóra, rózsás, síma angyalkéz. Majdnem mosolyogtam, de eszembejutott, hogy valaki jöhet... és riadtan néztem szét: nem kell-e valakivel megosztani az áldást?... És riadtan néztem a parancsnoksági épület felé: hány lépés odáig?... Annyi szemecske...

És mikor a sapkám szakadt, zsiros belsejében már összegyűlt egy tenyérnyi borsó, a szememből eleredt a gyönyörűség és a kín könnye. Egy szemet kivettem és szétmorzoltam a fogaim között és a többit nem bántottam, de felemeltem a sapkámat a számhoz és megcsókoltam a borsódombocskát, mint egy nagy, vörös rózsát, mint egy mosolygós arcot. Mint a fiam arcát...

A zsákos ember belépett a parancsnoksági épületbe és én az utolsó lépcsőről még felkaptam egy szem borsót, azután mellemhez szorítottam telt sapkámat és sirva néztem a zsákos ember után.

...Fagyút kerítettem, meleg vizet meg sőt és egy óra múlva a köpenyem szárnyai alatt a csajkával, odalopakodtam Baranyi ágyához és azt mondtam szegény, elkínzottnak:

— Jóska, egyél!

Baranyi eszelősen nézett a füstölgő csajkára s az én suttogó szavaimat nem értette és nem értette, láttam, azt se, hogy miért sírok meg nevetek én egyszerre...

ban is megfizethetetlen eszköz. Ereje abban rejlik, hogy mindennél gyorsabb és nem ismer akadályokat. A rádióknak a közbiztonsági szolgálatban való alkalmazása óta számtalan olyan bűnöző került kézre, aki azelőtt, miután magát biztonságba helyezte, nyugodtan folytatta bűnös mesterségét. A közbiztonsági rádiószolgálat talán a legfejlettebb a technika hazájában — az Amerikai Egyesült Államokban —, ahol különösen az amerikai banditizmus ellen vívott küzdelemben tett a hatóságoknak és a közbiztonsági szerveknek felbecsülhetetlen szolgálatokat. A banditák ezzel tisztában is vannak és ha alkalom nyílik rá, igyekeznek ezt a veszedelmes ellenfelet tevékenységében minden eszközzel megbénítani. A közelmúltban a külföldi lapok ilyen tragikus kimenetelű eseményről számoltak be.

Az Amerikai Egyesült Államok egész területét a közbiztonsági rádió adó-vevőállomások sűrű hálójával borítja. Ezek az állomások nemesak a körözéseket és egyéb szolgálatteljesítést közvetítik, hanem figyelmeztetik a lakosságot a különböző helyeken felbukkanó bandákra is. A közbiztonsági rádióhálózat ilyenképpen összekötő kapocs a rendőrség és a nagyközönség között s mint ilyen, különösen nagyjelentőségű a gyéren lakott területeken, mint pl. Texas-állam egyes részein, ahol a lakosság egymástól távolfekvő farmokon él úgy, hogy a közbiztonsági szervekkel való állandó összeköttetését kizárólag a rádió biztosítja. Texas közbiztonsági viszonyai nem a legrózsásabbak, mert saját jól fejlett banditizmusukon kívül itt adnak egymásnak találgatást a mexikói bandák is. A rendőri rádióknak itt a lakosság figyelmeztetése, óvatosságra intése és a banditák kézrekerítése terén fokozott jelentősége van. Nem egy alaposan kitervezett banditatámadás hiúsult már meg, mert a farmerek a rádión kapott figyelmeztetésre felkészülten, méltó fogadtatásban részesítették a banditákat.

De azok sem maradtak adósok. A többnyire elhagyott helyen telepített állomásokra nem egyszer intéztek elkeseredett támadásokat. Egy ilyennek esett áldozatul Henry Christiansen rendőrtisztviselő, a texasiak egyik legnépszerűbb rendőrségi rádiótáviráza. Éppen körözést adott le, amikor viskóját banditák fogták körül és géppisztolyokból golyózáport zudítottak rá. Christiansen bátor ember volt, az ő pisztolya is mindig kezeügyében volt. Kettőt leterített támadói közül, de a túlerő győzött. Szitává lőtték. A legtragikusabb a dologban az volt, hogy a mikrofon az egész idő alatt nyitva állt és így a többi rendőrállomás és a lakosság vevőkészülékén keresztül fültanúi voltak a drámának anélkül, hogy a szorongatott rádiótávirás segítségére siethettek volna.

Nagy hibába esik az a nyomozó, aki a sértettnek minden szavát készpénznek veszi. A bűnügy-történet ugyanis azt mutatja, hogy a „sértett” nagyon sokszor éppen ellenkezője annak, aminek mondja magát: ő a tettes. Gondoljunk a biztosítási csalóra. Felgyújtja a saját házát, hogy a biztosítási összeghez jusson, vagy a szövetkezeti boltkezelőre, aki addig sikkasztgat, amíg rá nem jön, hogy most már nincs tovább és „betörést” rendez, vagy a papushős férjre, aki pénzét elmulatván, a házisár-

kánytól való félelmében a rablás meséjével áll elő. Az is gyakori azonban, hogy a sértett mondókájának magva igaz ugyan, de részleteiben eltér a valóságtól, mert valami takargatnivalója van. Jellemző eset fordult erre elő 1932-ben Kecskeméten. Egy gazda, aki kint a határban lakik a tanyáján, feljelentést tett, hogy az éj folyamán 30 tyúkját ellopták. A tolvajok okozta zajra felébredt és kiment fiával az udvarra. A tolvajok revolverrel több lövést adtak rájuk, azután a zsákmányukkal elmenekültek.

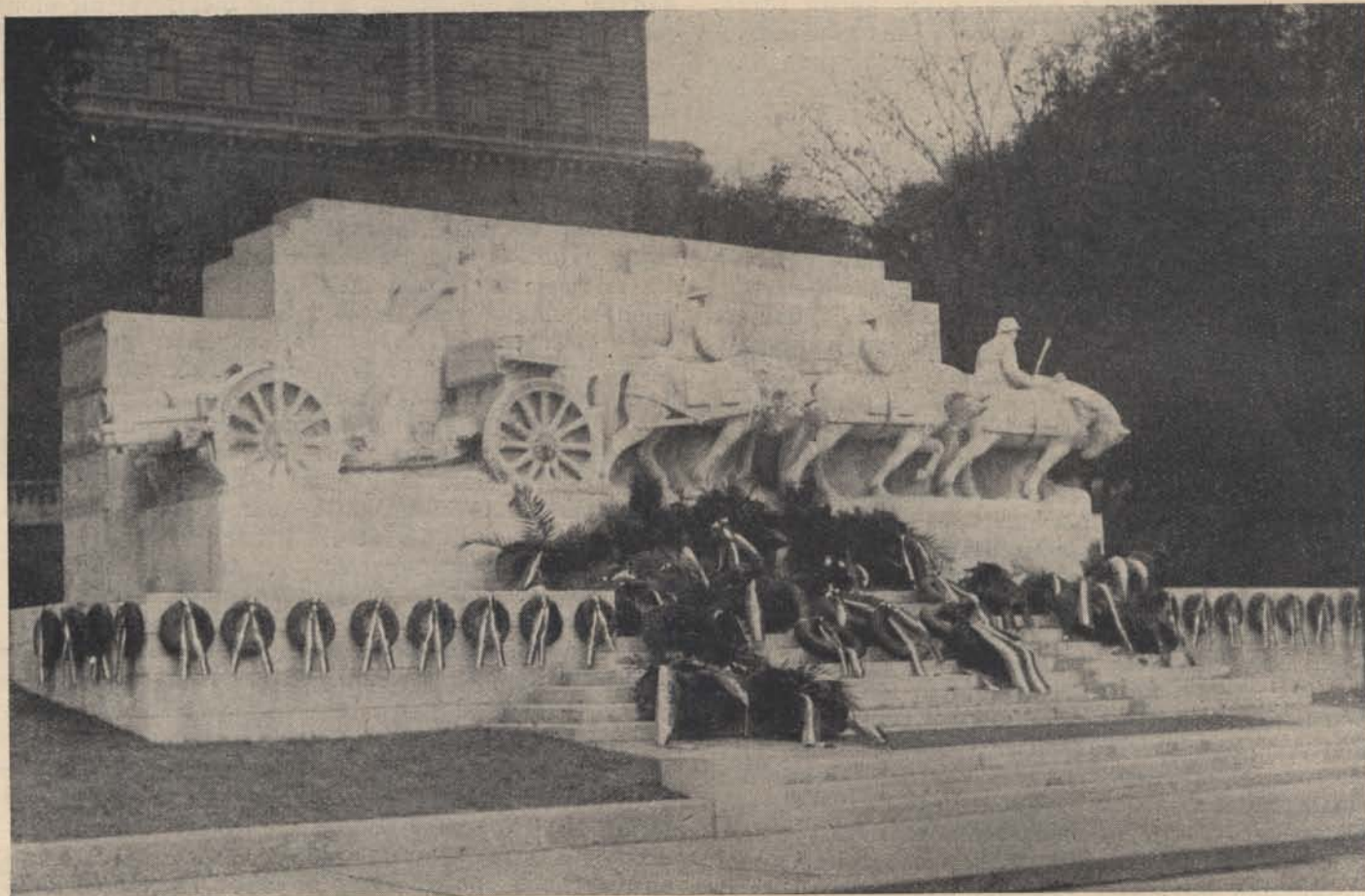
A nyomozás során megállapították, hogy a feljelentés magva való. A 30 tyúkot ismeretlen tettesek valóban ellopták. Nem volt azonban igaz, hogy a tettesek a gazdára és fiára lövöldöztek volna, tehát nem rablás, hanem egyszerű lopás történt. Kiderült, hogy éppen ellenkezőleg, a gazda és fia lövöldöztek ijedtükben az ablakból. A lövöldözést azért kenték a tolvajokra, mert éltek azzal a gyanúperrel, hogy a lövéseket más is hallhatta, már pedig nekik csupán engedély nélkül tartott pisztolyuk volt s így félték a következményektől. A tanulság az ilyen esetekből az, hogy a nyomozó csendőr mindent — így a sértett előadását is — tartózkodással és bizalmatlansággal kezelje egészen addig, amíg utána nem járt, hogy a bizalmatlanságra nincsen ok.

Tudjuk, hogy a tettes különböző okokból visszatér a helyszínére és éppen ezért szabály az, hogy a helyszínt figyelni kell. Gyilkosságoknál ellenállhatatlan lelki kényszer vonzza a gyilkost áldozatához, máskor a tettest a nyugtalanság viszi vissza a helyszínre. Az ő bőrre megy a vásár, szeretné tudni, hogy miként áll a nyomozás. Néha eszébe jut, hogy valamit ott felejtett, valamit rosszul csinált, tehát visszamegy azzal a gondolattal, hogy hátha rendbe lehetne még a dolgot hozni.

Az alábbi példa azt mutatja, hogy a kapzsiságban is megtalálhatjuk azt a rugót, amely a tettest a helyszínére visszavezérli. Meggyilkolt zsigori özvegyasszony otthonában a helyszíni szemle alkalmával, jól elrejtve, aranypénzzel telt ládikót találtak. Az volt a feltevés, hogy a tettes ezért az értékért visszatér, amint a levegő kissé kitisztul. Ebből a feltevésből kiindulva, egy német csendőr 18 éjszakán keresztül tartott lesállást a meggyilkolt lakásában, amíg tettenérte az elhalt nevelt fiát, aki a pénz után kutatott. A csendőr a fiút elfogta, aki rövidesen beismerte, hogy nevelőanyját azért ölte meg, hogy a pénzhez jusson, de azt a gyilkosság elkövetése utáni izgalomban nem tudta megállni.

Ebből még valamit tanulhatunk. Nem jó a nyomozás eredményeit a nagyharangra akasztani. Ha köztudomású lett volna, hogy a pénzt a helyszíni szemle alkalmával megtalálták, a tettes talán sohasem került volna horogra.

Bűnügyekben a véletlen igen gyakori szereplő. Mindig számolni kell vele. Néha a véletlen művéből súlyos gyanúok halmazódnak valaki ellen. Ilyenkor az illető ijedtében zavartan, ügyetlenül védekezik, gyanusan viselkedik, gyakran valótlanságokon is tetten kaphatjuk, dacára annak, hogy ártatlan. Azzal is óvatosnak kell lenni tehát, hogy valakit pusztán azért tartsunk tettesnek, mert valótlannal állításon kaptuk tetten. Az igaztalanul

Hősi halott tüzereink emlékműve Budapesten. Leleplezték október 17-én.

gyanusított ártatlansága tudatában szörnyű lelki-állapotban van. Izgalmában kapkod, védekezése logikátlan, ami alkalmas arra, hogy az ellene irányuló gyanut még jobban megerősítse. Nem szabad tehát vakon belelovalni magunkat abba a meggyőződésbe, hogy az, akit gyanúsítunk, feltétlenül a tettes. Az a gondolat, hogy „hátha még sem ő az”? sohasse maradjon el. Ez a józan fékező szükséges.

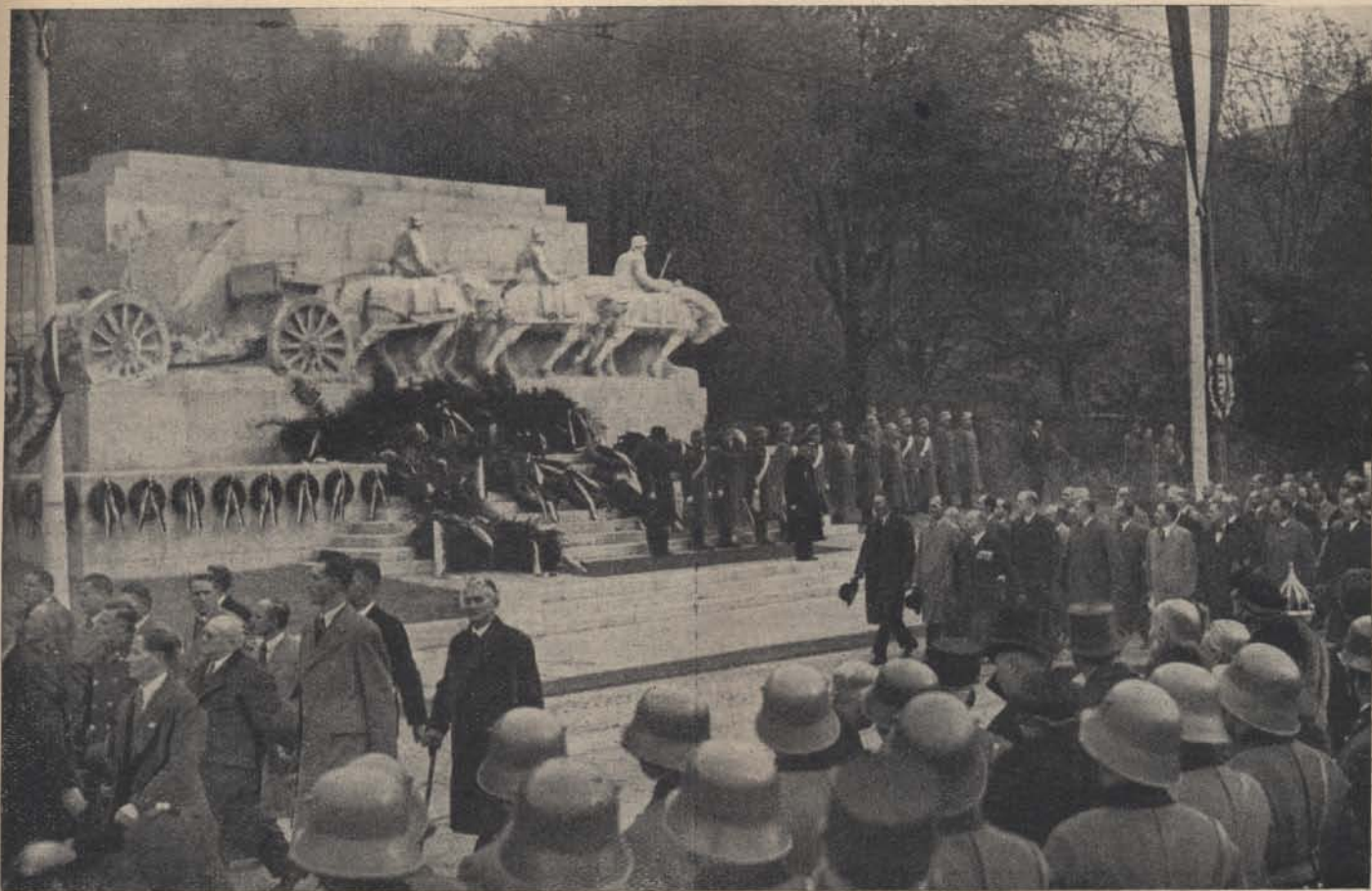
Lord Russel of Killowen, aki Angliában magas bírói tisztet töltött be, beszélt el magáról a következő esetet. „Fiatal jogász koromban egy estét a színházban töltöttem. Sovány bugyellárisom miatt természetesen a kakasülön foglaltam helyet. Az előadás végeztével a kijárat felé tolongó nézőközönséggel én is a ruhatár felé tartottam. Egyszerre egy közvetlenül mellettem törtető úr elkiáltotta magát, hogy „tolvaj! meglóptak, fogják meg!” Megijedtem. Sokszor hallottam már, hogy a megszorult zsebtolvaj más zsebébe csúsztatja zsákmányát, hogy az áruló bűnjeltől szabaduljon és később, ha a veszély már elmúlt, onnan ismét visszalopja. Hátha pont az én zsebembe dugja? futott át villámként az agyamon. Erre a gondolatra végigfutott a hideg a hátamon. Ha tényleg az én zsebembe dugta és a rendőrség megtalálja nálam, senki sem veszi le rólam a gyanut. Szépen induló karrieremnek is egyszer és mindenkorra vége. Először mozdulni sem mertem, nehogy az időközben odasiető rendőrök átható pillantásait magamra vonjam.

Igen gyanusan viselkedtem. Lopakodó lépésekkel, lassan a lépcső felé osontam. Odaérve, hatalmas ugrásokkal siettem le. Én, az ártatlan ember formá-

lian menekültem. Ezután amennyire csak lehetséges volt, feltűnés nélkül a kijáratához lopódtam. Minden tagom remegett. Csurgott rólam a hideg verejték, mikor az utcára értem. Erőt kellett magamon venni, hogy azonnal futásnak ne eredjek. Már jó darabra jutottam a színháztól, midőn a zsebembe mertem nyúlni, hogy utánanézzek: a tolvaj nem oda csempészte-e bele a zsákmányát? Zsebeimben saját tárgyaimon kívül természetesen semmi sem volt. Csak ekkor lélegzetem megkönnyebbülten fel. A tolvaj nem állhatott ki többet ez alatt az öt perc alatt, mint én. Erről az esetről hosszú bírói működésem alatt sohasem feledkeztem meg.“

Az tényleg régi zsebtolvajfogás, hogy a bajba jutott tolvaj a zsákmányt más, közömbös ember zsebébe csúsztatja. Egy alkalommal magasrangú főpap valami jótékonyági ünnepélyről hazafelé tartott. Útközben a zsebébe nyúlt valamiért. Legnagyobb meglepetésére a zsebében bankóktól duzzadó idegen pénztárcát talált. Azonnal a rendőrségre sietett, hogy a különös leletről jelentést tegyen. Idejében ért oda, mert már ott találta a sértettet, aki éppen a panaszát adta elő.

Egy fiatal angol henteslegény, aki éppen akkor szabadult fel, vígan fütyürészve, gyalogszerrel bandukolt Porthsmouthból az országúton London felé. Már egynapi járásra lehetett Londontól, midőn egy lovas embert ért utól, aki három tehenet hajtott. Beszélgetésbe elegyedtek. Midőn a lovas ember megtudta, hogy ő is Londonba utazik, ajánlatot tett neki, hogy 10 shilling díjazás fejében hajtsa a teheneket Londonba. A henteslegény, akinek a zsebében csupán

A tüzelemlék leleplezése: Kormányzó Úr Ő Főméltósága előtt díszmenetben vonulnak el a régi tűzerek.

néhány fillér húzódott meg szerényen, örömmel vállalkozott a munkára. A lovas ember azzal búcsúzott, hogy ő előre lovagol Londonba, a teheneket hajtsa az egyik külvárosi kocsmához, ott várni fogja. Ezzel barátságosan köszönve, elügetett. A henteslegény másnap estefelé elérte Wandsworthot, London egyik külvárosát. Mindjárt a célnál lesz és zsebrevághatja a könnyű munkával szerzett pénzt. Egyszerre azonban csak rendőrök fogták körül és minden szabadkozása, tiltakozása ellenére, bekisérték a legközelebbi rendőrségi állomásra. Ott már várt a tehenek gazdája, akinek a tettlegességétől a rendőrök alig tudták megvédeni.

A tehenek gazdája azonban nem a lovas ember volt. A rendőrök közölték a szerencsétlen henteslegénnyel, hogy a tehenek ellopásával gyanúsítják, ne is tagadjon, úgy sem ér el vele semmit, hisz a teheneket, amelyeket két nappal ezelőtt X tanyáról loptak el, nála találták. A henteslegény égre-földre esküdözött, ártatlanságát hangoztatta és elmondta, hogy miként jutott a tehenekhez. A rendőrök vállat vontak és legyintettek. Az ilyen mesét ők már ismerik, mondták. Ők ravasz, öreg rókák, akik az ilyesmihez hozzá vannak szokva. Nem ugranak be. Mesélje mindezt a nagynénikéjének, stb.

A kétségbeesett henteslegény ekkor szorultságában elkövette azt a hibát, hogy hamis nevet mondott be. Attól félt ugyanis, hogy nevét az újságok meghurcolják és így becsületes családjá jó hírnevén csorba esik. Ezzel még jobban elmerült a hinárba. A rendőrség hamar rábizonyította a hamis név használatát. Ez a gyanút még inkább megerősítette s

midőn az alibi bizonyítása sem sikerült, mert nem voltak tanuk, sorsa beteljesedett. Néhány hónap szabadságvesztés büntetésre ítélte a bíróság. Arra szerencséjére már nem került a sor, hogy a büntetését le is töltsse. A lovas ember ugyanis időközben hurokra került éppen akkor, midőn a lovat értékesíteni akarta. A lovat ugyanis szintén lopta. Mikor elfogták, felülkerekedett benne a jobbérzés és beismerte a tehenlopást is.

Igen kellemetlen helyzetbe sodort a véletlen néhány évvel ezelőtt Londonban egy fiatal német kereskedőt. Tolongásban valaki ellopta a pénztárcáját és azzal együtt összes igazoló okmányait is. Másnap az újságok feltűnést keltő gyilkosságról számoltak be hasábos cikkekben. A kereskedő élénk érdeklődéssel olvasta a tudósításokat. Olvasás közben egyszerre elhűlt benne a vér. A lap arról számolt be többek között, hogy a helyszíni szemle alkalmával a rendőrség a halott mellett az ő személyazonossági iratait találta meg. A szerencsétlen ember fantáziája élénk színekben kirajzolta előtte, ami rá vár. A gyanúsítástól való rettegésében fejét vesztette és állását otthagya, elbujdosott. A rendőrség a papírok alapján időközben eljutott alkalmazási helyére, ahol megtudta, hogy a kereskedő a gyilkosságot követő napon nyomtalanul eltűnt. Ez a körülmény a gyanút most már végkép ráirányította. Nyomozólevelet bocsátottak ki ellene. Rövidesen felkutatták és elfogták. A vizsgálati fogságban visszanyerte józan eszét és nyugalmát. Előadta védekezését és kifogástalan alibit is igazolt, úgyhogy szabadon bocsátották.

Roszzabban járt egy fiatalember, aki zsebtolvaj-

lással vádolva állott a bíróság előtt és el is ítélték. Egy nő feljelentésére indult meg a bűnvádi eljárás, aki a vásáresarnokban bevásárlásait végezte. Az egyik árus áruját nézegette, amikor azt érezte, hogy valaki meglöki. Az illető — egy jól öltözött fiatalember — bocsánatkéréssel tovább haladt. Midőn a nő a kívánt holmit kiválasztotta, fizetni akart. Pénztárcáját sehol sem találta. Zsebtolvajra gyanakodott és azonnal eszébe jutott az a fiatalember, akij meglökte. Lármát csapott, a rendőrök odafutottak és a nőtől kapott személyleírás alapján a fiatalembert még a vásáresarnokban elfogták. A sértett pontosan leírta a pénztárcáját és elmondta, hogy néhány shilling aprópénzen kívül a tárca egyik titkos rekeszében egy tízfontos bankjegy volt. A tárcát néhány shilling aprópénzzel tényleg megtalálták a gyanúsítottnál, a tízfontos bankjegy azonban nem volt benne. Máris kész volt a feltevés: időközben átadta a cin kosnak. A fiatalember hiába hangoztatta ártatlanságát, hiába próbálta bizonyítani, hogy a tárcát hol vette (ott nem emlékeztek rá), elítélték.

Néhány nap múlva kaszások a város alatti réten pénztárcát találtak, benne néhány shilling aprópénzt és a tárca rejtett fiókjában egy 10 fontos bankjegyet. A sértett nő a pénztárcát sajátjának ismerte fel. Most már emlékezett, hogy a kérdéses napon ezen az úton ment a vásáresarnokba és a réten áthaladása közben retiküljét is kinyitotta, mert kivette a zsebkendőjét. Lehet, hogy akkor vesztette el a pénztárcát. Az ártatlanul gyanúsított fiatalember természetesen kiszabadult, de az ártatlanul elszennvedett meghurcoltatást, lelki fájdalmakat már nem lehetett jóvátenni. Itt a rendőrség is mulasztott. A pénztárcák, mint minden más ipari cikk, rendszerint sorozat-készítmények. Sok egyforma tárca van. A gyanúsítottnál talált tárcára nézve nem volt bizonyíték arra, hogy „azt a tárcát”, hanem csak arra, hogy „olyan” tárcát találtak. Másodszor: ha a zsebtolvaj a zsákmányt továbbadja, akkor azt vagy teljes egészében teszi, vagy pedig nem: akkor a bankjegyet tartja meg, amelynek nincsen szaga és az áruló bűnjelet — a pénztárcát adja tovább.

1908-ban Varszavában ismeretlen tettes meggyilkolta és kirabolta Jan Wdonvinski dúsgazdag földbirtokost. A tettes értékes ékszereket és mintegy 150.000 rubel készpénzt vitt magával. Egyelőre minden támpont hiányzott. A nyomozás emberei az elrabolt ékszerek felbukkanásától várták az eredményt. A figyellel megbízott tisztviselők egyike nem sokkal a gyilkosság elkövetése után észrevette, hogy az elrabolt ékszerek egyes darabjait Miller Anna, az akkori Varszava ünnepeit táncosnője viseli. Gyanú alapján házkutatást tartottak az ünnepeit táncosnő lakásán, amelynek során megtalálták az elrabolt ékszerek zömét. Erre letartóztatták és vád alá helyezték.

Miller Anna ártatlanságát hangoztatta és azzal védekezett, hogy az ékszereket egy idegen férfitől kapta ajándékba, akivel egyetlen egy éjszakát töltött. Se azelőtt, se azóta nem látta. A titokzatos ismeretlenről szóló „mesét” nem akarták elhinni. Varszava legjobb ügyvédjeinek fényes védelme ellenére a bíróság bűnösnek találta és 12 esztendei kényszermunkára ítélte. Miller Anna Szibériába került. Varszava nem felejtette el régi kedvencét. Befolyásos barátai, akik nem tudtak hinni a bűnös-

ségében, addig kilincseltek, amíg II. Miklós cár a táncosnőnek 3 évi kényszermunka után megkegyelmezett. A keserves 3 esztendő teljesen megtörte, soha sem lett már többé a régi. 25 év elmúltaival a valódi gyilkos önként jelentkezett a rendőrségen. Ott elmondta, hogy a szörnyű titkot nem tudja tovább magában tartani. Ő volt az ismeretlen idegen, az elrabolt ékszerekkel tényleg ő ajándékozta meg a szerencsétlen táncosnőt. Az elrabolt pénzt magának tartotta meg és kivándorolt Amerikába, ahol 25 évig élt. Lelkiismerete azóta állandóan mardosta. Most már nem bírja tovább, tetéért vezekelni akar. Miller Annát azonban elrontott életéért, szenvedéseiért már nem tudta kárpótolni.

A bűnözés halad a korrallal. Figyeli a tudomány és a technika új vívmányait és ha ezek olyanok, amelyeket saját céljaira fel tud használni, azonnal kinyújtja utána a kezét. Itt van pl. a rádió. Amennyire hasznos a közbiztonsági szolgálatban, ép olyan jó szolgálatokat tesz a bűnözőknek. Gondoljunk pl. a kémre, akinek azelőtt ezer veszély közepette, a legagyafurttabb módszerekkel kellett hirtanyagát a határon átsempésznie. Ezt ma egy titkos rövidhullámú adóállomás megfelelő rejtjelzés mellett egyszerűbben és megbízhatóbban elintézi. Persze csak addig, amíg az állomást fel nem fedezik és ki nem emelik. A repülőgép, korunk második csodája, szintén érdekli a bűnöző világot. Nálunk Európában eddig talán csak menekülésre, csempészetre, tiltott propagandacélokra (röpiratszórárs) és kémkedési célokra használták fel a bűnözés terén.

Amerikában a bűnözés jóval fejlettebb. Ott a szervezett, bandákba tömörült bűnözők vannak általában. A bandák gyakran igen tekintélyes üzleti tőkével rendelkeznek, úgy hogy vállalkozásaiknál a legköltségesebb eszközöket is igénybe vehetik. Így ma már az amerikai bűnözők a repülőgépet is intézményesen szolgálatukba állították. A csempészbandák a repülőgépet rendszeresen használják, még pedig saját repülőgépeiket. A csempészárut a repülőgépen szállítják át a veszélyes zónán, így elkerülik az ellenőrzést. Az árut azután előre megbeszélt helyen ejtőernyős csomagokban egyszerűen ledobják. A banda másik része már vár a megbeszélt helyen és a csempészárut száguldó gépkocsikon szállítja tovább. A banda területileg széjjel szórt részei közt a jól bevált rövidhullámú rádiókészülék megbízhatóan fenntartja az állandó összeköttetést.

Bensonban (Minnesota állam) banditák bankot raboltak ki. Magukkal vittek mintegy félmillió dollárnyi készpénzt. A nyomozás nem sikerült, mert a banditák nyomai, nem messze a várostól, eltűntek. Később a kibocsátott személyleírások alapján a rendőrség elfogta a banda tagjait, de azok a rablás idejére kifogástalan alibit igazoltak. Több kifogástalan tanuval bizonyították ugyanis, hogy a betörés délutánján a helyszíntől nagy távolságban fekvő St. Paul városában tartózkodtak. Bensonba az utat sem vonaton, sem autón nem járhaták meg olyan rövid idő alatt, mint amennyi igazolatlan hézagot a gondos nyomozás az alibiben talált. Valamelyik rendőrtisztviselő ekkor feltevés-ként a repülőgépre gondolt. A feltevés helyesnek

is bizonyult. Megállapították, hogy a banda oda-vissza saját repülőgépén tette meg az utat.

Beverley városának határából egy dúsgazdag amerikai ember úrilakából egynegyedmilió dollár értékű ékszert loptak el. A betörés mesteri munka volt. Később kiderült, hogy a betörők saját repülőgépekről, amellyel folyton a környéken keringtek, napokon keresztül figyelték a házat és a környéket és több fényképfelvételt is készítettek. A banda tehát a cselekvés előtt formális „légi felderítést” végzett.

Amerikában furcsa világ van. Mások a viszonyok, másképpen gondolkoznak az emberek, mint nálunk. John Dillinger, a híres amerikai bandita, aki hosszas működése alatt súlyos milliós károkat okozott, akinek kezébe egy egész csomó ember vére tapadt, még mindnyájunk élénk emlékezetében él. Világszenzáció volt. Az Egyesült Államok elnöke az ország „1. számú ellenségének” deklarálta. Rendőrök, katonák, nemzetőrség, detektívek, kormányzók, ügyészek, bírák évekig hiába vadásztak rá. Az országutakon gépfegyveres páncélautók száguldoztak, útkereszteződéseket géppuskás őrszemek őriztek stb. Mindez egyetlen ember miatt.

Talán még mindig vadásznának rá, ha Dillinger besúgás nem adja kézre és Chikágóban egy moziból kijövet, szitává nem lövik. A külföldön senki sem tudta megérteni, hogy egyetlen ember miként képes egy nagy, gazdag ország teljes hatalmi apparátusával, kiapadhatatlan erőforrásaival szembeállni. Aki ismerős az amerikai viszonyokkal, az kevésbé csodálkozik. Az Unió egyes államokra való tagoltsága volt egyike a legnagyobb nehézségeknek. Ha a menekülő Dillinger át jutott egyikből a másikba, akkor egy darabig nyugta volt, mert a szoros üldözés az államhatáron megszűnt. A másik állam teljesen más apparátussal, más módszerekkel folytatta. Hiányzott az egységes irányítás és az egyöntetű eljárás.

Ezek a kerékkötő nehézségeken kívül azonban volt még egy másik, speciálisan amerikai ízü tényező, ami Dillinger ártalmatlanná tételét megnehezítette és késleltette. Dillinger ugyanis — bármennyire furesán hangzik is ez — bizonyos mértékig népszerű volt. Ez a körülmény nem egy ízben volt segítségére. Ő volt a fenegyerek. Detektívregények, detektívfilmek szellemi légkörében feleseperedett éretlen ifjak, hisztériás nők szemében pedig egyenesen hős volt, akinek a homlokát beteges képzeletük romantikája övezte. Jellemző erre a következő eset:

John Dillinger egy alkalommal néhány emberével gépkocsiján menekült. A rendőrség már erősen a sarkában volt. Útja egy dúsgazdag amerikai milliomos birtokán keresztül vezetett, ahol meg kellett állnia, mert az üzemanyaga fogytán volt. A milliomosné öngyátsága, Dillinger tisztelői női táborának egyik oszlopos tagja, kitűnő szívéllyességgel fogadta. Figyelmeztette Dillingert, hogy a rendőrség a nyomában van, hogy a rendőrség a kocsis számát is ismeri stb. Egyben felajánlotta Dillingernek saját kocsiját, hogy azon meneküljön tovább. Ellenszolgálatként csupán annyit kért, hogy Dillinger fényképeztesse le magát vele. A bandita egy pilla-

Tahvári és tarkeői dr. Tahy László m. kir. titkos tanácsos, belügyi államtitkár. (Vajda M. Pál felv.)

natig gondolkodott, azután készséggel ráállott az alkura, de kikötötte, hogy az ő kocsiját viszont a milliomosné egyik alkalmazottjának kell néhány száz kilométerrel odébb vezetni, ahol (természetesen egy másik állam területén) ő majd újból átveszi. A fényképfelvétel és a kocsiere megtörtént és Dillinger ismét kiesúszott az üldöző rendőrség kezéből. Mindez csupán azért, hogy az elkényeztetett hisztériás asszony otthon a Fifth Avenue-n, délutáni teákon, hiúságtól dagadó kebelével elhenceghessen a képpel barátnői előtt.

Egy német ujságíró, aki akkoriban Amerikában járt, beszámol arról, hogy az amerikai reklám is kihasználta a Dillinger névéhez fűződő beteges varázst. Így pl. az országutak mentén hatalmas reklámtáblákat látott, amelyek öles betűkkel írt szövege felszólította John Dillingert, hogy Lee Hoffmann erőtápszerét fogyassza, mert ez most direkt az ő számára való (célzás a folytonos menekülés fáradalmaira, viszontagságaira). Ez az ízléstelen reklám maga helyett beszél és hüen visszatükrözi az amerikai gondolkodás egyes kinövéseit.

A kriminalisztika hatalmas terület, valamennyi részét egyformán uralni nem lehet. Aki bizonyos irányban az átlagon felüli tudásra, ismeretekre akar szert tenni, annak egy területet kell választania, vagyis specializálnia kell magát. Egy francia kriminalista, dr. Séverin Icard, pl. főleg a zsebórákkal foglalkozik. Éveken keresztül folytatta kísérleteit. Kiinduló pontja az volt, hogy a legjobb órák tokja sem zár teljesen légmentesen. Az óra belsejébe tehát bejutnak a környezetből apró részecskék, törmelék,

por, amelyek ott felgyülemlenek. A por bejutását elősegítik a hőmérsékletingadozások, amelyek sokszor 20° C-nál is többet tesznek ki. Ha az órát kiteszük a zsebünkből pl. a napra vagy a kályha közelébe, akkor az óra belsejében a levegő felmelegszik. Ha most már az óra hidegebb légkörbe jut, az óra belsejében levő levegő lehül, tehát összehúzódik. Ennek következtében az óra belsejében vákuum keletkezik, amely szívóhatást gyakorolva, kívülről szívja a levegőt. A levegővel azután bejut a por is.

Dr. Icard számtalan óra belsejét vizsgálta meg és az ott talált porból igen sokszor találóan tudott következtetni az óra tulajdonosának a személyére. Így az asztalos órájában enyv, politur és fűrészporszemcséket; bányászoknál, fűtőknél szénrészecskéket; kőműveseknél cementet, gipszet, meszet; fémmunkásoknál vas-, réz- és egyéb fémrészecskéket; földműveseknél, kertészeknél különböző növénytörmelék; borbélyoknál hajtörmelékét mutatott ki. Ismeretlen hullánál, vagy kilitét elárulni nem akaró elfogottánál talált, vagy a tettes által a helyszínen felejtett zsebórák ilyen vizsgálata értékes útbaigazító adatokat szolgáltathat.

A modern optika egyik diadala az infravörös sugarak felhasználása. Ezeket a sugarakat az ember szeme nem érzékeli, de vannak különleges eljárással készített fényképezőlemezek, filmek, amelyek ezekkel a sugarakkal szemben érzékenyek és így az infravörös sugarakkal megvilágított képet, amiből az emberi szem semmit sem lát, felveszik. Nemesak ködön, felhőkön keresztül, de teljes sötétségben is lehet ezzel az eljárással fotografálni.

A londoni rendőrség: a Scotland Yard szakértők és előkelő közönség jelenlétében kísérleti bemutatót tartott. A kísérlet színhelye egy színházterem volt. A közönség a nézőtéren foglalt helyet. A színpadon egy asztalt és két széket állítottak fel. A székeken két ember foglalt helyet, akik kártyázni kezdtek. Ezután a termet teljesen elsötétítették. A színpadra az emberi szem által nem látható infravörös sugarakat bocsátottak és a továbbiakat mozgó filmen rögzítették. A közönség a nagy sötétségben ült, nem látott semmit, csupán hallotta, hogy a színpadon valami „tragédia” játszódik le. Hangos szóváltás, majd nehéz léptek, székek felborulása, dulakodás, majd valami súlyos test esésének a zaja volt hallható. A kísérlet véget ért. Felgyújtották a lámpákat. A filmet előhívták és a közönség előtt le is pergették. Nagyszerűen sikerült, éles felvétel volt. A sötétben lejátszódott jelenetet tökéletesen rögzítette. Az ámuló közönség látta a nyugodtan kártyázó két embert, látta, midőn az egyik indulatosan felugrik, odavágja kártyáit az asztalra és rátámad a társára. Ezután birkózni, dulakodni kezdtek. A székek felborultak. Az egyik küzdő hirtelen kést ragadott ki a zsebéből és azt beledöfte ellenfelébe, aki hangtalanul összerogyott — természetesen csak megjátszva a jelenetet. — A közönség minderről csak a filmről értesült. A gép többet teljesített, mint az ember szeme. Az infravörös sugarak kriminalisztikai alkalmazási lehetőségei iránt ma az egész világon kiváló eredményeket ígérő kísérletezések folynak.

A kémkedés egyik modern ágazata az ipari és gazdasági kémkedés, mely a termelés eszközeinek, viszonyainak, teljesítőképességének felderítését célozza. Az ipari kém igyekszik szabadalmakat, tervrajzokat stb. megszerezni, fontos szakmabeli megbeszéléseket kihallgatni, üzemi berendezéseket, eszközöket, készleteket lefényképezni, hogy megbízói a felderítendő üzemről maguknak minden tekintetben megbízható képet alkothassanak.

A legmegszokottabb eszköze a kémkedésnek a megvesztegetés. Lepénzelik az illető üzem valamilyen alkalmazottját. A megvesztegetett alkalmazott azután kicsempészi az üzemből a kívánt rajzot, mintadarabot, fényképet, iratot, másolatot.

Másik válfaja az, amikor a kém, illetve megbízottja az ártatlan érdeklődő, látogató képében közeledik, aki az üzemet megtekinti. Az ilyen vagy éleszemű szakember, aki többet lát, mint amennyit mutatni akarnak neki, vagy pedig ügyes fényképező, aki különleges miniatűr fényképezőgéppel az őt érdeklő részleteket meg is örökíti. Vannak olyan fényképezőgépek, amelyeket derékra erősítenek fel, természetesen a ruházat alatt. A gép szeme, a lencse, az egyik mellénygombot helyettesíti. A gépet a gazdája nadrágzsebében tartott kézzel hozhatja működésbe. Ezek ellen a veszélyek ellen mindenirányú szigorú ellenőrzés, a titokban tartandó adatok céltudatos rejtése, az alkalmazottak gondos megválasztása és állandó szemmel tartása, a látogatók alapos megválogatása, megfigyelése, valamint az ismertetőik óvatossága védelmet nyújthat. Felétlenül érvényesíteni kell azt az elvet, hogy mindenki csak olyasmiről tudjon, amit munkaközben elengedhetetlenül tudnia kell. Jobb, ha a titkot kevesen őrzik.

A harmadik válfaja a kémkedésnek az, amikor a kém mint alkalmazottat bejuttatják — beépítik — az üzembe. Az ilyen sok bajt okozhat. Németországban az egyik ilyen kém, aki a kérdéses üzemben mint szerelő volt beépítve, az üzem tanácstermébe mikrofont csempésztett, a fontos kérdést érintő tanácskozást a szomszédos, üresen álló helyiségből lehallgatta s gyorsírásban rögzítette. A másik kém egy szomszédos helyiségből egy periszkopszerű készülék segítségével a szellőztetőnyíláson keresztül fontos dolgokat lefényképezett. A kémek néha igen ravasz eszközökkel dolgoznak és nagy leleményességet tanúsítanak. Az egyik üzemben feltűnt, hogy egy munkásnak művészi hajlamai vannak. Állandóan művészi tollrajzokat hordott magánál. Gyanú alapján megvizsgálták a tollrajzokat. Lemosták vegyi úton a festékanyagot. A művészi rajzok alól megfelelő vegyi előhívó eljárás segítségével úgynevezett szimpatetikus (láthatatlan) vegyszerekkel rajzolt üzemi tervrajzok kerültek elő. Egy másik kém egy régi sűrűfogú fésűt használt részben notesznek, részben a levelezés céljaira. A fésű minden fogának, illetve minden hézagnak meg volt a maga betű- vagy számértéke. A fésű fogain keresztül cérnaszálat vezetett olyképpen, hogy az a kívánt fogakat (betűk, számok) áthurkolta. Egy kémnél a botjába rejtve értelmetlen jelekkel teleírt papírdarabot találtak. A rejtjelezett írást csak akkor lehetett elolvasni, ha a papírost egy bizonyos vastagságú botra tekerték fel.

(Folytatjuk.)

Felhívás a magyar társadalomhoz.

Minden év őszén felhívást intéztem a magyar társadalomhoz, hogy amennyire csak módjuk és tehetségük engedi, segítsenek a szükségét szenvedő testvéreink nélkülözéseit enyhíteni. Meleg hálával és büszkeséggel állapítom meg, hogy a segélyakcióim iránt egyre szélesebb körben megnyilvánuló bizalom és áldozatkészség évenként csak a fővárosban közel százezer egyén és család anyagi támogatását tette lehetővé.

Tudom, hogy a magyar társadalom nemes szíve, amely már eddig is évről-évre oly megható hűséggel ajánlotta fel áldozatkész segítségét és támogatását, most is meghallja hívó szómat, kérő üzenetemet. Meggyőződésem, hogy mindazok, akik a nélkülözést maguk nem ismerik, meg fogják érezni, hogy amikor felebaráti érzéstől áthatva segítő kezüket nyújtják az inségesek és nélkülözők felé, valójában komoly hazafiúi kötelességet teljesítenek. Mert minden egyes fillérrel, melyet az emberszeretetnek és irgalmasságnak a nyomor és inség elleni nemes küzdelmére áldoznak, nemcsak szamaritánus munkát eszelednek, hanem a belső rend és nyugalom, valamint a társadalmi osztályok közötti béke és jó egyetértés fenntartását elősegítve, hazánk boldogulását és jobb jövőjét is biztosítják.

Amidőn a szegények nevében is meleg köszönetet mondok ezúton mindazoknak, akik áldozatkész adományaikkal segélyakcióim múltévi működését oly eredményessé tették, teljes bizalommal indulok a nélkülözők és elesettek érdekében folytatott újabb küzdelemre. Hiszem, hogy a magyar társadalom minden rétege, átérzve a karitatív munka szükségességét és fontosságát, ha bármily csekély áldozattal is, de részt fog venni a hit, remény és szeretet jegyében történő eme nagy és nemes célú összefogásban.

Isten áldását kérem munkánkra és mindazokra, akik ebben segítő társaim lesznek.

Segélyakcióim során — miként a múltban is — pénzadományokat, továbbá ruha-, lábbeli-, tüzelő- és élelmiszeradományokat gyűjtünk.

A pénzadományok beküldhetők:

1. Csekklapon: a 19. számú postatakarékpénztári csekkszámára. Csekklap bármely postahivatalban vagy dohánytőzsdében vásárolható.

2. Postautalványon: HORTHY MIKLÓSNÉ segélyakciója, Budapest, királyi vár címre.

3. Nyugta ellenében: 9 órától 2 óráig, személyesen történő befizetéssel, a királyi palotában. (Szárnysegédi hivatal.)

A természetben való adományok kisebb tételekben a királyi várpalotába; vagóntételek az előzetes írásbeli vagy telefonérintésre megadandó címre küldendők. A felajánlani szándékolt természetbeni adományokat kérem lehetőleg december 1-éig beküldeni, hogy azok még karácsony előtt kioszthatók legyenek.

Budapest, 1937 október 16.

HORTHY MIKLÓSNÉ s. k.

Törvényszéki orvostani ismeretek.

Irta: Dr. BEÖTHY KONRÁD egyetemi magántanár,
törvényszéki orvos, Pécs.

III. Közlemény.

**Okozati összefüggés megállapítása
a sérülés és a halál között.**

A sérüléseket általában két nagy csoportba osztjuk: a halálos és nem halálos sérülésekre.

Az 1896. évi XXXIII. t.-c. 241. §-ának harmadik bekezdése értelmében: Ha a holttesten sérülés van, megállapítandó, hogy ezt más okozta-e és ha igen: milyen módon, milyen eszközökkel, mennyivel a halál bekövetkezése előtt volt ejtve és hogy a sérülés okozta-e a halált. Több sérülés esetén az is megállapítandó, hogy mindegyiket ugyanazon eszközzel ejtették-e és melyik idézte elő a halált; ha pedig a halált több sérülés okozta, hogy ezek közül melyek voltak, vagy melyeknek összehatása volt a halálnak az oka.

A 242. §. pedig így intézkedik: meg kell még állapítani, vajjon:

1. a sértés minősége,
2. a sérült szervezetének egyéni sajátossága vagy különös állapota,
3. a sértés elkövetésének különös körülményei,
4. a sérüléshez véletlenül hozzátársult, de mégis általa előidézett vagy belőle fejlődött okok eredményezték-e a halált,

5. avagy ez oly idegen ok folytán állott be, mely a sérülés nélkül is abban az időben vagy rövid idő múlva a halált eredményezte volna... stb. A csendőrt a többi részletesebben nem érdekli.

Az említett törvénytörvénypontokból kiviláglik, hogy milyen nagy nehézségbe ütközik halálos sérüléssel kapcsolatban mindent úgy megmondani, ahogyan az elő van írva. Ahhoz, hogy valaki halál okozásáért felelősségre vonható legyen, feltétlenül szükséges annak a megállapítása, hogy a terheltnek a ténykedése váltotta ki a halált.

Az okozati összefüggést csak akkor lehet megállapítani, hogy ha a külső behatás elszenvedése nélkül az elhaltnak a halála nem következett volna be akkor, amikor tényleg bekövetkezett.

Minden olyan sérülés, amelynek halál a vége: halálos sérülés. Most már: teljesen mindegy, vajjon a sérülés a halált azonnal, vagyis közvetlenül, vagy később, vagyis közvetve idézte-e elő, vagy, hogy a sérülése más, hasonló esetben nem lett volna-e halálos. Éppen azért nevezük halálosnak a testi sértést, mert az *adott* esetben okozati összefüggésben áll a halállal, amiért is aztán figyelmen kívül kell hagyunk azt, hogy minden körülmények között halálos-e, vagy csak általában vezetnek halálhoz a sérülések, mert hiszen az az ok, hogy miért vezetett egy sérülés halálhoz: csak másodsorban érdekli a csendőrt.

Csak egészen ritka eset az, hogy a csendőrlátja a halálos testi sértés elkövetését s utána a beállott halált. Legtöbbször csak hosszabb-rövidebb idő múlva értesül erről, akár hivatalos úton, akár pedig érdektelen személyektől. A csendőrnek semmi oka sincsen kételkedni ama jelentéseknek igazában, amiket kap; annál inkább nem kételkedik, mert

hiszen mi oka lehetne valakinek arra, hogy valószínű állításokat mondjon a csendőrnek. Nem is a félrevezetés szándéka, hanem inkább a tudatlanság az oka annak, hogy ilyen „koholt” halálhírek szárnyra kapnak. Máskor azonban éppen az ellenkezőjét látjuk ennek, nevezetesen azt, hogy egészen biztosan sérülés következtében, (vagy mérgezés következtében) elhalt embereket temetnek el természetes halálokkal. (Lásd a szomorú emlékü tiszazúgi eseteket.) Sohasem szabad elfelejtenünk azt, hogy a halált kétségtelenül csak boncolással lehet megállapítani.

A mai rohanó, tülekedő és irigy világban igen gyakori eset az, hogy valakinek a haláláért mást tesznek, vagy akarnak felelőssé tenni. Az emberi élet bármely korában fordulnak elő olyan halálesetek, amelyeknek a sérülés elszívődéséhez semmi közük nincsen, hanem éppen azért, mert ezek a halálesetek váratlanul, vagy hirtelenül következnek be: erőszakos halál benyomását teszik: ha most már egy ilyen, hirtelenül elhalt ember halála előtt szenvedett el valóban valamilyen sérülést, akkor az ő halála és az elszívődött sérülés közötti összefüggést tisztázottnak látják, még akkor is, ha az állítólagos elszívődött sérülés egészen jelentéktelen is. Mennyivel inkább olyankor, amikor a sérülés látható nyomokat hagy a holttesten! Mielőtt a halálos testi sértésekről s az okozati összefüggés megállapításáról beszélnénk, kívánatosnak tartom, hogy megismerkedjünk a *természetes okokból beálló hirtelen halálesetekkel*, illetőleg, hogy az erőszakos halálesetek gyanújára rámutassak, másrészt pedig, hogy bepillantsunk a halottkémnek és az orvosnak abba a rendkívüli nagyfontosságú feladatába, amely őt a halálok megállapításánál terheli. Vannak olyan halálesetek, ahol az elhalt — a bemondások szerint — természetes halállal mult ki és csak az alapos halottkémi szemle, vagy pedig a boncolás deríti ki azt, hogy egyáltalán nem természetes, hanem igenis, erőszakos halálról van szó.

Hirtelen halálesetek igen gyakoriak és minden életkorban előfordulnak, leggyakrabban a 40. éven felüli személyeknél, de nem ritka az a csecsemőkori sem. A halál valóban vagy egészen váratlanul következik be, vagy pedig csupán csak rövid ideig tartó betegségi tünetek előzik azt meg; amely tünetek sem a betegre, sem pedig a hozzátartozókra nem nyugtalanítóak, leggyakrabban, mint átmeneti rosszullétet fogják fel, jöllehet ez már a hamarosan beálló halálnak a kezdete. Ezek az emberek nem is mindig fekvő betegek, hanem rendszerint napi munkájukat végzik, majd esetleg hazamennek s reggel nem kelnek fel s halva találják őket, jöllehet megszokott munkájukból a megszokott időben mentek haza „egészségesen”.

Ilyen haláleseteknél egyedül a holttestnek a megszemlélése nem elegendő. Minthogy ilyen esetekben nincsen orvosi bizonyítvány, nem áll rendelkezésre a halál-ok: azért ott, ahol erre alkalom van, a holttestnek rendőrorvosi boncolását rendelik el.

A halált közvetlenül megelőző tünetekként említik a hozzátartozók a hányást, öntudatlanságot, stb., amit aztán, amint később látni fogjuk: hamiisan mérgezésre vezetnek vissza s ez adja meg aztán a halál erőszakos voltának a gyanúját.

Minden csendőrnek hasznos dolog megismerkednie a természetes okból beálló hirtelen halálesetekkel s az itten található halál-okokkal és tudnunk kell azt is, hogy a halál beállta alatti összeeséskor néha súlyos, úgynevezett halálküzdelem alatti sérülések keletkezhetnek, amit aztán helytelenül ítélve meg: elsődleges halál-okként szerepeltetnek.

Egyedül élő öregasszonyt ágyán hanyattfekve találtak úgy, hogy jobb lába lelógott. Homlokán 3 cm, hosszú repesztett seb; részben a falnak az ágyvégi részén, részben pedig mindkét kezén elkenet vérfoltok voltak láthatók. A homlokáról a bal fül felé vérfolyás nyoma, beszáradt esik formájában; a lakásban a legnagyobb rend, Gyanu idegen kézre — törvényszéki orvosi boncolás —, amely a halál okaként a koszorús ereknek az elzáródását találta, a homlokon levő sérülések pedig akkor keletkeztek, amikor az öreg asszony az ágyba akart feküdni, mozgásai azonban már összerendezetlenek voltak, fejét, homlokát a falba vágta, de szívüködése még volt. Ekkor a vérző sebet kezével érinthette s így kenődött az el a falon is.

Bizonyos körülmények között véletlen szerencsétlenségre lehet vagy szokták visszavezetni az ilyen, természetes okból beállott hirtelen haláleseteket.

64 éves ember ebédután lóhátra ült. Alig, hogy felült a lóra, lebukott s többet nem is mozdult meg; meghalt. Másnap az újságban cikk jelent meg ezzel a címmel: „Jólakott hassal ne ülj a lóra”. Voltak, akik látni vélték, hogy az öreg ember leesett a lóról s csak azután halt meg. A boncolás kiderítette, hogy az öregembernek igen súlyos szívizomfajulása volt. A szívizomfajulás, különösen emésztés alatt valóban vezet gyakran hirtelen halálhoz, mint ebben az esetben is és véleményünk szerint az öreg embert a lóháton érte utol a halál, csak akkor bukott le a lóról, amikor már meghalt. Itt tehát nem azért halt meg, mert a lóról lebukott, hanem azért bukott le, mert már a lóháton meghalt. (A szívizomgyengeségnek más tüneteit is megtaláltuk, mint pl. a vizenyős lábszárakat, hasvízkört, stb.).

Másik hasonló eset: Állványozó munkás az állványról leesett. Hozzá tartozói az állvány hiányos volta miatt pert indított a vállalkozó ellen. A hozzátartozók legnagyobb meglepetésére a boncolás azt derítette ki, hogy az öreg embernek már régóta fennálló szívbaja van, aminek következtében a szív bal fele megrepedt, vér ömlött a szívburkába, amely aztán a szívet „megfojtotta”.

Egy másik esetben jómódú ember rosszul érezte magát s hogy segítsen magán, lóhátra ült, lovagolni indult. Egyszerre csak váratlanul leesett a lóról, a tanak állítása szerint nagyon megüthette a fejét. Lába megakadt a kengyelben s lova galoppban kezdett futni. Boncolás — a halál oka: megrepedt értágulat a nagy függőben.

30 éves rendőrt egy előállított férfi megrugott. A rendőrt elesett s azonnal meghalt. Minthogy homlokán zúzott sebe volt, arra gondoltak, hogy koponyasérülés következtében halt meg. Törvényszéki orvosi boncolást rendeltek el, amely kiderítette, hogy a rendőrnek régi, vérbajos szívbaja volt. Az okozati összefüggést a halál és az elszívődött sérülések között egyik esetben sem lehetett megállapítani.

A hirtelen, váratlan halálesetek leggyakrabban az emberi élet derekán levő embereket érik el, akik látszólag egészen egészségesek, erőteljeseknek néznek ki s hozzátartozójuk bemondása szerint nem is voltak betegek sohasem. Boncolásnál aztán kiderül, hogy legtöbbször régóta fennálló megbetegedésben szenvedtek, különösen a nagy erek, a szív, a szívet tápláló erek voltak betegek már régóta. Tudjuk azt is, hogy az emberek a betegségeket különbözőképpen viselik: egyik semmi panaszról nem tesz említést, a másik pedig mindig nyafog. Ha még olyan beteg is a szív vagy azoknak erei, még mindig lehetséges, hogy az emberek ezeket a panaszokat egészen könnyen viselik, munkájukban ez őket nem hátráltatja s még nagyon súlyos testi munkára is vállalkozhatnak. Még nagyon alapos orvosi vizsgá-

lat sem tudja kideríteni betegségük súlyosságát minden esetben. Itt nyilvánul aztán meg a boncolások fontossága.

A váratlan vagy hirtelen halállal kimult egyéneknél magukban van az ok a halál bekövetkezésére, tehát arra, hogy egy, esetleg már hosszú idő óta panasz nélkül viselt betegség egyszerre a halálhoz vezet. Jóllakás vagy a jóllakást követő emésztés, havi baj, a vérkeringést befolyásoló mozzanatok (mint pl. gyors járásnál, futásnál, hegymászásnál), testi megerőltetés, bármilyen okból beálló testi izgalom, szülés alatt forró vagy hideg fürdő, erős napfürdő, szeszívás előzhetik meg a hirtelen halált. Ha pedig figyelemmel kísérjük az időjárást, akkor azt kell mondanunk, hogy e között és a hirtelen halál között is van összefüggés, amennyiben a légnyomásnak változásai, zivatarok, a levegő nedvességtartalma ideges embereknél rossz érzést válthatnak ki, amely rossz érzés elég ahhoz, hogy utána a halál azonnal beálljon. Néha heves fájdalmak, mint epekő- vagy vesekőkölíka, félelem, örömhír vagy másfajta izgalom alatt következik be a halál, mint pl. szereplésnél, orvosi vizsgálat, vagy orvosi kezelés alatt. Van olyan hirtelen haláleset is, ahol a legkisebb sebészeti beavatkozás, altatás, érzéstelenítés, orvosságnak érbe történő beadása közben, vagy foghúzás alatt áll be a halál. Ilyen, foghúzás alatti hirtelen haláleset történt nemrégiben Budapesten is, ahol a boncolásnál ismét régóta fennálló szervi betegséget állapítottak meg. A luesnek a kezeléssel neosalvarsannal is történik. Egy, még pedig a legelső ilyen neosalvarsanbefecskendezés alatt is állott be már hirtelen halál. Nemrégiben került boncolásra egy honvéd, aki öt másik társával együtt ült a váróteremben s akiknek mindegyikénél mandulakivételt akartak végezni. Öt társánál a gége és a garatnak az érzéstelenítése minden különösebb tünet és panasz nélkül sikerült: amikor ennek a torokára ért az érzéstelenítő folyadék: abban a pillanatban leesett a székről s szó nélkül meghalt. Boncolás eredménye: negatív, nem lehetett semmiféle elváltozást nála megállapítani s így a halált csakis az ő nagyfokú érzékenységre lehetett visszavezetni.

Hirtelen halál eseteiben gyakori az, hogy a szív mondja fel a szolgálatot. Ez percek, pillanatok alatt történhetik. Ezekben az esetekben találunk természetesen elváltozást a szívizom, a billentyűkön is. De gyakoribb az, hogy a szív megbetegedésének oka a lues, vagy a koszorús erek megbetegedései (amelyek a szívet táplálják). A koszorús ereknek a szűkülete azt eredményezi, hogy a szívizomba nem kerül annyi tápláló vér, amennyire szükség volna s ennek következtében a szívizom maga, tehát az a rész, amely dolgozik, elfajul, elhal, vagy heg képződik benne, vagy átszakad, vagy egyik része leszakad az ú. n. szemölesizmoknak stb., amely mind okozhat aztán hirtelen vagy váratlan halált. Kévsébe gyakran, mint ahogyan hiszik s ahogyan azt az újságban olvashatjuk: fordul elő olyan hirtelen haláleset, ahol az *agy* ereinek megszakadása következtében koponyaüri vérzés támad. Ha ilyenkor a szakadt erekből kiömlő vérzés nem nagyon nagyfokú, akkor legtöbbször van még idő arra, hogy a halál bekövetkezéséig orvost hívjanak, aki a betegséget felismeri s így tulajdonképpen nem is lehet hir-

(Dr. Vad Imre fhdgy. felv.)

telen halálról beszélni. Van olyan koponyaüri vérzés is, — és ez fiataloknál is előfordul, — amikor az erekben levő kitágulások repednek meg. Ilyenkor is agynyomás lép fel, s ennek a tünetei közül a fejfájás, szédülés, öntudatlanság, hanyás olyanok, amiket mérgezéséknél szoktunk hallani és látni.

A szívizomnak vannak olyan betegségei, amiket más, előző betegség okoz. Ilyenek az önmérgeződések és a fertőzések, mint pl. kiütéses megbetegedések kezdeti szakában és torokgyíknál, majd meg gyermekeknél a bőrnek a kiütései (ekcéma), kis gyermekeknél a hörg hurutja, majd megint öreg embereknél a tüdőlegdaganat („asztmás“). Az olyan fejletlen korú fiatalok, legtöbbször csecsemők és néhány hónapos gyermekek, akik székszorulásban szenvednek, szintén gyakran halnak meg váratlanul.

Csecsemők leggyakrabban heveny hörghurutban halnak meg és a megfigyelések, a szülők bementése szerint, ezeknek a csecsemőknek semmi tünetük nincsen s egyáltalán nem is lehet arra gondolni, hogy ezek halálos betegek. Ugyanígy áll a dolog a bélgyulladásal is kicsiny gyermekeknél, akik legtöbbször igen jó színben vannak, talán túl is vannak táplálva, azonban leggyakrabban angolkórosok. Az ilyen hörghurutos gyermek megfullad, vagy a szíve áll meg hirtelenül. Ilyenkor merül fel a legtöbbször gyanú arra, hogy a gyermeket valamilyen módon el-tették láb alól. Talán azt is jó tudni, hogy ezek a gyermekek nem köhögnek akkor, amikor megbetegszenek, mert hiszen azok légzőutainak a nyálkahártyája nem olyan érzékeny, mint a felnőtt emberé, aki azonnal köhög, ha valami van a légesövében; s így a gyermekeknek nincsen köhögési ingerük. Ezért gyanus aztán ezeknek a hirtelen, váratlan haláluk. A boncolás aztán kideríti, hogy természetes ok a

halál oka: nevezetesen az, hogy a kiterjedt hörghurut miatt megfulladtak, vagy a szívük állt meg. Néhány napos gyermekek is gyakran halnak meg ilyen heveny hörghurutban, mert szülés alatt lélegzetek be nyálkát, amely aztán nagyon rövid idő alatt előidézi a halálos hörghurutot.

Ugyanígy kell számolnunk azzal a hirtelen halállal is, amelyben a gyermekek elpusztulhatnak akkor, amikor heveny gyomor- és bélhurutot kapnak. Amikor ilyen váratlan halálról van szó, az orvos azonnal megkérdezi a szülőktől, hogy milyen volt a gyermeknek a széklete s ha azt hallja, hogy az zöld, vagy szürke volt, azonnal gondol arra, hogy itt egy ilyen heveny gyomor-bélhurutról van szó.

Ne felejtjük el, hogy *alig van olyan heveny vagy idült megbetegedés*, amely ne okozhatná az ember váratlan, hirtelen halálát. Ismerjük azt nagyon jól, hogy magas lázzal járó megbetegedés sem dönt mindenkit ágyba, hanem, hogy az embereknek egyik része ilyen lázas állapotban is végzi a munkáját. Különösen a tüdőgyulladás és a hasihagymáz (typhus) az, ami mellett nagyon sok ember dolgozik; betegnek érzik ugyan magukat, de nem „halálos” betegnek. Ilyenkor aztán bármely pillanatban összeeshetnek, meghalhatnak.

A Rökus-kórház előtt tejeskoecsis szállt le a bakról, épen le akarta emelni a tejes kannát, amikor összeesett, meghalt. Boncolásnál kétoldali tüdőgyulladást találtak. Tehát kétoldali tüdőgyulladással végezte napi munkáját élete utolsó pillanatáig.

Az eddig felsoroltakon kívül alkoholistáknál gyakori oka a váratlan halálnak a koponyaüri vérzés, de ugyanezt találhatjuk tüdő- és szívujásoknál, vesegyulladásnál, vérbajnál is, sőt még ujszűjűtteknél is. Nagyon sok olyan váratlan, hirtelen halál van, amit agydaganatok okoznak; vízfejűség, gennyes agyhártyagyulladás, vagy eskóros rohamok is okoznak hirtelen halált. Igaz, hogy az eskóros rohamok göresökkel járnak, tehát halál előtt hosszú idővel feltűnhetnek a környezetnek, azonban az egyik fajtája, az úgynevezett éjjeli eskóros roham mégis észrevétlen maradhat a környezetnek, ismerősöknek stb., akik aztán értetlenül állanak ilyen esetben a hirtelen halállal szemben. Ilyen esetekben aztán megindul a gyanú, nyomozás, a végén nem derül ki semmi sem. Ha azonban a boncolás elmarad, akkor a gyanúsított egész életén keresztül viselheti magán a bélyeget. Közönséges gennyes mandulagyulladás, vagy szívhaj is okozhat hirtelen halált olyan módon, hogy a betegnek a nyaka „bedagad”. Ugyanígy a torokgyík is, majd meg a csigolyáknak a gümőkóros megbetegedése s azok a nagy, inas, jól meg nem rágott falatok, amik a garat helyett a gégébe jutnak. Gyermekeknél is gyakran jutnak be idegen testek a légutakba, amelyek hirtelen halálra vezetnek, de ezek már nem természetes okból, hanem erőszakos úton létrejött hirtelen halálesetek.

Mell- és szívbelhártyalob, olyan szívmeagnagyobodás, amit púpos embereknél találunk, a tüdőgümőkórnak az a fajtája, amely váratlanul egy ér megszakadása következtében bőséges vérköppéssel és egyúttal vérbelehelléssel van egybekötve: mind előfordul hirtelen halál okaként.

Semmi beteges panasszal nem bíró fogházör őrhelyén hirtelen rosszul lett, vér jött orrán-száján, összeesett, majd rövid pillanatok alatt meghalt. Boncolási lelet: kavernaképződéssel együttjáró, kiterjedt tüdőgümőkór, ahol a pusztító folyamat eret is ért, ebből indult meg a nagy vérzése,

amibe aztán belehalt, vagy, ahogyan mondani szokták, „belefullt saját vérébe”.

Fentebb már említettünk egy hirtelen halál esetet, ahol a szív megrepedt. Ilyenkor a hirtelen halál vaióban nagyon hirtelen áll be, mert pillanatok alatt megöli az embert, a szívből kiömlő vér ugyanis beleömlik a szívburokba, amely aztán nem engedi meg, hogy a szív kitáguljon s éppen ezért találóan szívtojásnak nevezik ezt a hirtelen halálmódot. Megrepedhet ezenkívül a szív úgy is, hogy nagy erővel történő behatás éri a mellkast, illetve a szív táját és a szív ilyenkor egyszerűen vagy csak megreped, vagy pedig szétszakad.

Ez azonban nem természetes okból beálló, hanem erőszakos úton bekövetkezett halált jelent s erről még később lesz szó. Ha pedig a nagy ereknek lueses vagy elzsírosodásos megbetegedésében szenved valaki, az is ki van téve annak, hogy a nagy ér reped meg, ami a halál hirtelen bekövetkezését illetőleg egyenlő a szívrepedéssel, minthogy éppen olyan gyorsan következik az be, mintha maga a szív repedne meg. Az ilyen érmegrepedést elősegíti a veséknek idült megbetegedése, amelynek a következménye aztán az, hogy a vese zsugorodik, tehát a szívnek nagyobb erővel kell dolgoznia, hogy ezen a zsugorodott vesén keresztül hajthassa a vért, fokozódik a vérnyomás, így hamarabb repedhet meg a szív és a nagy erek.

Legtöbbször olyan asszonyoknál, akik már többször szültek, láthatjuk, hogy ezeknek a lábszárerei kanyargósak, néha ceruzányi vastagak a gyűjtőerek s emelett kemények, mert bennük a vér megaldadt, vagy ahogyan szakszerűen nevezzük: rögsödött a vér. Az ilyen kitágult erekben rögsödött vért a következménye lehet az, hogy egy darab innen leválik, a vérkeringéssel együtt bejut a szívbe és a tüdőbe, amely aztán pillanatok alatt halálössá válik. Ugy is szokták ezt mondani, hogy az illető „emboliát” kapott. De nemesak ilyen emboliát ismerünk, hanem olyat is, amikor levegő kerül a szívbe. Legtöbbször magzatlejtésnél találkozunk ezzel, de szülés alatt is előfordul, hogy az asszony hirtelenül meghal: az ok megint csak ilyen légembolia.

Iszákos embereknél a máj nem ritkán zsugorodott. Ezeknél gyakran indul meg vérzés a nyelőcsőből, amely váratlan halálhoz vezet. Ugyanígy olyan gyomorráknál, amelyik szétesik, vagy a beléből tifuszos betegségeknek. Ha pedig valakinek a nyelőcsővében akadt meg idegen, hegyes tárgy, mint pl. csirkecsont, vagy valami fémanyag, akkor a nyelőcsőben megakadt ezen tárgy átszúrhatja a nagy eret s nagyon hamar elvérzethetik az ember. Volt már olyan eset, ahol halszájka akadt meg a nyelőcsőben, vagy pedig hamis fogazat s ez okozta a nagy ereknek az átfúrását s ebből a halálhoz vezető nagy vérzést.

Méhen kívüli terhességnél a hasüregben történő halálos elvérzések, mert a méhen kívül fejlődött pete növekedése közben megreped és természetesen vérzik. Amikor a magzatlepeny nem a rendes helyén, hanem elő tapad a méhben, akkor is történnek váratlan halálesetek, mert nagyon nagy vérzés indul meg s az illető hamarosan elvérzik. Számos esetben szülés után a méh nem húzódik össze s így tart a vérzés nagyon sokáig. Lehet, hogy a méh összehúzódásának kimaradása annak a következménye, hogy a szülő asszonyon rángógöresök léptek

fel, amit boncolásnál meg lehet állapítani. Fontosága éppen azért nagy, mert ilyenkor a belső szervek vizsgálatából meg lehet állapítani a halál igazi okát s elejét lehet venni annak, hogy az orvost vagy a bábát gondatlansággal gyanúsítsák.

Kezdődő, vagy pedig egy idő óta fennálló vesebaj is lehet hirtelen halálnak az oka, amint azt háborúban gyakran láttuk is.

Egészen közönséges megbetegedés, amely ugyan nem rögtön, de mégis csak váratlan halálhoz vezet: a feregnyúlványnak, vagy ahogyan a mindennapi értelemben használják: vakbélnek a gyulladása, majd meg a bélesavarodás, kizárt sérv, kilyukadt gyomor, a női nemi részeknek a gennyes gyulladása következtében fellépő hashártyagyulladás is.

(Folytatjuk.)

A géppisztoly.

A világháború állásharcaiban mind érezhetőbb volt egy olyan önműködő fegyver hiánya, mely a gyorsan változó harc helyzetekben pillanateólok leküzdéséhez azonnal kéznél van, másodpercek alatt tüzkész és sorozattüzet löve, hatása fizikailag megfelelő. Az első megoldás a tusás Mauser-pisztoly átalakítása volt, majd ezt követte az olaszok Revelli-típusú kétesöves géppisztolya. Az előbbi nem bírta a sorozattüz általi fokozott igénybevételt, az olasz géppisztolynál pedig jelentős hátrányt jelentett, hogy csak fekvő testhelyzetből lehetett használni. A kívánalmaknak már fokozott mértékben felelt meg a német Bergmann-géppisztoly, mely elsőbbségét a világháború befejeztéig meg is őrizte.

A huszas években megindult általános fegyverkezés e fegyvertípus fejlődése terén is éreztette hatását s ma már kb. 8–10-féle géppisztolyt ismerünk.

A korszerű géppisztoly elnevezésénél a pisztoly szó tulajdonképpen helytelen és értelemzavaró, mert ha a fegyver alakját és szerkezeti megoldását nézzük, nem hasonlít a pisztolyhoz és alkalmazás, kezelés tekintetében is lényegesen eltér attól. (A németek gépkarabélynak nevezik.) A formai kiképzést tekintve, a gyárak kétféle mintát készítenek: az egyik méretben és súlyban egy kicsinyített golyószóróhoz hasonlít, míg a másik, futólagosan rápillantva, nagyon hasonlít a karabélyhoz.

Az összes géppisztolyok pisztolytöltényt tüzelnek és pedig a legkülönbözőbb űrmérettel (7, 7.63, 7.65, 8, 9 mm.). A korszerű géppisztolyt a következő tulajdonságok jellemzik:

1. úgy egyes lövés, mint sorozattüz leadására alkalmas,
2. a lövő bármely testhelyzetből (állva, fekve, térdelve) tüzelhet,
3. pillanatok alatt tüzkész,
4. sorozattüzet löve, 200, egyes lövéssel pedig 400 m-en belül kedvező hatást biztosít,
5. a hátralökő erő lényegesen kisebb, mint a puskánál,
6. szerkezete egyszerű, kezelése könnyen elsajátítható,
7. a célratartás módja ugyanaz, mint a puskánál.

A géppisztoly szerkezeti működése sematikusan a következő: a billentyűt elhúzza, az elsütő csap, mint bármely más fegyvernél, egy rövid mozdulattal pár millimétert süllyed, a závarzat szabaddá válna a helyretolórúg nyomására előre csapódik, a tárból a legfelső töltényt a töltényúrbe tolja, majd az ütőszeg előre csapódik és a töltényt elsüti. Amint a lövedék a csövet elhagyta, a löporgázok feszítő-

A finn Suomi géppisztoly.

hatása alatt a hüvely a závarzatot hátralöki és a hátrasikló závarzatot helyzetében az elsütőkar megállítja. Így működik a géppisztoly egyes lövésnél.

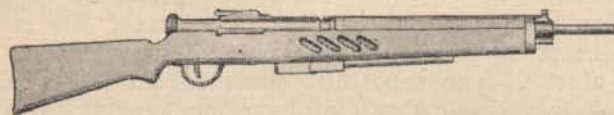
Sorozattüzlövésnél az úgynevezett tüzváltót sorozattüz helyzetbe állítva, az előbb említett elsütőcsap fészkebe maradt, (tehát süllyesztett helyzetben) és így a závarzatot előrefutásában mindaddig nem akadályozza, míg a lövő a billentyűt benyomva tartja.

A géppisztoly a puskához hasonlóan keret- vagy csapóirányzékkal van ellátva. Az irányzékhatar, típusok szerint, 500 vagy 1000 méter, százas beosztásokkal. Tapasztalat szerint a felső irányzékhatarok nem sok gyakorlati értékkel bírnak, mert a löszabotosság csökkenése következtében 400 m-en felül a löszér kielégítő hatást már nem biztosít.

A gyárak szerkesztői a kényeltesítés lehetőségére is gondolva, a géppisztolyokat szurony feltűzésére is alkalmassá tették.

A különböző alakú táruk 32–70 drb töltény befogadására készülnek. A tárazás kézzel, vagy egy a tárra illeszthető, emelőkar szerűen működő tárazókészülékkel történik, utóbbi a tárazást gyorsítja. A tár típusok szerint alulról vagy oldalt illeszthető fel a pisztolyra. A tár súlya üresen a befogadóképesség szerint 100–300 gramm.

Egyes géppisztolyok (Thomson, Erma) úgy vannak kidolgozva, hogy a lövő balkeze nem az ágyvázat fog át, hanem egy, az ágyból lefelé nyúló markolatot fog át, melynek segítségével a fegyver tar-

A neuhauseni gyár géppisztolya.

tása kényelmesebb és álló helyzetből történő lövésnél a tüzelés pontosabb. A géppisztolyok zöménél, számolva a nagy tüzgyorsaság okozta erős fölmelegedéssel, a csövet vékony lemezből készült és áttörettekkel bíró esőköppennyel látják el.

A géppisztolyok súlya 3–4 kg. között mozog (a hadipuska súlya 3–3.32 kg.). Tartós hordozása nem jelent nehézséget, mert vállazva, karabélyszerűen a hátán, vagy vadászmodorra vihető.

A karabélyalakú géppisztolyok átlagos hossza 100–110 cm, míg a golyószóróhoz hasonlóké 70–80.

A géppisztolyok tüzgyorsasága igen magas, percenkint 500–900 lövés. Ez a szám azonban csak

elméleti értékkel bír. A gyakorlatban — a finnek megállapítása szerint — a következő adatokat kapjuk: egy 600 lövés (perctűzgyorsaságú géppisztollyal) 32 töltényes tárat véve alapul és a tárcseréhez szükséges időt 6 mp-ben állapítva meg, egy perc alatt egyes lövéssel a legkisebb távolságon kb. 30—40 célzott lövés adható le, sorozattűznél pedig ugyancsak egy perc alatt 224 lövés.

A pisztolylőszer kezdősebessége alacsony (370—420), ezért a röpmagasságok lényegesen nagyobbak, mint a puskalőszernél, tehát a pástázóhatás kicsiny. Ezt a hátrányt pontos távbecsléssel és célzással kell ellensúlyozni.

A géppisztolyok szerkezete egyszerű, a kezelés pár fogásból áll, így a kiképzés mindössze pár órát igényel. Ennek szemléltetésére megemlítjük, hogy a tüzeléshez való előkészület a következő fogásokból áll: 1. Irányzék-állítás. 2. Fogantyúkar hátrahúzása által a zár megfeszítése. 3. Váltókar állítása a tüzelési módnak megfelelően (egyes lövés vagy sorozattűz). 4. Tár-felillesztés. 5. Lövés leadása.

A pisztolylőszer átütőképessége igen tekintélyes. Például a Parabellum 100 m-en 20 cm vastag puhafadeszkat átüt és 500 m-ig harc képtelenséget előidéző hatást biztosít.

A géppisztoly löszabatossága átlag 200 m-ig igen jó, ezen távolságon felül azonban a kis kezdősebesség hátránya fokozottan érvényesül. A röppálya sokkal hajlottabb, mint a puskánál, tehát a pástázóhatás is jóval kisebb. Ha ennek megvilágítására a Solothurn géppisztoly és a 31. M. hadipuska röpmagasságait 500 m-es irányzékállásnál összehasonlítjuk, akkor az alábbi adatokat kapjuk:

A fegyver megnevezése	Röpmagasság centiméterben					
	50	100	200	300	400	500
	méter távolságon					
Solothurn géppisztoly	131	234	395	422	291	—
31. M. puská	31	56	88	90	64	—

A géppisztoly kis távolságon a harszerű követelményeknek megfelelő löszabatosságot teljes mértékben biztosítja. Például a finn hadsereg a Suomi géppisztollyal végzett kísérletek során az alábbi eredményeket kapta: az első kísérletnél 300 m-re felállított 10 körös nemzetközi versenytáblára 30 mp alatt 2—5 lövésből álló sorozatokban 105 lövést adtak le s ebből a találatok száma 84 volt. A második kísérletnél a tüzelés 100 m-re felállított mellalakra történt. Harmine mp alatt leadott 126 lövésből 103 lövés találta az alakot.

A géppisztollyal tüzelve, egyes lövés leadásánál a lövő úgyszólván semmi lökést nem érez. Más a helyzet sorozattűznél. Itt a lövések oly gyorsan követik egymást (mp-kint 10—15), hogy a fegyver rázkódása erősen igénybeveszi a lövőt, a pisztolyt igen erősen kell vállhoz szorítani: hosszabb sorozatnál a lövések még így is szétszóródnak.

A kétféle tüzelési módot (egyes lövés, sorozattűz) a célok jellege szerint alkalmazzák. Ha az egyes célok térköze a 2—3 métert meghaladja, akkor a lövész gyors egyes lövést tüzel, tömeg vagy csoport célokra pedig sorozattűzet lő.

A géppisztolynak minden másfajta önműködő fegyverrel szemben nagy előnye, hogy pillanat alatt tüzkesz és különösen szűk helyen, rövid idő alatt, kevés löszerrel, igen nagy hatás elérését biztosítja. A géppisztolynak jellegzetességei harcászati szempontból rendkívül értékesek és különös figyelmet érdemelnek karhatalmi, közbiztonsági alkal-

A belga Erma géppisztoly.

mazhatóság tekintetében is. Harcászati használhatósága főleg védelemben domborodik ki. A védőállásba betörő támadó részéről úgy az akadályoknál, mint a fészkek megrohamozásánál erős tömörüléssel kell számolni. E tömött célok ellen, melyeket 100—200 m-en belül kell leküzdeni, a védő megsemmisítő hatást érhet el. A leküzdés önműködő fegyvert kíván, melyre legalkalmasabb a géppisztoly, mellyel egy ember futva, pillanatok alatt a veszélyeztetett pontra érhet. Hálás fegyver a géppisztoly a támadó kezében is, a roham végrehajtása után kisebb egységek ellenlökésének megállításánál. Ilyen esetben a tömegtűz legmozgékonyabb fegyverének bizonyul s a részletharcok során a pillanathelyzetek gyors kiaknázását tekintve, minden más önműködő fegyver elé sorolható.

A géppisztoly tüzének hatalmas lefogyó ereje karhatalmi alkalmazásnál fölényesen értékesíthető s lehetővé teszi jelentős tömegek fékentangását, különösen akkor, ha a vezetés a géppisztolyos lövészeket mozgékonyan alkalmazza. Utcái harcokban, ahol a hatásterület korlátozott és a gurulatképződés várható hatása kiadós célokkal szemben igen nagy, a géppisztoly rendkívül jól használható fegyver.

A finn hadsereg a géppisztolyt illetően különösen a határbiztosító csapatoknál szerzett igen jó tapasztalatokat. Az orosz-finn határon ugyanis az erős csempészforgalom állandó fegyveres összetűzéseket idézett elő s ezt követőleg a határőrség nagyarányú létszámemelését tette szükségessé. A járőröknek géppisztollyal történt felszerelése után az

A Suomi géppisztoly tűzváltója.

S — biztosított; E — egyes lövés; A = sorozattűz.

eddig helyzet gyökeresen megváltozott. A csempészekkel vívott tüzharok során a határőrség géppisztolyos járőrei minden esetben fölényes erőben léptek fel, s minden esetben meglepően rövid idő alatt rendet teremtettek. A vezetőség a csempészek megfékezését kizárólag a géppisztolyok által nyújtott hatalmas tűzfőlny hatásának tulajdonította.

A közelmúlt délamerikai chako-háborúban, majd napjainkban a spanyol polgárháború során került a korszerű géppisztoly először harctéri alkalmazásba. Az itt szerzett tapasztalatok szerint helység-harcokban, sűrűn művelt területen, váratlan összecsapásoknál, általában oly helyzetekben, ahol rövid időtartamig nagy célt mutató csoportok állnak egymással szemben, a géppisztoly igen eredményes fegyver. Így például a spanyol nemzetieknél a géppisztolyos lövész a szakasz legtöbbször értékelt harcosa. Ennek a fegyvernek a hatásból eredő megbecsülése annyira általános, hogy egy ellenséges géppisztolyos foglyul ejtése minden más kisméretű fegyvertény elé sorol.

Tüzelés állva géppisztollyal.

Ismerve a közbiztonsági szolgálat különleges követelményeit, azt látjuk, hogy a tüzerő fokozása, mint szervezési és felszerelési kérdés, mindjobban előtérbe lép. Itt természetesen a követelmények bizonyos eltérést mutatnak, mert amíg karhatalmi alkalmazásnál nagyobb egységek tűzerejének fokozásához a golyószóró és a géppuska látszik alkalmazásnak, addig a járőrök felszerelésénél, ahol a tartós hordozás miatt a fegyver kis súlya és kéziessége elsőrangú követelmény, a géppisztoly mint egyszerű, könnyű és nagyhatású fegyver elsősorban jön számításba.

A géppisztoly különböző típusait ma már számos államban rendszeresítették. Használhatósági értékének megítélésénél különösen az amerikai közbiztonsági szervek szereztek meggyőző tapasztalatokat. Ezek a tapasztalatok arra engednek következtetni, hogy a géppisztoly a fegyverzet korszerűsítésére irányuló törekvések középpontjába került.

A titokzatos Kína.

írta: KRÓNIKAS.

A Csendes Óceán partján — amelyről a történelem-jósok azt szokták hirdetni, hogy egyszer a fehér és sárga faj gigászi küzdelmében ott fog eldőlni a világ sorsa, — megdördültek az ágyúk. E lap hasábjain nemrégiben megjelent cikk színesen mutatta be azokat a politikai és katonai lehetőségeket, amiket a japán-kínai háború elénkbe tár.

A jelen cikknek az lenne a célja, hogy bemutassa a küzdő felek közül a titokzatos Kínát és a kínai nép lelki világát igyekezzék a mi európai gondolkörünkhöz közel vinni és átvilágítani. Nagy események indultak meg messze Keleten, amiről keveset tudunk, pedig még sokat fogunk róla halani. Éppen ezért — bár lapunk témaköréhez szorosan nem tartozik —, remélni szeretnők, hogy ez a kérdés érdekelni fogja az olvasókat. Főleg azokat, akiknek mindennapi nehéz elfoglaltságuk és erős fizikai lekötöttségük nem engedte meg, hogy a Kínával legújabbban foglalkozó irodalmi műveket átolvashatták volna. Az alábbiakban tehát ezen művek rövid lényegbeli kivonataként próbálnánk megismertetni az olvasók előtt a régi és a mai Kína titokzatos jellemét.

Kína majdnem olyan nagyságú területen fekszik, mint Európa. Lakossága közel 400 millió és olyan sűrűen élnek ott az emberek egyes helyeken, mint Olaszország, vagy Németország legsűrűbben benépesített részein. Miután azonban Kínában a lakosság főfoglalkozása a földművelés és azt elmaradott, primitív módon üzik ma is és mivel az országot évről-évre óriási árvizek pusztítják végig, a kínai föld nem tud elég élelmet nyújtani a túltömött népességének és azért az éhség — majdnem évente megismétlődő jelenség ott.

Ha Kína éghajlatát akarnók meghatározni, akkor két szélességi vonalat kell húznunk a földgömbön és úgy kell a helyzetet elképzelnünk, mintha azok egyike Afrika északi részén, a forró égövön haladna át, míg az északi része a Magas Tátránk hófödte csúcsaival egymagasságban haladna. Ebből a földrajzi helyzetből az a tény folyik, hogy míg Dél-Kína lakossága forró napsütésben, örökzöld növények között, tétlenségre hajlamos könnyű életmódot folytat, addig az észak-kínai nép erős küzdelmet folytat a zord időjárással.

Ha egy tekintetet vetünk a térképre, azt látjuk, hogy míg Észak-Kína területe síkság, amelyiket hepe-hupás lankák, dombok és fensíkok sorozata szánt keresztül és tesz sárgás, szürke színével siváran egyhangúvá, addig Dél-Kína területét hegyek és heglánccok osztják fel termékeny völgyekre és teszik érdekessé, változatossá és vonzóvá.

Amíg Kínát nyugat felől a Himalája hegláncaiból álló zord magas hegyek, északnyugat felől pedig hatalmas terméketlen sivatagok védik az idegenek ellenséges behatása elől, addig Kína keleti partvidéke nyitott, védtelen és a Csendes Óceán felől könnyen hozzáférhető. Sajátságos tragikuma mégis a kínai birodalomnak, hogy amíg nyugalmát állandóan a nyugatról jövő támadásoktól féltette és északon és nyugaton építette a nagy kínai falat, addig a századunk tanúsága szerint a sorsa kelet felől jövő támadások által forog veszélyben.

Észak-Kína folyója a Hoanghó, míg Dél-Kínáé a Jangcekiang. Az első valóságos sorscsapás Kínára nézve minden tavasszal és nyáron meg-gyűlöl és egész országrészt elöntő romboló árvizeivel, amelyek minden mezőgazdasági kultúrát elsöpörve, csak sivar, sárga agyagos iszapolásokat hagynak hátra maguk után. Talán éppen ezért nevezik „sárga folyónak“, mert ezt jelenti magyarul a Hoanghó. Ezzel szemben a Jancekiang nyugodt, csendes, békét, életet és áldást jelentő folyó, amelyik tiszta kék arcával, medrében kiegyensúlyozottan hömpölyög végig Dél-Kína területén.

Észak-Kínában a tél metsző hidegek szakadatlan sorozatából áll, amelyek mértföldekre kavargó szeszéllyel szórják szét a Góbi-sivatag sárga, agyagos porát. A téli csapadék: a hó ott ritka vendég. Ezzel szemben nyáron Észak-Kína felett csap össze rettenetes birokra kelve a mongol puszták száraz, tikkasztó, meleg levegője a Csendes Óceán felől beáramló sűrű, párás tengeri levegővel és e birkózásban a mongol felhők erősebbnek bizonyulván, ledobják a magasból a nehézkes tengeri párákat, hogy mint felhőszakadás ömöljenek le az eltikkadt észak-kínai földre és duzzasszák meg a Hoanghó sárga vizét. Ezért van az, hogy Észak-Kínában a hideg, száraz, kemény telet csapadék-dús, árvizeket hozó, forró nyár váltja fel. Dél-Kína éghajlata ezzel szemben egyenletes; csapadéka szerencsésen elosztott. Ott a völgyeket védőkarként ölelik át a hegyláncok s a Jancekiang medrében dús, termékeny élet folyik.

Ezek a természeti adottságok erősen érvényesítették is fajformáló hatásukat a kínai népnél s Észak-Kína népe az időjárás mostohaságában évezredek át folytatott küzdelmei folytán testben erőssé, lélekben edzetté és szívóssá vált. Ez a nép minden újítással szemben bizalmatlan, konzervatív és földjéhez szívósan ragaszkodó.

Míg a dél-kínai nép inkább könnyű gondolkozású, élénk fantáziájú, élni vágyó, de ingatag és könnyen befolyásolható.

Ennek tudható be az is, hogy minden újítás Dél-Kínából indul ki; minden forradalom ott kezdődik és a bolsevizmus is főként ott talált az utóbbi 20 év alatt követőkre.

Az észak-kínai nép jellegének kialakulását erősen befolyásolta a mandzsu és mongol népekkel való keveredés is. Míg a dél-kínai nép inkább a maláji és hindu népekkel keveredett és az utóbbiaktól kölcsönzött arcformáló vonásokat.

Ha azt keressük, hogy e természeti adottságok, e foglalkozásbeli és jellembeli különbözőségek dacára mi az, ami mégis egységessé tette a kínai birodalom népét, úgy azt kell mondanunk, hogy a több-ezeréves kínai kultúra volt az a kohó, aminek tüzeben a mongol, tatár, mandzsu, kínai és maláj népkeveredés összeolvadt kínai jellegé és létrehozta a kínai emberformát úgy, ahogyan azt ma látjuk magunk előtt.

Hogy tehát a titokzatos Kína lelkületét megérthessük, meg kell ismerkednünk a kínai kultúrával, vagyis a kínai erkölcesel, vallással, tudománnyal és művészettel is.

Kínában az erkölcs és a vallás összefolyó fogalmak már évezredek óta, s nincsenek úgy egymástól elhatárolva, mint nálunk Európában.

Az ősi kínai vallás: a taóizmus. Ennek a meg-

alapítója egy tudós kínai bölcész: Laóce volt. A „taóizmus“ fogalmát magyarul legjobban az útmutatás szóval adhatjuk vissza. Taó ugyanis a kínai nyelvben „utat“ jelent. A taóizmus tehát az a való-lási irányzat, amelyik az embernek megmutatja az életben követendő utat. E tan szerint a természet útját kell követni minden embernek, hogy életében boldog lehessen. Felfogásuk szerint minden ember születése pillanatától részesévé válik a nagy természetnek, mert a természetben él és mert a belsejében is egy darab természetet hordoz magával. Az ember addig boldog, amíg a természet nagy harmóniájához alkalmazkodik, mert addig halad a jó úton; míg ha erről az útról letér s megzavarja a természet harmóniáját, összeomlik az ember lelkében felépített belső természeti rend is és tragikus bűnhődésként bekövetkezik: a halál. Ez a taóizmus az a vallásbölcseleti irány, amit a legszegényebb néposztály milliói ma is követnek.

A másik vallás a konfucianizmus, amelynek megalapítója Konfuce volt. Lényegileg azonban Konfuce nem vallást akart alapítani, hanem csak erkölcostant és illemtant akart adni a kínai népnek. Azért állítjuk ezt, mert a vallásalapító — akár a szívhez, akár a lélekhez, akár az értelemhez beszél — mindig a földöntúli életre készíti elő a híveit. Konfuce ezzel szemben a földi emberhez beszélt, azt tanította meg arra, hogy miként kell e földön becsületesen élnie és e révén itt e földön a boldogságot megszereznie. Konfuce annyira a földhöz kötötte az embert, hogy még a halál utáni időre is azt tanítja, hogy az ember a halál után, mint árnyék, térben és időben e földön marad, teste összevegyül a föld porával; ő maga pedig mint árnyék él szellemi alakban utódai között, azok családi közösségében. Ez a tan volt az, amit egyaránt szívesen fogadott. Észak-Kína konzervatív népe és Dél-Kína csapongó lelkű, nyugtalan gyermeke. S lényegileg a Konfuce tanai adták meg és adják meg ma is a kínai kultúra alapját és tartották össze két ezredéven át a kínai birodalom minden népét.

Ez az életbölcselet — avagy nevezzük kultúrának — avagy vallásnak — egyben bámulatos családfenntartó erőként is hatott Kínában. Ennek pedig abban van a mélyenfekvő magyarázata, hogy Konfuce tanai szerint a meghalt családtagok lelkei az élőkkel együtt élnek tovább s így évezredek át tartják össze az élőket a holtakkal. Ezért szokták a Kínáról író európai tudósok szellemesen azt mondani, hogy Kínában nem a császárok, nem a hadvezérek, nem a tudósok és általában nem az élő emberek, hanem a holtak uralkodnak és örködnek Kína jövődjére felett.

Ennek a tannak folyományaként talán sehol a világon nincs olyan kifejtett halott-kultusz, mint Kínában. A meghalt családtagokat, főként pedig a családfőt a kínai ember a szántóföldeken, a réteken temeti el és e sírok szentté teszik a kínai földet s azt a kötelezettséget róják az utódokra, hogy attól a földtől, amelyikben apáik pora pihen s ami felett őseik szelleme árnyékként lebeg, soha, semmi körülmények közt megválniok nem szabad. Másfelől a családi sírok mellett az odaültetett szent fák alatt mutatja be a családfő évente — főként az évszakok fordulásokor — égő áldozatát, amiről azt tartják, hogy a feláldozott állatok füstté vált testéből táp-

lálkoznak a meghalt ősök. Azért minden családfőnek az a kötelessége, hogy sok fiutódról gondoskodjék, s így azok révén gondoskodás történjék az ősök tiszteletéről, az azoknak való áldozásról. Ebben van nagyrészt a magyarázata a kínai nép óriási szaporaságának, mert az elviselhetetlen gondolat egy kínai ember számára, hogy fiúgyermek nélkül haljon el s ne gondoskodjék még életében arról, hogy olyan utódokat hagyjon maga után hátra, akik az ősöknek — és majdan neki is — a halotti áldozatokat bemutathassák.

Ezt a családfenntartó gondolatot a kínaiak azután átvitték a császáraikra is, akikről évszázadokon keresztül azt tartották, hogy a császár az „Ég fia“, másként „Isten fia“, s így az ő joga, — de egyben kötelessége is — hogy a pekingi „Ég-templomában“ az Ég Urának: az Istennek az áldozatokat bemutassa. Ezért tehát Kínában egész a világháború előtti időkig az volt a felfogás a császárról, mint államfőről, hogy elsősorban vallási szertartás végzésére hivatott személyiség és olyasféle szerepet játszott a kínai kultúrában, mint a katolikus kereszténységénél a római pápa.

Ez a felfogás magyarazza meg azt — ma már a történelemmé vált — tényt is, hogy a kínai császárság politikai bukásakor az utolsó kínai császárt nem üzték el, hanem ehelyett meghagyták címét, vagyonát, társadalmi előjogait és megengedték neki, hogy tovább élhessen császári udvartartásában.

Sajátságos jelenség azonban, hogy ez a szép családi érzés mégsem emelte fel a kínai embert az államiság fogalmáig. A kínai ugyanis az áldozatkészség kötelességét a családon túl nem akarta elismerni s így a haza fogalma és a házával szemben tartozó áldozatkészség Kínában a legutóbbi időkig egy távoli, ködös fogalom volt csupán és így a családiasság, mint nemzetfenntartó erő, csak a népszaporulat tekintetében érezte jótékony hatását, de nemzetvédelmi jelentősége soha ki nem alakult. Ezért azután az emberi törekvés Kínában kimerült a családi vagyon növelésének a vágyában s a kínai erkölcs szerint nem okoz lelkifurdalást az, ha a család érdekében valaki az államot becsapja, vagy az államnak tudatosan kárt okoz.

Ez a téves felfogás is erősen hozzájárult azután ahhoz, hogy Kínában nincs egységes államhatalom, hanem a többféle kormányhatalom mellett és mögött egyes, zsoldos csapatokkal rendelkező bandavezérek, vagy „tábornokok“ üzik a családi vagyon gyűjtésére irányuló túlkapásaikat, a legtöbbször a köz rovására.

A családi érzés nyomán fejlődött ki Kínában a családfő feltétlen tekintélye is és ebből ott a feleségre az a helyzet állott elő, hogy a nő teljesen felolvadt a családban; nincs egyéni élete, nincs egyénisége, mert értéke, társadalmi becsülete csakis a család szolgálatából áll és a családfőnek feltétlenül alá van rendelve. A családi érzés folyománya az is, hogy ott szent a barátság és hogy a rokoni kötelelékekért önzetlen áldozatokat is hoznak.

De Konfuce tanai ezen felül illemlre is megtanították Kína népét s e tanok évezredes hatásának folyományaként a kínai lett a világ legudvariasabb embere, akár egyszerű kuli, akár pedig legelőkelőbb mandarin.

Ez az udvariasság egyben bámulatos türelemmel jár és igen nagyfokú passzivitásban nyilvánul

meg. Ez utóbbi adja meg nekünk a magyarázatot annak megértéséhez, hogy néhány évtized leforgása alatt a Kínában letelepedett és az ottani lakossághoz képest igen elnyésző csekély számú európai, amerikai és japán bevándorló és telepes miért ültetett teljesen Kína nyakára és hogyan vehette birtokába Kína gazdasági életének erőforrásait.

A kínai kultúrának további erkölcsi alapelveit képezi a tudomány tisztelete is. Ebből gyakorlatilag az a helyzet állott elő, hogy a nép irányítására a legtanultabb, a legműveltebb és — miután kínai fogalom szerint ez egyértelmű — a legbecsületesebb polgárok lettek elvileg kiválasztva. Kínában tehát a vezető hivatalnokok és államférfiak kiválasztása nem a nálunk Európában ismert módszerek útján megy végbe, hanem az úgynevezett „vizsgarendszer“ útján. Ez azt jelenti, hogy a hivatalokra pályázóknak le kell vizsgázniaok s a jelöltek közül az nyeri el a hivatalt, aki a vizsgán a legkiválóbb eredményt mutatta fel. Ennek folyományaként állandó vizsgatanfolyamokat (Akadémia) létesítettek s itt az ország elismert bölesei és szellemi kiválóságai tanították éveken át a tanítványokat s a levizsgázottak közül választották ki esetenként a hivatalnokokat és államférfiakat.

Ennek kettős eredménye lett: Először az, hogy a tehetségek érvényesülésének a lehetősége fennállott. Másrészt az, hogy csakis olyan egyének juthattak szerephez, akik a kínai tudomány és erkölcs szabályaiban, — vagyis mondhatjuk: a kínai kultúrában — jártassággal bírtak s az ősi hagyományokat tisztelték. Ennek a rendszernek lett azután a következménye az, hogy Kínában a kiváltságosok (nemesek, főurak) rendje eltűnt, ami által a kínai társadalom elvileg egyöntetűvé és demokratikussá vált, ahol elvileg a legszegényebb ember gyermekének is megvan a lehetősége a legmagasabb hivatalnoki állás eléréséhez.

A harmadik vallásos irányzat Kínában a „buddhizmus“, amely Indiából került át Kínába és lett ott a mongol-császárok pártfogásával évszázadokon keresztül tartó terjeszkedés után a többség vallásává.

Kínában a buddhizmusnak van leginkább vallási szerepe és jelentősége. E vallás ugyanis nem elégszik meg azzal, hogy a földi embert reménytelenségében megvigasztalja, hanem a földi életen túl is igyekszik őt az üdvözülés útjára előkészíteni.

Tévednénk azonban, ha azt gondolnánk, hogy a „taoizmus“, a „konfucianizmus“ és a „buddhizmus“ egymással valaha is harcot folytattak volna az egyeduralomért, mint ahogy ezt mi európaiak a keresztény kultúrában az egyházak egymásközi helyzeteiből látjuk. Kínában a vallási türelmetlenség ismeretlen fogalom, mert ott évszázadok óta egymás mellett, sőt egymással összefonódva él a három valláserkölcsi irány és gyűrje át a kínai kultúra arcvonásának megfelelően egységes színűvé a kínai ember lelkivilágát.

E három vallásirányzathoz a huszadik századtól kezdve az európai hittérítők tanítása nyomán behatolt a kereszténység is és igyekszik ott híveket szerezni, ami által a keresztény vallás is hozzájárul az új kínai kultúra lelki képének kialakításához.

Ha a keresztény vallások helyzetét nézzük, úgy azt találjuk, hogy Kínában a világháború kitörése

előtt az volt a helyzet, hogy a keresztény vallás tanait szívesen, nagy lelki készséggel fogadta Kína intelligensebb néprétege. Ennek a magyarázatát a kínai népnek bölcselkedő, elmélyedni szerető, filozófiára hajlamos egyéniségében kell keresnünk, mert ezt a lelket megragadta a krisztusi szeretet tana s tetszett nekik, megfelelt a lelki világuknak az a bölcsélet és erkölcsi felfogás, amit a keresztény hittérítők hirdettek és gyakorlati életükkel ott bemutatnak.

Az európai írók legújabb megfigyelése szerint azonban a világháború és az azt követett békeszerződések irtózatossá kiábrándító hatással voltak a modernizáló kínai ifjúság lelkületére, mert utóbbi azt látta, hogy a világháború borzalmi, főként pedig a párizskörnyéki békeszerződések igazságtalanságai megmagyarázhatatlan ellentétben állnak mindazokkal a tanokkal és erkölcsi elvekkel, miket náluk Kínában a keresztény hittérítők a 20-ik század eleje óta hirdettek.

Ha pedig tovább megyünk vizsgálódásunkban és a kínai kultúrának arra a területére nézünk át, ahol a népművelés és a kínai tudomány helyezkedett el, úgy a következőket találjuk:

A népművelődés mindenütt az írás-olvasással kezdődik. Ezen a ponton Kína óriási nehézségek előtt áll azért, mert — míg nálunk Európában az írás és olvasás elsajátításához néhány (20—40) betű megismerése elegendő, — Kínában az írás nem betűknek egymás mellé illesztéséből áll, hanem akként megy végbe, hogy a fogalmakat írásjelek, képek, ábrák lerajzolásával fejezik ki. Ennek azután az a következménye, hogy míg nálunk Európában az írás-olvasás megtanulása a gyermekkorban is legfeljebb csak egy-két évet vesz igénybe, addig Kínában ehhez hosszú évek szükségesek. Növeli e nehézségeket az a tény is, hogy a kínai nyelv egytagú, ragozatlan szavak összeállításából áll és e nyelvben igen sok azonos értelmű szó van. Azért tehát a szavakkal az egymástól eltérő fogalmakat, pl. ló, csikó, csődör, mén stb. csakis úgy tudják kifejezni, ha minden egyes fogalmat külön-külön képek, vagy hangjegyek a lerajzolásával írják le. Ezért tehát az írás-tudománya Kínában többszáz ilyen kép, szójel és ábra ismeretét tételezi fel és kívánja meg.

Még hatványozottabban mutatkozik ez a nehézség akkor, ha kínai nyelven idegen nyelvből vett fogalmakat vagy tulajdonneveket akarunk kifejezni.

Ennek a képirásos rendszernek azután a könyvnyomtatás elterjedésénél, az írógépek előállításánál, a gyorsírás bevezetésénél, tehát a tudományt munkáló írásművek és eszközök tökéletesítésénél mutatkoznak a leküzdhetetlen nehézségei.

Ennek a rossznak is van azonban egy jó oldala, ez pedig abban áll, hogy ez az írásmódszer is nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a kínai kultúra sajátos jellegét meg tudta őrizni, s hogy az idegen kultúrák hatása elől évszázadon, sőt évezredekben át el tudott zárkózni s így eredeti jellegét évezredek óta megtartva, nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a kínai kultúra a különböző népfajokat egységesítő hatását eredményesen kifejthette.

E tekintetben tehát a kínai képirás ugyanúgy védte Kína egységét és sérthetetlenségét az idegen

kultúrákkal szemben, mint ahogy a kínai nagy-fal évszázadokon keresztül feltartotta a Kínát fenyegető külső támadásokat.

A kínai ipar ősalakja a háziipar. Ösművészete a selyemfestés, porcellánfestés és a zene. Mindezen a természet szépségeinek élvezete, a nagy természeti harmóniáknak a keresése a csendre, a békére, a nyugalomra való vágyakozás békés derűje ömlik el és sugárzik ki a kínai háziiparból, művészetből és zenéből.

A kínai művészet termékeiből is azt éreztük, mintha a „taóizmus“ filozófiai nyugalma és a buddhizmus reménysége áradna ki és ihletné meg a művészek és zenészek lelkét. Kerülnek minden erőszakos színt, vagy durva, megrázó zenei melódiát. A képeiken és a zenéjükben egyaránt csendes, melan-kólikus hangulat ömlik el.

A kínai kultúra azzal a sajátos hatással is volt, hogy azok a népek, amelyek a kínai történelem évezredes korszakai alatt Kínába hódítókként betörték és mint uralkodó faj Kínát fegyverrel leigázták, mint pl. a mongolok és a mandzsuk, idővel teljesen feladták faji jellegüket és felolvadtak a passzív világszemléletű kínai kultúrában.

Egy angol egyetemi tanár, Russel, Kínáról írván, azt jegyzi meg, hogy a kínaiaknak három rossz tulajdonságuk van: 1. „a fősvénység“, 2. „a gyávaság“ és 3. „az érzéketlenség“.

Az érzéketlenségre nézve példának felhozta azokat az óriási éhínségeket, amelyek időközönként a lakosság millióit pusztítják el Kínában s amelyek fásulttá teszik az anélkül is passzív lelkületű kínai népet.

A fősvénységet azzal magyarázza, hogy az óriási túlnépesedés és a mostoha gazdasági viszonyok miatt igen nehezen jut a kínai ember pénzhez s ez a magyarázata annak, hogy néhány fillérért olyan munkákat is elvállalnak, amivel a halál kockázata jár együtt.

Végül a gyávaságra nézve azt jegyzi meg magyarázatul, hogy a gyávaság ugyan egyéni kínai jelleg, ez azonban nem a bátorság hiányából táplálkozik, mert hiszen a kínai nem fél távolról sem a haláltól úgy, mint az európai, amit az bizonyít, hogy a kínai a kínzásokat szótlanul eltűri, az öngyilkosságot könnyen vállalja és a titkot akkor is megőrzi, ha azért életével kell fizetnie. A kínaiaknál szerinte a gyávaság inkább vallás-erkölcsi nevelésükből folyó bölcséleti felfogás, amelyik nem szereti a harcot, inkább egyességekre hajlik és a lelki erejét a harc helyett a türelemben mutatja meg.

Ebben kell keresnünk a magyarázatát annak az elmúlt évek alatt is ismételt tapasztalt jelenségnek, hogy Kínában az egyes zsoldos vezérek vezetése alatt álló seregek éveken keresztül tartó háborút folytattak anélkül, hogy komoly vérontásra került volna a sor, mert a kizűsítés elől mindenik fél visszavonult s a győzelem kérdése eldöntetlen maradt. Ma már ők is katonásodnak.

Ebben a lelki és fizikai állapotban élt Kína az ő különös kultúrája árnyékában évezredekben át elzárkózva az ismert világrészekről. S azalatt, amíg Európában az ókort a középkor váltotta fel, majd az újkor a legújabb kornak adott helyet, s azalatt, amíg Európában — majd később Amerikában — óriási külső és belső átalakulásokon ment át a vi-

lág, a kínai nép tovább aludta lelki mozdulatlan-
ságban évezredes álmát és táplálkozott az évezreddel
ezelőtt lerakott kínai kultúra emléiből.

A huszadik század azonban Kínára nézve is vé-
get vetett a paradicsomi nyugalomnak. Ezt a nagy
kínai nyugalmat azonban nem a nyugati pusztasá-
gok felől érte az első támadás, hanem a Csendes-
Óceánon keresztül kopogtatott be hozzá az európai
kultúra, eleinte kalózhajókon, vitorlás bárkákon,
majd később kereskedelmi és végül hadihajókon.
Jöttek Európából, majd később Amerikából is a ke-
reskedők, a iparosok, a tengerészek és a hittérítők.
Eleinte csak árucikkeiket cserélték ki a nyereség
fejében. Később azonban már a tengeröblökben és
folyók torkolatánál telepek keletkeztek; ipari és ke-
reskedelmi gócpontok nőttek ki és azok védelmére
ágyukat vontattak fel, kiváltságokat követeltek és
kaptak. És az idegen államok gazdasági érdekei
szembe kerültek Kína életérdekeivel.

A huszadik század elején már megindult Kína
ébredési mozgalma is. A kínai értelmiség angol, né-
met, főként pedig amerikai egyetemeket végzett,
külföldi tanulmányutakat tett és megismerkedett az
ügynevezett nyugateurópai kultúrával. Ez az új
nemzedék már tudatára ébredt annak, hogy meg
kell változtatni a kínai népnek csendesen filozófáló,
béketűrő jellegét s ehelyett katonás fegyelmezett-
ségre és határozottságra kell szoktatni. Belátták,
hogy abban a harcban, mely a gazdasági érvényesü-
lésért az idegen és a kínai közt megindult, Kína fog
elvérezni akkor, ha tudatára nem ébred annak, hogy
a gazdasági életet az önzés irányítja és annak végső
eszköze a harc.

Megindult a küzdelem a kínai kultúra és a nyu-
gateurópai kultúra közt. A mai kínai intelligencia
már látja azt, hogy Kína nem állhat meg a népek
nagy küzdelmében, ha továbbra is mereven ragasz-
kodik a régi, évezredes erkölcsi nézeteihez és filozófiai
megnyugvással fogad minden kívülről jövő ellensé-
ges támadást.

Megindult tehát Kínában is a munka, a gép-
ipar elterjesztése, a villamosítás, a mezőgazdaság
fejlesztése terén. De megindult a tudomány, a mű-
vészet és a hitbeli élet területén is.

Ez az új nemzedék már a szemünk láttára csi-
nálja az új kínai történelmet és készíti elő az új
Kínát. Felemeli a népet a családi sírok áldozati
füstjéből, a haza önfeláldozó szeretetéből; a jelképes
írás maradiságából elvezeti népét a modern tudom-
ánynak motorokat gyártó és ágyúkat öntő ismer-
etéig. És megpróbálja a tartományokra szétszag-
gatott, az idegenek uralmát érzéketlenül tűrő Kíná-
ból megalkotni a fegyverekre támaszkodó, önérze-
tes, egységes óriás Kínát.

Különös tragédiája a sorsnak, hogy Kínának
ezt az ébredését első sorban az ő sárga fajtestvére-
nek ellene irányuló támadása idézte elő s hogy
másfelől az európai kultúra fogja előbb-utóbb Kí-
nát arra az útra hajtani, amelyiken egy 400 milliós
felfegyverzett nép fog rázúdulni a kivénült európai
kultúrára.

Talán már a jövő század meg fogja mutatni,
hogy mi rejlik a titokzatos Kína arca mögött és
hogy igaza van-e azoknak a jósoknak, akik a világ
sorsát a kínai kérdéssel hozzák tragikus összefü-
gésbe.

Rózsahervadáskor . . .

Háromszéki faluszélen
Most hervad a rózsza,
Leszórja az őszi szél a
Levelet is róla.
Siratja az édesanyám,
Hull a könnye rája —
Messzi jár a tekintete,
Messzi száll az izenete
Kismagyarországba . . .

Ne sírj, ne sírj édesanyám,
Majd tavaszra válik,
A kis kertünk rózsafája
Újra kivirágzik.
Szebb lesz rajta minden rózsza,
Jobb az illatárja —
Szabad leszel székelyszagom
S hazakerül édesanyám
Horthy katonája!

Bajkay Lajos.

Portyázás.

A felvidéki magyar pártok egyik hivatalos lapja,
a Barázda—Magyar Néplap egyik utóbbi számában
„Nem minden magyar, ami Magyarországból jön”
címmel idézi a munkácsi „Óslakó” című lap egy
hosszabb cikkéből az alábbi fejtegetéseket:

„E sajtótermékek állandó megfigyelése után nagy meg-
döbbenéssel és rosszalással azt kell látnunk, hogy ezek a
lapok nem vesznek tudomást a magyar kisebbségekről.
Véletlenül sem emlékeznek meg rólunk. Őket a legkevésbé
sem érdekli pusztulásunk, vagy megmaradásunk. Ezek felől
a magyarországi közönség már régen elfelejtette volna,
hogy a határokon túl is élnek még magyarok.

De ezzel a bántó, fájó mellőzéssel, ezzel a céltudatos
agyonhallgatással sem ártanak annyit, mint a magyarországi
eseményeknek azzal az egyoldalú bedlítésével, kiélézésével,
aláhúzásával, ami csak arra alkalmas, hogy Magyarországot
rossz hírbe keverje, még pedig legelső sorban az utódállamok
magyarsága s magyar kultúrájú zsidósága előtt.

Voltaképpen kétféle Magyarország van: a valódi, a
munkás, a becsületes, a mindenkit megbecsülő és a másik,
amely a hozzánk bejáró egyes magyarországi lapokból lép
előre.

Magyar kisebbségi életünk egyik rákfenéje ez a magyar
nyelven, magyar földről folyó kútmérgezés, amelynek be nem
vallott, de igazi célja csak az lehet, hogy az itteni magyar-
ságot és magyar kultúrájú zsidóságot eltántorítsa lélekben is
Magyarország mellől és kiölje belőle a magyar érzést.

Magyarország bátran elmondhatja: csak az ilyen bará-
toktól ments meg, Uram, az ellenségemmel majd megvívok
magam is!”

Nem mi mondjuk ezt, hanem egy kisebbségi
sorsban élő ujság. De mi is tanulhatunk abból,
amit mond.

A szombathelyi csendőrkerületi parancsnokság új épületének bejárata.

A százéves Nemzeti Színház jubileumi ünnepén a vallás- és közoktatásügyi államtitkár úr azt mondta, hogy nincs falusi kocsmá, nincs fészker, amely meg ne érdemelné, hogy leemeljük előtte a kalapot. Ezeknek gyalulatlan deszkaszínpadjain hirdették a magyar nyelvet a színészek.

Megszivlelni való szavak ezek. A falusi kocsmákban és fészerekben ma is ezt teszik vándorló, nehézsorsú színészeink. Persze, a Nemzeti Színház színpada szebb, művészei művészebbek, de a falu színészenek a munkája, hivatása nehezebb. Sokszor elképzelhetetlen gondok, nyomorúságok tömege nyomja a vállát, amikor a színpadon hétköznapi-földtől gondolatokat, eszméket hirdet, vagy szórakoztatva vezeti be a falu népet az előtte ismeretlen, szélesebb látókörű világba. Igazán el kell hinni, hogy ha ezekben az embereken, ezekben a színészekben nem fanatikus hivatásszeretet lobogna, nem bírnák ezt az életet. Mennyi lekicsinyléssel, gúnnyal, sokszor lenézéssel találják magukat szembe. Hányszor fogadja mondókájukat harsány nevetés, amikor sírni kellene. Hányszor van, hogy az ebédet elteszik vacsorára, a vacsorát pedig reggelire.

Igazán nehéz sors az övék. Nem ritkán a jobb ember is, aki városi színházakban megfordul, sokszor bizony amolyan kegyelemből, unaloműzésből, szokásból és nem egyszer csak azért nézi meg őket a színpadon, hogy holmijuk gyatraságán, játékok fogyatékoságán — jókat mulasson. A nép pedig, hát a néptől ennél több megértést meg éppen nem lehet várni.

Ne bántsuk hát a falu színészeit. Ha a primadonna kicsit molett már s a hangja megfakult, színezzük a hiányt képzelettel és jóakarattal. Amikor Hamlet a kocsmaszínpadon nem mozog elég otthonosan, ne a cirkuszt nézzük benne, hanem mégis: a művészet, a magasabbrendűség nagyon szegény, de fanatizmusában tiszteletreméltó előrsét. Ne bántsuk ezt a gondoljai elől bohémságba menekülő színésznépet még akkor sem, ha itt-ott valamelyikük korrektség dolgában nem éppen méltó társa a hercegeknek.

Román család csak kettő volt a faluban, de templomuk volt... — írja erdélyi visszaemlékezéseiben egyik öreg bajtársunk. Akárhogyan állunk ezzel a kétszalados templommal, el kell hinnünk a levélírónak, hogy így volt. Ha pedig így volt, akkor keresve sem lehetne szebb és meggyőzőbb szimbólumát találni annak, hogy Erdélyben — a magyar Erdélyben! — a nemzetiségek emberi, lelki jogait az államhatalom mennyire tiszteletben tartotta. Kis dolog jellemzi a nagyot, kétszalados templom jellemzi a magyar államhatalom kisebbségi módszereit és az elorzott magyar egyházi birtokok jellemzik a román államhatalom módszereit. Egész világ a kettő között. Hogy Erdély a maga különleges múltában Erdélynek megmaradhatott, az a magyar államalkotás és államvezetés egyik művészi teljesítménye. Erdélyben az emberek, akármilyen nyelven beszéltek és akármilyen hit szerint hitték az Istent, erdélyiek voltak. Azok voltak örömeikben és azok voltak torzszalkodásaikban. Erdélynek ezt a külön világát szétrobbantani, elemeire bontani, ezt a belső egyensúlyt megbillenteni nemcsak emberi bűn, hanem politikai esztelenység is.

Milyen jól tudták ezt a magyar államférfiak! És mennyire nem tudják a román államférfiak! Pedig a Kárpátok nem Budapestet, hanem Bukarestet választják el Erdélytől. Ha tehát Budapest nem akarta és akarva sem tudta volna Erdély erdélyiségét megölni, akkor a túl magas hegyek mögé bujt, idegenlelkű Bukarestnek még kevésbé fog ez sikerülni.

Vannak dolgok és törvények, amelyek ellen hiába épít Bukarest a szalontai határban kő- és vasfalat, mint ezt Nagyváradon beharangozták. Erdélyből az erdélyiséget kiölni nem lehet s amíg ezt nem lehet, addig ennek a gyönyörű, zárt kis világnak a bukaresti kapcsolata mesterkélt, beteg. Bukarest lélekben soha meg nem tudná érteni Kolozsvárt, sőt Clujt sem, ez pedig soha nem lesz lelkében Bukarest. Talán nem tévedünk, ha ebből merítjük a legtöbb reményt arra, hogy Erdélynek találkoznia kell egyszer Budapesttel s akkor megfogják egymás kezét örökre, eltéphetlenül.

Mikor suszter voltam Karánsebesen, jobb dolgom volt, mint ma, amikor járásbíró vagyok... — ezt meg egy másik, szabadságon járó bajtársunknak mondta egy erdélyi román. Suszter és járásbíró: majdnem Makó és Jeruzsálem már úgy társadalmi létrán s az emberek mégis csak ezt szokták elsősorban alapul venni, amikor a maguk helyzetét, sorsát meghatározzák. Hát ez a nyiltszívű román járásbíró érzi, hogy vagy ő mászott túl magasra a létrán, vagy pedig a létra billeg alatta, de mindenképpen szédeleg. Mi azt hisszük, hogy a létra billeg. Úgy csinálták a románok, hogy egyszerűen megfog-

ták a hegyit és a földnek támasztották, a talpát pedig nekiszegézték az égnek. S mindazok, akik rajta voltak a létrán, akrobatamutatványokkal keresnek ebben a hirtelen helyzetváltoztatásban, a tótágasban, valamiféle egyensúlyt.

Egyszer azonban az ilyen létra megbillen. Az még természetes, hogy a járásbíróból susztersorsra jutott kisebbség panaszkodik, de ahol már az is baj, ha a suszterből járásbíró csinálnak, ott aztán igazán fejtetőn állhat minden.

Szegény, eldudvásodott Erdély!

Egy vén halász a Maros közepén evezett. A román határőrök intettek neki, menjen át, az öreg azonban a mi partunknak irányította a ladikot. Ez elég volt a románoknak arra, hogy belelőjjenek.

Tegyük fel, hogy a csónak három centiméterrel túljutott a folyó közepén, vagyis a mostani határon. De lehet, hogy nem három, hanem öt centivel, vagy talán eggyel sem. A Maros szeszélyes folyó, azon nemcsak centiméterek, de méterek sem számítanak, ha kedve úgy tartja. A halásznak pedig az ad életet, ha halászik. Neki menni kell a vízen. Hová veszett az emberség abból, aki ezért egy embertársába belepuskáz? Még akkor is, ha az egyik magyar, a másik pedig román!

Nem hisszük, hogy a világon akad még másutt határ, ahol ezt megteszik. Csak a Marosnál lehetséges. És mi ezen most segíteni, változtatni nem tudunk. Emlékezni azonban így mi is megtanulunk, pedig ez nem születik a magyarral. De muszáj! Minden ilyen esetet feljegyünk. Nem fáradunk bele, nem unjuk. Mindig visszatérünk rá és mindig ébren tartjuk magunkat éppen ezekkel az esetekkel. Anyait olvasunk világbékéről, készülő paktumokról, a nemzetközi élet hajnalhasadásáról, hogy belemerüljünk ezekbe az álmokba, ha egy-egy puskaelövés a Maros mentén el nem dörrenne, egy-egy jajkiáltás a határokon túlról a fülünkbe nem hasítana.

Szegény öreg halász, szegény többi szenvedő aprómagyar odaát idegen világokban: ti tartjátok ébren a magyarságban azt, aminek ébren kell lennie. Ti tartjátok bennünk ébren a tudatot és a bizonyosságot, hogy kíméletre, emberségre akkor sem tarthatnánk számot ilyen ellenfelekkel szemben, ha a cipőjük talpát megcsókolnánk. Már pedig azt marcipánért sem tesszük, hát még puskaelövésért!

Hanem inkább másra várunk és készülünk.

Ki segít a szegényen?

(Pályázat.)

Mai számunkban közöljük a Főméltóságú Asszony felhívását a szegények megsegítése érdekében. A csendőrség tagjai ebben a nemes akcióban minden bizonnyal éppen úgy derekas részt fognak vállalni, mint tették eddig. Tudjuk azonfelül, hogy sok őrsön sok csendőr külön is megteszi a magáét, hogy inséges embertársain segítsen. Aki a legtöbbet teszi ezen a téren a tél folyamán, azt meg fogjuk jutalmazni. Az erre vonatkozó beszámolót a pályázók jövő évi február végéig küldjék be hozzánk. Külön kell tárgyalni, hogy karácsonyra ki melyik rászorulónak milyen örömet, támogatást tudott nyújtani.

Pályázatot csak a csendőrlégénység köréből fogadunk el. A legjobb szívű csendőrt szép emléktárggyal fogjuk jutalmazni.

LEVÉLSZEKRÉNY.

A Csendőrségi Lapok
tekintetes Szerkesztőségének,

Budapest.

Olvasva és megszívlevélve a frontharcosokról írt vezércikket, szeretnék lapunkban egy gondolatot felvetni, amin már régóta rágódom. Én is ott voltam a felvonulásnál, láttam az öreg katonákat s róluk eszembe jutottak a rokkantak!

Ide s tova húsz éve, hogy befejeződött a nagy világégés. Az ember életében ez nagy idő és még most is vannak hadirokkantak, akiknek a sorsa, tűzhelye az állammal gondokat okoz. Szegények lettünk, a nagy megtépázás után elég továbbélnünk, küzdenünk. Nem tudnánk-e mi is egy hazafias eselkedettel segítségére sietni a rokkant katonának?

Építsünk néhány házat nekik, az ország különböző helyein. Hiszen vagyunk néhányezren. Minden csendőr adjon négy hónapon át 1-1 pengőt. Ez körülbelül 28.000 pengőt tenne ki, vidéken pedig legalább 200 négyszögöles telken egy szoba-konyhás lakást mellékhelyiséggel ma már 4-5000 pengőért felépítenek.

Megérdemlik! Minden órs tudja örskörletében, hol élnek a fáradt, megtört harcosságok szegényen, de magyar becsülettel. Az övéké legyen ez a pár szép csendőr-ház és homlokzatán ott díszeljen arany betűkkel, egyszerű kőlapon, hogy hazafíú jószívvel emelte a m. kir. csendőrség azért, mert a ház lakója és gazdája küzdött az ezeréves Magyarorszáért és megrokkant. Ez a ház tulajdona legyen és a legidősebb gyermeke örökölje úgy, hogy el nem adható és ha gyermek-örökös nincs, akkor is a családra szálljon.

Ezt a kis áldozatot, úgy érzem, minden bajtársam vállalná és ugyanakkor hány ember jutna közelebb lélekben a mi csendőrségjáróinkhoz, mikor majd ott halad el fáradtan a rokkant csendőrháza előtt. Gondoljunk arra, mit adott a rokkant a Hazánkért!

Mindent megérdemelnek, mert talán még házat is elvesztette némelyik és valahol megszálló hordák garázdálkodnak kiesiny hajlékában.

Mély tisztelettel a Csendőrségi Lapok hűséges olvasója:

Szekely Ferenc csendőr,
Budapest (közlekedési őrs).

Tekintetes Szerkesztőség!

„Vallomások az alkoholról“ cím alatt néhány bajtársam igazi, őszinte, felemelő és megrázó önvallomását olvastam arról, hogy mik voltak, míg ittak és mik ma, hogy már nem isznak. Remélem, ezek a gyönyörű beszámolók nem maradnak hatás nélkül: lesznek követők.

Az alkohol munkájának a jellemzésére az alábbiakban én is leírok egy történetet.

Őszi, ködös délután szóltanul haladunk járőrtársammal a kihalt országúton. Kinek is volna kedve ilyenkor beszélni, hiszen amerre nézünk, minden az elmúlást juttatja eszünkbe. Olyan komor a természet s mintha ez a vastag köd szemfedőt akarna borítani a haldokló őszre.

De itt jön egy ember. Ruhája piszkos, rongyos. Arca sápadt, gyűrött. Ajka vértelen. Szemében a reménynek a szikrája sem ég, csak vád ül a szemében.

Találkozásunkkor azonnal megismertem. Együtt kezdtük az életet, együtt voltunk próbacsendőrök. De ő már két éve nem csendőr. Hogy micsoda? Nem tudom, nem kérdeztem tőle. Ő sem mondta meg.

Nyolc évig mintaképe volt a testületünknek. Ezután jött az életébe egy nő és vele az alkohol. Ez lett a veszte. Itthagya a testületet. Leszerelése előtt fényes állásokkal kecsegtetett.

tette önmagát, de leszerelés után sem állás, sem nő, hanem csak az alkohol maradt hűséges társa.

Most, ahogyan látom, sír bennem a lélek, mert ennek az embernek is az elmúlását látom. Látom, hogy már lélek nélkül él. Már talán nem is él. Az egész ember zörgő roncs. Olyan, mint a letarolt haraszt, melyet a tél szele zörget és hajt.

Nem kér, nem panaszkodik. Ninesen célja, így nines is reménye. Cél nélkül megy faluról-falura. Úzi-hajtja önmagát. Ninesen vágya, de álma sem. Sipol a melle, mintha orgonásipok volnának benne. Néha erőfletlenül köhög.

Néz tompán, fáradtan. Eszembe jut az iskolai kép, — ki ne emlékezne rá? — mely részeges Miskát ábrázolja 30 éves korában. Ez az ember itt a Miska testvére. Hasonlítanak egymáshoz. Mostohájuk egy: az alkohol.

Nagyon keveset beszélünk. Pedig volna megbeszélnivalónk. De látom, őt semmi sem érdekli. Járórtársam és én is — anélkül, hogy összebeszélünk volna — elővesszük pénztárcánkat és 1-1 pengőt nyomunk reszkető kezébe. Köszönünk és elvállunk.

Biztosra veszem, hogy a legközelebbi kocsmában megtalálhatnám. Tudom, hogy oda vezet az útja. De nem megyek utána. Miért mennék? Hiszen menthetetlen. Nem lehet visszarántani a lejtőről, mert már mélyen van. Mélyen, talán a lejtő utolsó fokánál is mélyebben. Most már késő, most már elveszett.

Gondolkozom rajta, kiket vádolhat? Mert szemében vád ül! Van-e neki oka valakit vádolni? Igen, van! Vádolja első sorban hajdani, azt a hajdani bajtársát, aki az első pohár bort nem ütötte ki a kezéből. Ezt nekem nem mondta, de láttam a szeméből, hogy azt vádolja.

Ő már megelőzte a természetet, mert életében már tél van. Nyár és őszt nélkül. Egyiket nem érte meg, sem úgy, mint ember, sem úgy, mint esendőr. Télbe szökött tavasz lett és így derékbatörve, nem is nagyon soká, Teremtőjének adja vissza magát.

Kár érte! Nagy kár. Ha alkohol nines, ma valamelyik őrsünk kiváló esendőre lenne.

Nemes Bálint törzsszermester
(Kunmadaras).

Az alább közölt levélben megható és felemelő példáját látjuk a testülethez való ragaszkodásnak. Akinek a halálos ágyán utolsó kívánsága is egybefonódik a csendőrséggel, az csakugyan szívvel-lélekkel csendőr volt és az maradt a nyugállományban, de az marad halálában is. Kegyelettel örökítjük meg itt az emléket a következő levél közlésével.

A Csendőrségi Lapok tekintetes Szerkesztőségének,
Budapest.

Felejthetetlen férjem: Kruchió Albert ny. esendőrtiszt-helyettes október 11-én Csepelen elhunyt, a végtisztessége 13-án volt. Boldogult férjem lelkes tagja és híve volt a csendőrségnek s még az utolsó kívánsága is az volt, hogy a csendőrség képviselve legyen a végtisztességén. Végső akaratának tettem eleget, amikor ezt illetékes helyen kértem. Hálás vagyok, hogy kérésem meghallgatásra talált és hálás vagyok azoknak a lakihegyi, szigetzentmiklósi, tököli és soroksári esendőröknek, akik boldogult férjem ravatala fölött a csendőr tollforgót még egyszer és utoljára meglengették. A bajtársak megjelenése a gyógyszer nagyszámú rokonságra, jóbarátra és ismerősökre mély hatással volt, nekem pedig lesújtott és összetört lelkiállapotomban olyan jól esett, hogy az nekem mindig felejthetetlen lesz, a megboldogultnak pedig minden bizonnyal megnyugvás odaát, túl az életén.

Az ismeretlen nevű tiszt uraknak készséges, jóakarató és azonnali szíves intézkedéseikért, valamint a fent megjelölt őrsök legénységének kegyeletes megjelenésükért és azért, hogy fájdalomamat enyhítették, ezen az úton mondok hálás köszönetet.

Vagyok a Csendőrségi Lapok tekintetes Szerkesztőségének
őszinte tisztelője

Csepel, 1937 október 18-án.

őzv. Kruchió Albertné.

Ki tudja?

Van-e oly része a földnek, ahol novemberben aratnak?

CSENDŐR LEKSZIKON.

80. kérdés: Az 52.194/eln. VI—c. 1937. számú B. M. rendelet szerint az 1920—24-es csendőrségi toborzási évfolyamok részére 1938. IX. 1-ére tervezett őrsparancsnok-iskolába jelentkezhetnek-e a rádiótávírási és egyéb különleges szolgálatra beosztott esendőrök?

Válasz. A csendőrlegénység szolgálati beosztás tekintetében 2 főcsoportra oszlik: csapat- és szakszolgálatot teljesítők csoportjára. A szakszolgálatot teljesítők egyáltalán nem jöhetnek tekintetbe az őrsparancsnok-iskolába való vezénylésnél és így a jelentkezésnél sem, mert az őrsparancsnok-iskola kizárólag a csapat- és szakszolgálatot teljesítő altisztek magasabbfokú kiképzését szolgálja.

A csapat- és szakszolgálatot teljesítő esendőrök ismét két csoportra oszlanak:

a) gyalog- és lovas,

b) különleges csapat- és szakszolgálatot teljesítők csoportjára. A különleges csapat- és szakszolgálatot teljesítők — a különleges rendeltetésűeknek megfelelő — különleges szakkiképzésben részesülnek.

Minden kiképzésnek a célja: a kiképzendőt egy bizonyos szolgálati feladat elvégzésére képessé tenni.

Az őrsparancsnok-iskola célja az őrsparancsnokká (hasonló szolgálati alkalmazásra) való kiképzés. Az őrsparancsnok-iskola hallgatóinak a kiképzésen felül lehetőséget nyújt arra, hogy a csapat- és szakszolgálatot teljesítők közül kiemelkedve, elérhessék a törzsszermesteri (v.), a tiszthelyettesi és az alhadnagy rendfokozatokat. Következésképpen — elvben — a csapat- és szakszolgálatot teljesítők közül az őrsparancsnok-iskolába való jelentkezésből nines kizárva senki. Sem a csendőrlegénység előléptetését szabályozó 18.250/eln. VI—c. 1935. számú B. M. körrendelet I. fejt. 12. pontja, sem az őrsparancsnok-iskolába alkalmasok kiválasztására vonatkozó 50.200/eln. VI—c. 1936. számú B. M. körrendelet I. és II. fejezetei nem tesznek oly megkülönböztetést e tekintetben, amely a mindenkor felhívott évfolyamokba tartozók közül bárkit is kizárna a jelentkezésből.

Az utóbb említett 50.200/eln. VI—c. 1936. számú B. M. körrendelet I. fejt. 2. bekezdése szerint a felhívott csendőrségi toborzási évfolyamokba tartozók közül mindenki jelentkezhetik. A 18.250/eln. VI—c. 1935. számú B. M. körrendelet I. fejt. 13/e. pontja csak azt mondja ki, hogy a rádióállomásvezetői vizsga alapján előléptetett tiszthelyettesek őrsőkre már nem, legfeljebb irodai helyekre oszthatók be. Ugyanezen körrendelet A) melléklet 5. lánkjegyzete szerint a rádióállomásvezetői vizsgát tett rádiótávírási vizsgák úgy lépnek elő, mint a szakszolgálatot teljesítők. Ebből következik, hogy a rádiótávírási esendőrök a rádióállomásvezetői vizsga letétele előtt még jelentkezhetnek a őrsparancsnok-iskolába, de a vizsga letétele után már nem. Ha a rádióállomásvezetői vizsgát még nem tett rádiótávírási esendőrök nem jelentkezhetnek a őrsparancsnok-iskolába, akkor ezt a felhívási rendelet külön is kiemelné.

A rádiótávírási esendőrökön kívül különleges csapat- és szakszolgálatot teljesítőknek kell tekinteni a motoros legénységet és a nyomozókat. Ezekre az eddig mondottak értelemszerűen vonatkoznak. Az egészségügyi altisztek, a nyomozó alakulatokhoz különféle különleges munkakörbe beosztott esendőrök és a nyilvántartók hovatartozásága nines még határozottan körvonalazva. Míg ez a kérdés végleges rendezést nyer, addig ezeket is úgy kell kezelni, mint a csapat- és szakszolgálatot teljesítőket; tehát ők is jelentkezhetnek a őrsparancsnok-iskolába.

Az már más kérdés, hogy a vezetés berendeli-e az ily különleges szakkiképzést nyerteket a őrsparancsnok-iskolába? E kérdés mérlegelésénél nem szabad szem elől téveszteni, hogy minden kiképzéshez idő, munka és anyagi áldozat szükséges. A vezetésre nem közbömbös, hogy a többkevesebb idő alatt, sok költséggel és fáradtsággal kiképzett

esendőr hol nyer szolgálati beosztást. Elv az, hogy mindenkit olyan szolgálati beosztásban kell alkalmazni, amelyre képeztek.

81. kérdés: Kinek szabad aranyat vásárolnia és eladnia?

Válasz. Rendes körülmények között aranyat vagy aranyból készült tárgyat, árut, bárki szabadon eladhat és vásárolhat. Ezt úgy fejezzük ki, hogy ilyenkor az arany szabadforgalom tárgya. Rendkívüli gazdasági viszonyok között azonban, amikor az állam pénzügyi érdekeinek fokozott védelmére van szükség, a törvényhozás felhatalmazhatja a kormányt, hogy az arany forgalmát rendeleti úton éppen úgy korlátozhassa, mint pl. a pengő vagy a külföldi fizetőeszközök forgalmát. Az arany ugyanis, mindentelké formájában éppen olyan fizetőeszköz, mint a pénz, hiszen pl. a bankjegyeknek is arany az alapja, illetve a fedezete. Mindegy tehát, hogy valaki pl. 1000 pengő értékű bankjegyet vagy ugyanolyan értékű törtaranyat visz ki az országból, a nemzet vagyónát egyforma mértékben csökkenti.

Az arany belföldi forgalma 1935 óta korlátozás alá esik, vagyis aranyat nem szabad akárkinek eladnia vagy vásárolnia, hanem csak azoknak, akik erre az alábbiak szerint külön fel vannak jogosítva. Az erre vonatkozó szabályokat az 1935 március 5-én kelt 2360/1935. M. E. számú kormányrendelet tartalmazza, amelyet röviden „aranyrendelet”-nek neveznek. Ezt a rendeletet kiegészítette a Magyar Nemzeti Banknak 1935 április 1-én kelt 772/IX. KTS 1935. számú „póthatározvány”-a. Az alábbiakat az aranyrendelet és a póthatározvány alapján ismertetjük.

Az aranyrendelet szerint mindenki, tehát ékszerész, aranyműves, órás stb. is és ezenkívül minden magánszemély is köteles volt 1935 március 20-ig a Magyar Nemzeti Banknak bejelenteni a tulajdonában vagy a birtokában levő aranykészletet és pedig: színaranyat, aranyötvözeteket, aranyérméket, törtaranyat és az aranyvegyületeket. Akinek a birtokában tehát ma ilyen arany van és nem tudja igazolni, hogy azt a Nemzeti Banknak bejelentette, kihágást követett el. Nem kellett azonban bejelenteni: az aranyból vagy az arany felhasználásával készült használható ékszereket, műtárgyakat és használati tárgyakat, továbbá az ugyanazon személy birtokában levő törtaranyat, az utóbbit azonban csak akkor, ha a súlya nem haladta meg a 20 grammot.

Az arany forgalma tekintetében háromféle aranyat kell megkülönböztetnünk és pedig olyat, 1. amelynek forgalma semmiféle korlátozás alá nem esik, vagyis amelyet bárki szabadon vásárolhat és eladhat; 2. amely szabadforgalom tárgya ugyan, de csak bizonyos korlátozások mellett és végül 3. amelynek a szabadforgalomban való adásvétele tilos.

Nem esik korlátozás alá, tehát szabadon eladható és vásárolható: mindennemű, aranyból vagy arany felhasználásával készült új és használt áru, ékszer, műtárgy, használati cikk, továbbá a sport-, hadi- és egyéb emlékérem és dombornű, ha nincs megrongálva, vagyis, ha eredeti alakjában vagy javítva használható.

Csak az alábbi korlátozás szerint adható el és vásárolható: törtarany és fogarany.

Magánforgalom tárgyát leginkább *törtarany* szokta képezni; az aranyművesek, ékszerészek, műtövisők stb. aranykészletük 80%-át törtarany alakjában szokták megvásárolni. Törtarany alatt az aranyból készült, de megrongált és javításra is alkalmatlanná vált ékszertárgyakat értjük. Ilyen pl. a láncrészt, törött gyűrűt, sérült vagy hiányos érme, szerkezet nélküli óratok, a drágakövek, gyöngyök eltávolítása után fennmaradt hiányos ékszertárgy vagy foglalat stb. Törtaranyat 20 grammig bárki vásárolhat, de 20 grammon felül már csak iparigazolvánnyal rendelkező ékszerkereskedőnek vagy nemesfémiparosnak (aranyművesnek) szabad megvásárolnia, neki is csak akkor, ha a Budapesti Nemesfém- és Drágakőcsarnok keretében működő ú. n. aranybizottságtól erre külön engedélyt kapott. Az engedélyt, amely kékszínű, a Bizottság három hónapra állítja ki, illetve háromhavonként megújítja. Az ékszerész stb. köteles minden vásárolt törtaranyat az Aranyforgalmi Naplóba bevezetni és a naplót minden hónap 5-éig a Bizottságnak beküldeni.

A törtaranyat az ékszerész, aranyműves stb. csak az üzletben vásárolhatja meg. Törtaranyat házról-házra járva összevásárolni nem szabad, erre a Bizottság sem adhat engedélyt. Aki mégis megteszi, kihágást követ el.

Magánszemély törtaranyát csak 20 gr súlyig adhat el Hús grammnál nagyobb súlyú törtaranyat magánszemély csak akkor adhat el — és tőle csak akkor szabad megvásárolni — ha beigazolja, hogy a Magyar Nemzeti Banknak bejelentette — felajánlotta — és a Magyar Nemzeti Bank nem tartott rá

igényt. Ékszerész, aranyműves stb. törtaranyat csak nemesfémfeldolgozó iparosnak vagy üzemnek adhat el, magánszemélynek nem.

Fogarany alatt a használaton kívül helyezett óeska aranyhidakat, koronákat stb. kell érteni. A fogarany eladására és vételére ugyanazok a szabályok mértékadóak, mint a törtaranyra, azzal a különbséggel, hogy fogarany vásárlására csak fogorvos, fogász, fogtechnikus kaphat engedélyt, ékszerész, aranyműves stb. nem. Vagyis a fogorvosnak, fogtechnikusnak nem szabad törtaranyat, az ékszerésznek, aranyművesnek stb. pedig fogaranyat vásárolnia még akkor sem, ha aranyvásárlási engedélye van. A fogarany vásárlására jogosító igazolvány zöldszínű és szintén az Aranybizottság állítja ki három hónapra. A vásárolt és felhasznált fogaranyról is Aranyforgalmi Naplót kell vezetni.

Nem szabadforgalom tárgya minden más arany, amit a fentiekben nem soroltunk fel. Ilyen pl. a rúdiban vagy más alakban levő színarany, az áruvá még fel nem dolgozott aranyötvözet, aranyvegyület, forgalmon kívül helyezett aranypénz stb. Ezeket csak Budapesten, a Budapesti Nemesfém- és Drágakőcsarnok helyiségében szabad eladni és vásárolni, ezen a helyiségen kívül nem. (Tehát pl. a Csarnok előtt sem.)

Kihágás miatt fel kell jelenteni azt, aki: 1. engedély nélkül aranyat vásárol, elad vagy cserél; 2. tört- vagy más aranyat házról-házra járva vásárol össze (erre engedély sem adható); 3. az engedéllyel vásárolt vagy eladott, illetve felhasznált aranyat nem vezeti be az Aranyforgalmi Naplóba; 4. magánföltől színaranyat, bányaaranyat, aranyérméket, aranyötvözeteket, aranyreszeléket, 20 grammon felüli bejelentetlen törtaranyat vásárol, vagy ilyen magánfélnek vagy vásárlási igazolvánnyal el nem látott iparosnak elad; 5. törtaranyat, illetve fogaranyat olyanok ad el, akinek nincsen az illető aranyemre szóló vásárlási igazolványa. A kihágás büntetése két hónapig terjedhető elzárás, elbírálása a kir. járásbíróóság hatáskörébe tartozik. A kihágás tárgyát képezett aranyat őrizetbe kell venni, mert elkobzás alá esik.

82. Kérdés. Egy 11 éves gyermek ebédet visz a határban dolgozó apjának. Hazafelé egy cséplőgép mellett halad el s a gépésznek a gép mellé letett kabátjából annak óráját kilopja. Otthon az apja meglátja nála az órát. Kérdőre vonja miatta, mire a gyermek bevallja, hogy az órát a gépészlőt lopta. Az apa az órát elveszi a gyermektől, de nem adja vissza a tulajdonosnak, hanem megtartja és mint a sajátját használja. Mit követett el az apa és kit kell feljelenteni?

Válasz. Az apa cselekményének minősítésénél a kérdezőt valószínűleg az hozta zavarba, hogy az órát 11 éves gyermek lopta el, aki emiatt bünvádi felelősségre nem vonható. Ez azonban magának a bűncselekménynek a minőségére nincs befolyással. A törvény ugyanis nem azt mondja, hogy gyermek nem követhet el bűncselekményt, hanem csak, hogy a gyermekkort a törvény beszámítást kizáró oknak tekint. Éppen úgy, mint pl. az elmebetegséget, süketnémaságot stb. A gyermek által elkövetett lopás tehát jogilag éppen olyan lopás, mintha felnőtt követte volna el, a különbség csak az, hogy a felnőttet megbüntetik miatta, a gyermeket nem.

Ha ez így van, akkor már nem nehéz az apa cselekményét minősíteni: orgazdaságot követett el és pedig az óra értéke szerint — miután nincs minősítő körülmény — valószínűleg orgazdaság vétségét. Az a körülmény, hogy a lopás tettese 11 éves, csak neki eshetik javára, de nem a felnőtt orgazdának is, akinek a cselekményét egyébként akkor is az alapcselekménytől függetlenül kell elbírálni, ha azt felnőtt követte is el. Megtörténhetik, hogy a tolvaj ellen nem lehet eljárni — pl. magánindítvány hiánya miatt — az orgazda ellen azonban igen. Ugyanígy eset ez is, ami itt a példában szerepel.

A kérdező azt is kérdi, hogy az apa cselekménye nem minősíthető-e esetleg jogtalan elsajátításnak? Nem minősíthető, mert az apa az órát nem véletlenül találta, hanem a lopás tettesétől vette el, tudta, hogy az óra tulajdonosa. Bűnpártolásról sem lehet szó, mert a gyermek bünvádi feleletre amúgy sem vonható, nincs tehát szükség arra, hogy büntetlenül maradása érdekében harmadik személy közreműködjék. Egyébként is: a vagyoni haszon végett elkövetett tárgyi bűnpártolás, ha lopással, sikkasztással, rablással, zsarolással vagy jogtalan elsajátítással kapcsolatos, orgazdasággá minősül.

A kérdésben szereplő esetben az apát kell orgazdaság miatt feljelenteni, de a feljelentésben a gyermek által elkövetett lopást is le kell írni. A feljelentést a járásbírósághoz kell tenni, amely az ügyet, ha szükségesnek látja, a gyermekkel szemben intézkedés végett a fiatalokúak bírójához átteszi.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Színlelt rablás.

Írta: **LIGETI ALAJOS** alhadnagy szakaszsparancsnok (Kiskundorozsma).

Folyó évi augusztus 19-én a kora reggeli órákban Kárász Mihály* kiskundorozsmai tanyai lakos, a kiskundorozsmai őrsön megjelenve, feljelentést tett, hogy aznap két óra tájban hazulról Kiskundorozsmára elindulva, a Kiskunmajsa és Kiskundorozsma közötti útvonalon, az ú. n. Szalmáskert közelében három ismeretlen férfi útját állva megtámadta. Földre teperve megtaposták, három helyen zsebkéssel megszurkálták, majd begombolt kabátjáról három gombot leszakítva, a kabátot felnyitották és a kabát belső zsebében, egy zsebkönyvben volt 530 pengő készpénzt erőszakkal elvették. Az ütlegelések és szúrások következtében eszméletét veszítve összeesett s ilyen állapotban mintegy negyedórát a helyszínen feküdt.

Támadói kilétére nézve csak annyit tudott mondani, hogy három parasztruhás, micisipkát viselő erős férfi volt. Hogy az eset után merre mentek, nem tudja, mert amidőn magához tért, közelében senkit sem látott. Előadta, hogy a kérdéses pénzösszeget apránként gyűjtötte össze s azzal elindult hazulról, hogy a két év óta fennálló földbérletének hátralékos bérösszegét a Kiskundorozsmán lakó bérbeadónak kifizesse.

Az őrsparancsnokhelyettes a honn levő összes legénységgel felszerelt és a sértettel együtt azonnal a helyszínére sietett. Útközben a sértettel beszélgetve, csodálkozását fejezte ki, hogy a sértett az esetet csak három óra elteltével jelentette be, holott azt megtörténte után azonnal kellett volna a csendőrségnek jelentenie. A sértett e megjegyzésre azzal védekezett, hogy nem tudta, mitévő legyen, annyira meg volt lepve, hogy gondolkodni sem tudott.

A helyszínen megjelent járőr semmi olyat nem látott, amiből a tettesek kilétére, vagy a cselekmény mikénti elkövetésére következtetni lehetett volna. A letépett kabátgombokat sem találták meg. Ezért a helyszínnel bővebben nem is foglalkozott. Az őrsparancsnokhelyettes a rendelkezésére álló csendőrt három járőrbe osztotta és a helyszínről különböző irányba elindulva, a környék átkutatásához fogott. Egyben igen helyesen a szomszédos őrsöket is értesítette. A sértettet anélkül, hogy ruházatát, sérüléseit ott a helyszínen tüzetesen megvizsgálta volna, egyszerűen elbocsátotta azzal, hogy vizsgálta meg magát s a kapott orvosi látelleletet mutassa be.

A sértett ezt meg is ígérte, de nem tartotta be, hanem kiment a tanyára s az ügy felett napi rendre tért.

Ilyen körülmények között és a tett intézkedések után az őrsparancsnokhelyettes az esetet nekem, mint szakaszsparancsnoknak jelentette. A jelentés vétele után azonnal felszereltem és a nyomozás további irányítását átvettem. Az igen szűk keretek között megtartott helyszíni szemle és a sértett egyszerű elbocsátása nem elégített ki. Ebből kiindulva, egy járőrt magamhoz vettem s mindenek előtt újból megejtettem a helyszíni szemlét. Helyszíni leírást és vázlatot készítettem. Megállapítottam, hogy a sértett által bemondott helyen az út oldalát legelő, a másik oldalát pedig szántóföld határolja. A legelő és a szántóföld puha, porhanyós talajú, de azokon lábnyom vagy egyéb elváltozás található nem volt. Az út kövezett, de padkái lábnyomképződésre alkalmasak, gyommentesek. Itt sem találtam olyan nyomokat, amelyek a panaszolt rablótámadással kapcsolatban jöhettek volna létre. Főképpen az ütött szegret a fejembe, hogy a kabátból leszaggatott három gomb közül egyet sem tudtunk megtalálni, holott azoknak ott kellett volna lenniük.

Szemügyre vettem a helyszín távolabbi környékét is. Attól a helytől, ahol a rablótámadás történt, nem messze az út mentén, két tanya is van. Egyikük, szalmáskerti tanya, mintegy 5–600 méter távolságban. Itt lakik egy Jávor Mihály nevű tanyás, felnőtt családtagjával. Kissé távolabb a Várostananya fekszik.

Megállapítottam, hogy a szalmáskerti tanya lakói hajnalban a jószágot etették és látták a sértettet az úton Kiskundorozsma felé haladni. Négy óra tájban egy leány viszont a Várostanáról libákat hajtott ki az út mellett elterülő legelőre. A leány ekkor már az úton élénk kocsiforgalmat talált. Egyik helyen sem észleltek semmi gyanusát. Segélykiáltást nem hallottak.

Ezeket az adatokat mérlegelve, arra a meggyőződésre jutottam, hogy a sértett feljelentése nem fedi a valóságot. Az egész-rablási esetet kieszelt történetnek tartottam. Különösképpen lehetetlennek tartottam azt, hogy a sértett eszméletlen állapotban feküdt a helyszínen anélkül, hogy valaki rátalált volna. A libapásztorleány állítása szerint abban az időben az úton élénk kocsiforgalom volt. Hihetetlennek találtam azt is, hogy pénzének elvételét szó nélkül tűrte volna. Kétségbeejtő helyzetében ösztönyszerűen is életjelt adott volna magáról már annál is inkább, mert megtámadása olyan helyen történt, ahol, mint a vidékkel teljesen ismerős ember, tudhatta, hogy a közelben levő szalmáskerti lakosok segítségére számíthat.

Jávor Mihály és két fia látta a sértettet az úton elhaladni. Ugyanakkor látniok kellett volna a sértett támadóit is. Már pedig sem Jávor, sem a libapásztor leány nem látott az úton három embert együtt.

A nyomozást most már abból a feltevésből kiindulva folytattam, hogy rablás nem történt, az

A m. kir. csendőrségnek 1884-ben 854, 1890-ben 956, 1900-ban 1295, 1910-ben 1847 és 1914-ben 2038 őrsze volt. Egy őrsre átlagban esett 1884-ben 323,4 km² és 15.222 lakos, 1890-ben 288,9 km² és 14.435 lakos, 1900-ban 213,3 km² és 11.583 lakos, 1910-ben 149,5 km² és 8662 lakos, 1914-ben 135,5 km² és 8096 lakos.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

esetet az állítólagos sértett egyelőre ismeretlen okokból koholta. Első teendő volt tehát azt tisztázni, hogy mi indíthatta a sértettet arra, hogy tudva, valószínűleg feljelentést tegyen. Először is azt igyekeztünk megállapítani, hogy a sértett a kérdéses pénzüsszeggel tényleg rendelkezett-e, ha igen, azt honnan és miként szerezte. Megállapítottuk, hogy a sértett a folyó évben több hízott sertést, egy tehenet és nagyobb mennyiségű szárnyast adott el. Ezzel igazolva láttam, hogy a kérdéses pénzüsszeggel valóban rendelkezhetett.

Most már az volt a kérdés, hogy mi történt, hová lett ez az összeg? A nyomozati adatokból kivethető volt, hogy sértett által bemondott módon nem tűnhetett el. Ezt a feltevésünket valószínűsítette még az a körülmény is, hogy a sértett a pénzemekre való kikérdezése folyamán felesége adataival ellentétbe keveredett. A férfi előadása szerint a pénz 5 darab 100 és 3 darab 10 pengős bankjegyből állott. Felesége pedig azt állította, hogy 2-3 darab 50, a többi 20 és 10 pengős bankjegy volt.

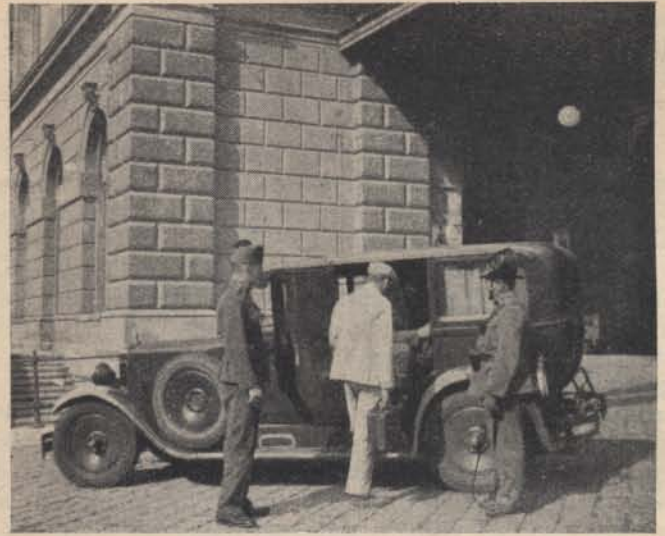
E két ellentétes állításból újabb bizonyítékát láttam annak, hogy feltevésünk helyes alapon nyugszik, a tettést idegen személyben keresnünk nem kell. Ezzel szemben a sértett ismételt kikérdezése folyamán megmaradt amellett, hogy a kérdéses pénzüsszeget a feljelentés alkalmával előadott módon ismeretlen tettesek tulajdonították el. Ami pedig az orvosi megvizsgálását illeti, oda nyilatkozott, hogy ezt azért mellőzte, mert csak csekélyebb sérülést szenvedett, fájdalma nincsenek.

E kikérdezést a járőrvezető eszközölte, aki most már a ruházatát és sérüléseit is megvizsgálta. Megállapította, hogy a kabátja három helyen keresztül volt szurva ugyan, de azon az ingen, amelyet a rablótámadás alkalmával viselt, szúrás nyoma sem volt. Testét is megvizsgálva, megállapította, hogy a sérülések nem eredhetnek szúrástól. Csupán kisebb horzsolások látszottak a bőrön. Az ingen vérnyomok nem voltak. Mindez amellett tanuskodott, hogy jó nyomon járunk.

Elhatároztam, hogy a feljelentő múltját, magánviszonyait és egyéb életkörülményeit is felderítjük. Ettől vártam az eset végleges tisztázásához szükséges adatokat. E célból járőrt rendeltem ki, amely megállapította és jelentette, hogy a feljelentő 9 élő gyermek atyja, 10 hold bérelt földön gazdálkodik. A földbérletet azonban két év óta nem fizette, ezért a bérbeadó a bérletet felmondta és pert indított. Becsületes, szorgalmas család, de a sok felnőtt, javarészt leánygyermek eltartása következtében igen mostoha anyagi viszonyok között tengődik. Ezeknek az adatoknak a birtokában a feljelentőt magamhoz rendeltem s újból kikérdeztem. A vele szemben táplált gyanúmnak most már nyíltan is kifejezést adtam. Felsoroltam előtte mindazokat a körülményeket, amelyek gyanúmat megerősítik. Közöltem vele, hogy állítása teljesen tarthatatlan. Rámutattam családjára és nyomasztó anyagi helyzetére és felszólítottam, hogy saját és családja érdekében mondja meg az igazat.

Ki tudta?

Piros, fehér és zöld színváltozatú zászlók: magyar, olasz, bolgár, irán, mexikó.

A csendőrség fogolyszállító gépkocsija.

Emberem egy darabig szemrebbenés nélkül hallgatta a hozzá intézett szavaimat, majd habozni kezdett, ajkai meg-megremegtek. Úgy tettem, mintha ezt az elváltozást észre se vettem volna, folytattam a hatásosnak mutakozó beszédemet, miközben emelt hangon azt a kijelentést tettem, hogy addig úgy sem nyugszom, amíg ebben az ügyben a való tényt fel nem derítem. Szemébe mondtam, hogy az eset úgy, amint azt ő beállította, valószínűleg. Erre még egy darabig küzködött magával, majd beszélni kezdett.

Előadta, hogy az esetet ő eszelte ki. A testén lévő sérüléseket maga idézte elő. A felső kabátját zsebkéssel három helyen ő szurta keresztül, de az ingét keresztülszúrni elfelejtette. Orvossal azért nem vizsgáltatta meg magát, mert attól tartott, hogy az orvos rájön a turpiságra. A gombokat a kabátjáról maga szaggatta le, hogy a feljelentésnek azzal is nyomatékot adjon. Beismerte, hogy őt senki sem támadta meg, hazulról csak azért távozott el, hogy a kieselt tervének látszata meglegyen. A kérdéses pénzüsszeg nem is volt nála. Felesége az esetről tudomással bír, mert amidőn a feljelentés után hazament, tervét közölte vele, meghagyván neki, hogy a pénzt rejtse el, mert nincs kizárva, hogy a csendőrök keresni fogják. Felesége a pénzt el is rejtette, de hogy hová, azt nem tudja. Az elgondolt esettel az volt a célja, hogy maga iránt szánalmat keltve, bérbeadóját jobb belátásra bírja, fizető készségét beigazolván arra számított, hogy őt megsajnálja és a bérletfelmondást visszavonja.

E beismerő vallomás után az asszony kikérdezésére került a sor, aki azonban az egész esetről mit sem akart tudni. Férje beismerő állítását valószínűlannak mondta. Erre a járőr közölte vele, hogy tagadásával szemben megtartja a házkutatást, majd ismételt felszólította, hogy a pénzt adja elő, mert ügyis megtalálják. Az asszony erre sirva fakadt és a járőrt elvezette a tanyaépület mögött álló sertésölhöz s ott egy szalmarakásra mutatva, megjelölte azt a helyet, ahol a pénz el volt rejtve. A járőr a pénzt egy ujságpapírba göngyölve, megtalálta és őrizetbe vette.

Ezzel az ügy tisztázódott, büncselekmény hiányában a megtalált pénzüsszeget elismervény ellenében

a feljelentőnek visszaadtam. A nyomozás ilyen módon befejezést nyert. Az esetet az örs a szegedi kir. ügyészségnek bejelentette.

A hibákból talán többet lehet tanulni, mint a sikerekből. A nyomozás második része helyesen, tervszerűen zajlott le. Az eredményt nem volt nehéz elérni, mert a rablás meséjének kihilása és főleg az azzal járó nyomok előállítását túl ügyetlen, otromba volt. Ezzel szemben tanulságosabb ennél a nyomozás elején történt melléfogás. A helyszíni szemlének felületos megejtése, értvén ezalatt a tágabb környék szemügyre vételének és az esettel viszonyba hozásának elmulasztását, a hiányzó nyomok jelentőségének fel nem ismerését, a környék emeberei kikérdezésének elmulasztását, továbbá a sértett ruházata alapos szemügyrevételének és a sértett orvossal való megvizsgálásának elmulasztását. Mindez nem annyira a járó képzetlenségére vagy felületességére, hanem elsősorban jóhiszeműségére vezethető vissza. Kézpénznek vette azt, amit a sértett mondott. A feljelentést — mint adatot — nem vizsgálta a kritikus szemével. Nem volt kételkedő, nem gondolt arra, hogy „hátha másképp van?” Itt volt a hiba. Ez az, amit a nyomozó csendőr soha se mulasszon el, mert akkor senki sem tudja falhoz állítani.

Kitüntetés. A *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* Legfelsőbb elhatározásával megengedni kegyeskedett, hogy a szombathelyi III. kerület állománya tartozó *vitéz Horváth József* alhadnagy, *vitéz Némethy Pál* tiszthelyettes az *Ó Felsője Viktor Emánuel* Olaszország királya és *Ethiopia császára* által adományozott olasz ezüstérmét, *vitéz Váci János, Sipőcz Győző, Orbán Ferenc* tiszthelyettes és a szegedi V. kerület állománya tartozó *Vajás János* tiszthelyettes az olasz bronzérmét elfogadhasssa és viselhesse.

A tengerészhősök emlékművének leleplezése. Szikrázó októberi napsütésben indult meg végeleáthatatlan menetben október 10-én délelőtt az ünnepi közönség *Budapest*en a *Horthy Miklós*-hidhoz, hogy meghatott tanuja lehessen a tengerész-emlékmű felavatásának. A híd előtt biborral bevont emelvények, árbocek és lobogók, a Dunán pedig megjelentek az őrnaszádok. Jöttek, büszkén és hatalmasan a multak vizéről, átfásztak jelen napjainkra, hogy ott lehessenek ők is, amikor egy nemzet tesz tiszteletadást azok emlékére, akiknek vére valamikor egybefolyt a tenger vizével a *Haza* javáért. Ott volt a *Birago* ezredesről elnevezett osztrák őrnaszád. Mögötte sorakozott a „*Szeged*”, „*Győr*”, „*Sopron*” és „*Kecskemét*” őrnaszád. A díszemelvényvel szemközt mutatott ég felé a három árbocek. A középsőn lengett a „*Viribus Unitis*” csatahajó régi selyemlobogója. Az emelvényen ott volt *Augusta* kir. hercegasszony, *József Ferenc* kir. herceg, *Darányi Kálmán* miniszterelnök feleségével, a kormány, a diplomáciai testület tagjai, a honvédség vezetői és a törvényhozók. Fél-tizenegy órakor felharsant a kürt. Megérkezett *vitéz Nagybányai Horthy Miklós* *Kormányzó Úr Ó Főméltósága*, *Otrántó hős*, a *Főméltóságú Asszonnyal*. A *Himnusz* hangjai után *Konek Emil* nyugalmazott altengernagy engedélyt kért *Ó Főméltóságától* az emlékmű leleplezésére. *Vitéz Somogyvári Gyula* szavalta el ünnepi ódáját, majd *vitéz Sónyi Hugó* gyalogsági tábornok ünnepi beszédében

hangsúlyozta, hogy amikor emlékezünk a volt haditengerészekről, láncot készítünk, mely a kékruhás hősök lelkével összeköt bennünket és a jövő nemzedéket. A beszéd után a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* elhelyezte az emlékmű talpazatán koszorúját. Amikor tisztelgésre emelte kezét, eldőrdült az első őrnaszádról az ágyúlövés és az ágyuk mindaddig szóltak, amíg az utolsó koszorút a talpazaton elhelyezték. Az ünnepségen a német és az osztrák haditengerészet számos küldöttség képviseltette magát. Az ünnepség végén a volt tengerészek díszmenetben vonultak el az emlékmű és a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* előtt.

Ágyúdörgés közben avatták fel a tüzeiremlékművet. A budai vár háta mögött, szemközt a *Tabán* smaragd zöld lankásával, zászlók színei lengedeztek a levegőben október 17-én. A tribünökön, amelyek a piros-fehér-zöld lepel alá rejtőző tüzeiremlék körül épültek, a magyar közelet, a hivatalos világegyházi előkelőségei gyülekeztek. Ott voltak a honvédség vezetői is, élükön *Röder Vilmos* gyalogsági tábornok, honvédelmi miniszter és *Sónyi Hugó* gyalogsági tábornok, a honvédség főparancsnoka. Délelőtt 11 órakor felhangzott a díszjel, majd a *Himnusz*: a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* érkezett a *Vár* felől, fogadta a díszszázad tisztelgését, majd elfoglalta helyét a dísztribünön. *Bangha Imre* altábornagy, tüzérségi szemléző ünnepi beszédében kért engedélyt a szoboravatásra. Az engedély megadása után a nemzetiszíni lepel lehullott *Ligeti Miklós* szobrászművész nagyszerű alkotásáról, a csapatok tisztelegtek, majd *Szendy Károly* polgármester mondott beszédet és átvette az emlékművet a főváros gondozásába. Az első koszorút a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* helyezte el az emlékmű talpazatára s ebben a pillanatban a *Naphegyen* felállított üteg 24 ágyúlövést adott, 24 magyar tüzeiremlék emlékeztetére. Sorra koszorúzták meg az emlékművet a törvényhozás, *József királyi herceg*, a kormány, a honvédség és a főváros nevében. azután *Bangha* altábornagy lépett ismét az emlékmű elé és vele együtt 24 egyszerű tüzeir, akik 24 koszorút tettek le némán a kölépésőkre, az egykori 24 tüzeiremlék nevében. Ezután a jövő tüzeire nevében *vitéz Bethlenfalvy* ezredes vezetésével 12 ifjú ludovikás koszorúta meg az emlékművet, nyomukban az egykori tüzeiremlék nevében jöttek a régi, háborút viselt különböző fegyvernemek *vitéz* tisztjei, babérral a kezükben. Mikor az utolsó koszorút is letették, a kivonult csapatok tisztelegtek és a zenekarok trombitáin felhangzott a *Himnusz* hangja. Ezután a kivonult csapatok díszmenetben vonultak a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* és az emlékmű előtt.

Hősök emléke. A borsodmegyei Ónod községben nagy ünnepséggel avatták fel a hősök emlékművét és a község országzászlaját a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* és a *Főméltóságú Asszony* jelenlétében. Az avatóünnepségen résztvett igen sok katonai és polgári előkelőség és az egész környék lakossága. Tizenegy órakor kürtszó jelezte a *Főméltóságú Pár* érkezését. A *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* a *Himnusz* hangjai mellett fogadta a katonai és polgári hatóságok jelentését, majd a *Főméltóságú Asszonnyal* együtt helyet foglalt a felvirágozott díszsátorban. A leventezenekar a magyar Hísekegy dallamát intonálta, majd *Joós Gyula* levente szavalata után *Lukács Béla*, Miskolc város főispánja mondott ünnepi beszédet. A beszéd után a főispán engedélyt kért az emlékmű leleplezésére. *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* intésére lehullt a lepel a szoborról.

A szobor, amely *Borsodi-Bindász Dezső* alkotása, Rákóczi-korabeli kuruc katonát ábrázol. A talpazaton domborművek vannak, amelyeknek egyike a huszonhárom éves korban hősi halált halt *Melczter István* huszárzászlóst örökíti meg.

A hősi emlékmű leleplezése után a község országzászlaját avatták fel. Beszédet mondott *Huszár Aladár dr.*, a főváros nyugalmazott főpolgármestere, mint az Ereklés Országzászló Nagybizottság társelnöke. Az ünnepi beszéd után az egyes egyházak lelkészei megáldották a zászlót. Ezután a jelen voltak megkoszorúzták a hősi emlékművet. Elsőnek *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* helyezte el koszorúját az emlékművön.

Az ünnepség befejezése után *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* megtekintette az ónodi országgyűlés emlékoszlopát, majd a leventealakatok díszmenetét fogadta.

Sporteredmény. *vitéz Biró József* százados a Wienben rendezett nemzetközi lovasmérkőzésen Kont nevű lovával vett részt. Két versenyszámban indult. A klasse „M”-ben 16 induló közül a hetedik, a klasse „S”-ben — Austria Preis — 8 induló közül a negyedik helyezést érte el. Ezt követőleg a Honvéd Lovas Olimpiai Bizottság által Budapesten rendezett országos lovasmérkőzésen a Szent György-díj díjlovaglási számban 8 induló közül az első helyezést érte el. Ezzel megnyerte a Honvéd Lovas Olimpiai Bizottság serlegét. Különleges teljesítmény!

Megsérült csendőrök. A nagyigmándi örs állományába tartozó *Farkas Ferenc* törzsrőrmester v. és *Takács Péter* törzsrőrmester alkotta járőr október 11-én elővezetés végett kerékpáron Kocs községbe érkezett. 4 óra 15 perckor Takács János törzsrőrmester kerékpárjával egy 2 méter mély árokba esett és a bal combesontja eltört. A tatabi mentőegyesület gépkocsija a székesfehérvári 2. honvéd és közrendészeti helyőrségi kórházba szállította. A sérülés súlyos, de nem életveszélyes. — Az aszói örs állományába tartozó *Herczegh Ferenc* tiszthelyettes és *Nagy Sándor* csendőr alkotta járőr október 9-én 20 óra 40 perckor Bag község határában portyázott. Eközben *Nagy Máté* herédi lakos, aki Budapestről kerékpáron Heréd felé haladt, elütötte Herczegh tiszthelyest. Orvosi vélemény szerint Herczegh tiszthelyettes 8 nap alatt gyógyuló sérülést szenvedett. A sérülések ügyében kivizsgálás indult.

Dicséretetek. A székesfehérvári II. kerület parancsnoka *dicsérő okirattal látta el: Finta Imre* törzsrőrmester v.-at, mert 1936. évben a gödöllői, 1937. évben pedig a kenderesi örkülöniményen a *Kormányzó Úr Ó Főméltósága* legmagasabb személyének bizottsága érdekében teljesített felelősségteljes szolgálatokat mindenkor a legnagyobb lelkiismeretességgel, hűséggel és éberséggel igen jó eredménnyel teljesítette és igen példás magaviseletet tanusított.

Igazoltatott egyén öngyilkossági kísérlete. Október 18-án 15 óra 30 perckor *Vincze István* 38 éves debreceni lakos, akit a vámospécsi örs állományába tartozó *Komlós Károly* törzsrőrmester és *Venyige Vince* őrmester szolgálaton kívül vámospécsen igazoltatott, zsebkesével háromízben hasbaszúrta magát. Sérülése életveszélyes. Nevezett előadta, hogy folyó évi szeptember 19-én Debrecenben, a vagongyár melletti erdőben egy alvó ember zsebéből zseborát lopott és ennek következményeitől való félelmében kísérlete meg az öngyilkosságot. *Vincze Istvánt* a debreceni sebészeti klinikára szállították.

Csendőrségi Közlöny 20. szám. Személyes ügyek: Miniszteri rendeletek. A tényleges szolgálati állományba felvétel: *Delé György* szombathelyi III. kerületbeli várakozási illetményekkel szabadságolt tiszthelyettes. Állandó nyugállományba helyeztetett: *Alföldi Antal* szegedi V. kerületbeli várakozási illetményekkel szabadságolt százados. Névváltozás: *Dr. Meislinger Egon Károly Mária Adolf* karpaszományviselésre jogosult őrmester családi nevét „*Mezlényi*”-re változtatta. — Szabályrendeletek. A must besúrtásának engedélyhez kötése. — Tömegbeli nadrágok anyaghiányának felemelése. — Kézipoggyászviteldíjhoz pótteltek felszámítása legénység által. — Az 1937. év negyedik negyedében használandó gépjármű adójegyek. — A m. kir. belügyminiszter a Vas megyébe kebelezett Kisköcsk és Nagyköcsk egyesítését kisközség jelleggel *Köcsk* név alatt, Egyházashollós és Hidashollós egyesítését *Egyházashollós* név alatt, Egyházasszecsöd és Németsszecsöd egyesítését *Magyarszecsöd* név alatt, végül Kissárosiak, Egyházasiádóc és Rádócújfalu egyesítését *Egyházasszecsöd* név alatt elrendelte.

Eladó egy 6,5×9 nagyságú 1:4,5 fényerejű, lemezes fényképezőgép lábbal, tokkal, 6 darab lemez- és 1 filmkazettával, önkidővel és 1 színszűrővel felszerelve, összesen 110 pen-

gőért. Továbbá egy széphanjú Columbia táskagramofon 20 darab keveset használt lemezzel 145 pengőért, részletre is. Érdeklődni lehet *Kovács Mihály* őrmesternél (Budapest, I. Bőszörményi-út 21.).

Eladó egy paliszander anyagból készült szalon-garnitúra. Megtekinthető lapunk szerkesztőségében.

Kozári Ferenc ny. őrmester, dunakisvarsányi, Vasútsor 1. szám alatti lakos kéri azokat a csendőröket, akik 1914-ben az orosz betörés előtt és után a máramarosszigeti szárnynál és különösen a körösmezei őrsön vele szolgáltak, címüket fontos ügyben közölnék vele.

Melléklet. Lapunk mai számához csatoltuk a m. kir. áll. térképészeti intézet kiadásában megjelent Kiszatlasz részletes ismertető prospektusát.

Csendőrségi tollforgót árusít, köt, javít Várfai (Vlahina) Mihály ny. szakasztiszt, Budapest, XIV., Újvidékköz 5., fldsz. 2. (69-es villamossal Amerikai-útnál leszállani.) *Dél József* ny. thts, Rákosszentmihály, Matild-utca 11. sz. *Fekete Imre* ny. törzsrőrmester, Új-Hatvan, Toldi-utca 2. *Árak* és munkadíjak: szép, új dísztoil, válogatott tollból 10 P, szolgálati tollforgó nagyság szerint 5–6 P, régi toll átkötése 1 P, pótlással 2 P, beküldött új toll vágása és megkötése pótlás nélkül 3 P, pótlással 3 P 50 fillér. A postaköltséget a megrendelő viseli. — *Papp Ferenc* ny. törzsrőrmester (Hajdúböszörmény, Szilágyi Erzsébet-körút 35.) kappanfarokból különleges gondtal készült tollforgókat 30, 25 és 20 P-ért árusít. Megtekintésre vételeztelesség nélkül küld tollforgót, az esetleges visszaküldés postai költségét azonban az érdeklődőknek kell viselniük.

SZEMÉLYI HIREK.

Új szakaszparancsnokok. A szombathelyi III. kerületben: *Józsa István* tiszthelyettes; a szegedi V. kerületben: *Honi János* tiszthelyettes.

Új őrsparancsnokok. A székesfehérvári II. kerületben: *Szabó Szilveszter* törzsrőrmester v.; a debreceni VI. kerületben: *Tokár Lajos, Tarjányi József* törzsrőrmester v.; a miskolci VII. kerületben: *Lénárt János, Halász János* és *Géczi Márton* törzsrőrmester v.

Házasságot kötöttek. A székesfehérvári II. kerületben: *Fereny István* II. törzsrőrmester v. *Csepely Katalin-Jolánnal* Veszprémben. *Finta Imre* törzsrőrmester v. *Seregély Emiliával* Ostffyasszonyfán. *Peresztegi Antal* törzsrőrmester v. *Szekeress Annával* Győrsemerén. *Lenese Sándor* törzsrőrmester v. *Sárközi Juliannával* Győrött. *Fabián József* I. törzsrőrmester v. *Prätster Erzsébet* Isztiméren. *Kertész Hermann* törzsrőrmester v. *Füredi Máriával* Szilasbalháson. *Répási János* törzsrőrmester v. *Petrik Jolánnal* Vöröshérenyben. *Tölgyes Ferenc* törzsrőrmester v. *Marton Anna-Máriával* Devecserben. *Fülöp Károly* törzsrőrmester *Kis Ilonával* Enyingen. *Galambos János* I. törzsrőrmester *Kakonyi Máriával* Székesfehérváron. *Fehér Mihály* I. törzsrőrmester *Hartmann Erzsébet* Szomódon. *Szabó Károly* II. törzsrőrmester *Bauer Terézia-Herminával* Adonyban. *Pethő Károly* törzsrőrmester *Csapó Zsófiával* Szőnyben. *Fülöp József* II. törzsrőrmester *Varga Rozáliával* Csepregen. *Király Árpád* törzsrőrmester *Erdélyi Lidiával* Markotabödögén. *Polygár Kálmán* törzsrőrmester *Kovács Izabellával* Pusztasomorján. *Szabó József* III. őrmester *Varjú Idával* Felpécen. *Csuka István* őrmester *Borvendég Erzsébet* Ácsen. *Czimer János* őrmester *Kappenstein Annával* Nyergesújfaluiban. *Farkas Imre* őrmester *Kocsis Margittal* Sárvaron. *Polgár János* őrmester *Dombi Rózával* Tárkányban. *Takács István* II. őrmester *Fazekas Vilmmával* Halászában. *Szabó Imre* őrmester *Tóth Erzsébet* Csákberényben. *Szajkó István* őrmester *Szarka Mag-*

Szörme — Bunda

csak akkor jó,

ha az **R Á C Z** szűcstől való
I. U., VÁROSHÁZ-UTCA 6. SZ.

A legnagyobb csendőrségi szolgálati könyv-, nyomtatvány-, írószer- és felszerelési cikkek raktára

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

A csendőrséget érdeklő új cikkek forgalombahozatalát külön körlevelekkel hirdetjük.

dolnával Kispesten, *Halmos József* őrmester *Vinter Juliannával* Fülén; a szombathelyi III. kerületben: *Szentirmai János* törzsrőrmester v. *Simon* Erzsébettel Répecszentgyörgyön, *Vilányi Lőrinc* törzsrőrmester v. *Schmidt* Annával Várdombon, *Tóth Lajos* III. törzsrőrmester v. *Hudai* Rozáliával Kaposváron, *Nagy Lajos* I. törzsrőrmester *Pankovics* Juliannával Szombathelyen, *Lakatos Imre* törzsrőrmester *Lőránt* Irénnel Resznek, *Szalai Sándor* III. őrmester *Lábodi* Gizellával Orthaházán, *Péteri* Imre őrmester *Péter* Máriával Zalaszentgróton; a pécsi IV. kerületben: *Lenti* József tiszthelyettes *Méla* Borbálával Tolnában, *Szende* Albert törzsrőrmester v. *Markó* Zsuzsannával Kiskőrösön, *Kovács* Jenő I. törzsrőrmester v. *Bene* Erzsébettel Balatonmáriafürdón, *Rétfalusi* József törzsrőrmester *Téglás* Máriával Kecelen, *Polgár* János őrmester *Jockl* Ilonával Máriakéménden, *Gerencsér* András őrmester *Finta* Matildával Győrött; a debreceni VI. kerületben: *Molnár* Bertalan törzsrőrmester v. *Varga* Irénnel Biharkeresztesen, *Herczeg* János törzsrőrmester v. *Szűcs* Erzsébettel Józsan, *Tóth* Lajos II. törzsrőrmester v. *Budaházy* Irmával Debrecenben, *Győrfi* János törzsrőrmester *Héja* Juliannával Balkányban; a miskolci VII. kerületben: *Palotás* Pál törzsrőrmester *Szabó* Juliannával Sajószentpéteren, *Molnár* Imre törzsrőrmester *Kovács* Irénnel Tiszakesziben és *Bájjó* Lajos törzsrőrmester *Pogarasi* Erzsébettel Felsődobozsán.

Családi hírek. Született: A budapesti I. kerületben: *Nagy* István VII. törzsrőrmester v.-nak *István-József* nevű fia, *Munkácsi* János törzsrőrmesternek *Róza-Klára* nevű leánya, *Szalai* József I. törzsrőrmesternek *Adrienne-Anna-Mária* nevű leánya, *Szabó* József IV. törzsrőrmesternek *Éva-Irén* nevű leánya; a székesfehérvári II. kerületben: *Borda* György törzsrőrmester v.-nak *Györgyi-Ilona-Mária* nevű leánya, *Németh* György törzsrőrmesternek *Antal-Ferenc* nevű fia, *Szabó* Károly III. törzsrőrmesternek *Gizella* nevű leánya; a szombathelyi III. kerületben: *Rétvári* János alhadnagy *János-István* nevű fia, *Nagy* Pál I. tiszthelyettesnek *Pál-István* nevű fia, *Dobai* Péter törzsrőrmester v.-nak *Erzsébet* nevű leánya, *Mol-*

nár Gyula II. törzsrőrmester v.-nak *Margit-Paula* nevű leánya, *vitéz Turóczy* Bálint törzsrőrmesternek *József* nevű fia, *Bajor* József törzsrőrmesternek *Teréz-Erzsébet* nevű leánya; a pécsi IV. kerületben: *S. Pápai* István tiszthelyettesnek *Pál-János* nevű fia, *Kovács* István X. törzsrőrmester v.-nak *István* nevű fia, *Szécsi* János törzsrőrmesternek *János-Attila* nevű fia, *Baranya* József törzsrőrmesternek *József* nevű fia, *Nemes* János törzsrőrmesternek *Ibolya-Lenke* nevű leánya; a szegedi V. kerületben: *Hangodi* János tiszthelyettesnek *Lajos-János* nevű fia, *Nagypál* Imre törzsrőrmesternek *Ilona-Márta* nevű leánya; a debreceni VI. kerületben: *Madai* Bertalan törzsrőrmester v.-nak *Mária* nevű leánya, *Pálóczi* Imre törzsrőrmesternek *Erzsébet* nevű leánya, *Mándi* Zsigmond törzsrőrmesternek *József* nevű fia, *B. Borai* Mihály törzsrőrmesternek *Sándor* nevű fia. — *Meghalt:* *Antal* Agoston budapesti I. kerületbeli számvivő tiszthelyettes *Agoston-István* nevű fia Budatétényben.

Olvassa el, mielőtt ír nekünk!

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és ha szükséges, tartalmi módosításának, valamint a törlés és kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak. Aki azt akarja, hogy közleményét változtatás nélkül közöljük, írja rá a kézirat oldalára piros írónnal: „Szó szerinti közlését kérem!” A kéziratot kérjük a papírnak csak egyik oldalára, félhasábosan, trógeppel, kettes sortávolságra, kézzel írtal pedig jól, olvashatóan és nem túlsűrű sorokban írni. Olvashatatlan kéziratot nem foglalkozunk. A kéziratokban semmiféle rövidítést nem szabad használni. Kéziratot csak akkor küldünk vissza, ha a szerző megcímzett és válaszbellyel ellátott borítékot mellékel. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ. Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének írásbeli nyilatkozatát, hogy a felvételnek a szokásos tiszteletdíj ellenében való közléséhez hozzájárul. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük, de tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni. A nyomdai korrektúrát mi végezzük, korrektúralevonatot csak kivételes esetben adunk. Szerzőink különnyomataikat közvetlenül a Stádium-nyomda igazgatóságától (Budapest, V., Honvéd-utca 10.) szíveskedjenek megrendelni, amely azt velünk kötött szerződésének árszabása

Debrecen:

ÖSSZES SZÜKSÉGLETEIT

gond nélkül

s z e r e z h e t i b e

a debreceni
„TAKARÉK OSSÁG”
Kereskedelmi R.T.
bevásárlási rendszerével!

110 üzletben nyújt vásárlási lehetőséget!
1 helyen jelent fizetési kötelezettséget!
A havonta megújuló állandó utánvásárlási jogosultsággal!
Szeresse meg a debreceni „TAKARÉK OSSÁG” R.T. vásárlási igazolványát.

Díjtalanul becsátja rendelkezésére a központi iroda
DEBRECEN, DEÁK FERENC-UTCA 6. SZ.

Órákat, ékszert, ajándéktárgyat

vásároljunk kedvező fizetési feltételek mellett,

KOSTYA JÁNOS órák és ékszer-
rész cégtől,
Javítások! DEBRECEN, Széchenyi-u. 1.

TRIUMPH

írógép a vezető márka, 6-féle
typusban, minden igénynek.

Eladás, csere, javítás, kellék, karbantartás.

HURAY

írógépüzem és szaküzlet, Debrecen,
Deák Ferenc-u. 14. Telefon: 17-93

Nyíregyháza, Kállói-út 3. Telefon: 5-95

A csendőrség tagjainak kedvező fizetési feltételek.

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1. Telefon: 1-848-32, 1-404-10.

Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat,
szállít 12 haví gh. levonás mellett: egyen-
ruhát, polgári ruhát, fehérműt és minden
felszerelést. ● Vidéki megbízottak!

DEHMAL

ZONGORA,
PIANINÓ,
HARMÓNÍUM

BUDAPEST RÁKÓCZI-ÚT 19

SZENTKIRÁLYI-U. 2
RÁKÓCZI-ÚT 53

Több évi hitel. Szállítás, csomagolás
díjtalan. Állami alkalmazottaknak nagy
fizetési kedvezmény. Az ország legnagyobb
keresztény szakvállalata.

szerint köteles elkészíteni. Minden hozzánk intézett levélre válaszolunk, de csak szerkesztői üzenetekben; magánleveleket akkor sem írunk, ha a beküldő válaszbélyegyet mellékel. Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Névtelen levélre nem válaszolunk. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk, azok tartalma vagy beküldők kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevével vagy ötjegyű számmal választani. Annak, aki jeligét nem jelöl meg, nevének kezdőbetűi és állomáshelye alatt válaszolunk. Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a „Csendőrlekszikon“ rovatban válaszolunk. Előfizetést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. A csendőrség tényleges és nyugállományú legénységi egyénei az előfizetési díj felét fizetik. Legkisebb előfizetési idő: félév. Az előfizetéseket kérjük pontosan megújítani, mert felszólítást nem küldünk. A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk-számlájára befizetni. Címünk: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bösztörményi-út 21. szám.“

Békéscsabai őrs. Az 1933. évi 2. számunk 53. oldalán közölt 6. lekszikonválaszunk részletesen ismerteti a kérdést.

B. S. törm., Szekszárd. Ha valaki, hát Ön igazán megérdemelte emlékeztetőnek valamire, amit az életben nagyon jól és okosan cselekedett. Üdvözöljük.

Ditró. Ha az ügyvédi költségek tekintetében előzetesen írásban megegyeztek és az ügyvéd a költségeit a megegyezés szerint számította fel, Önnek nem igen áll módjában ez ellen tenni. Ha nincs előzetes írásbeli megállapodásuk, Önnek jogában áll a járásbíróhoz fordulni és kérni, hogy az ügyvéd költségeit és munkadíját a bíróság állapítsa meg. Olvassa el erre nézve a Pinczés-féle Btk. II. kötet 1061–1063. oldalain adott útmutatást. Az ügyvédi képviselőt bizonyos költséges dolog s különösen, ha a per tárgya kisebb összeg, megtörténhetik, hogy a fél részére megítélt egész követelést fel-emésztí.

Fóti őrs. A javító intézetek azért nem szerepelnek a szoros értelemben vett letartóztatási intézetek között, mert a fiatalokúakra vonatkozó szabadságvesztés-jellegű intézkedések, — amilyen a javító nevelés is, — nem vonhatók a Bp. szerint való szabadságvesztés-büntetések fogalma és végrehajtási szabályai alá. A javító nevelés főcélja ugyanis nem a fiatalokúknak letartóztatásban tartása, hanem a javító nevelése, azért a javítóintézet sem annyira letartóztatási, mint inkább nevelőintézet. Miután azonban a javítóintézetben levő fiatalokú gyakorlatilag mégis csak le van tartóztatva, mert a szabad mozgási lehetőségében korlátozva van és az intézetet elhagynia nem szabad, a Szut. 312. pont 22. alpontjának alkalmazása szempontjából a javító intézetet is letartóztatási

A csendőr-levelezőlapok szépek, művésziek. Magunkat becsüljük meg, a magunk népszerűségét és tekintélyét emeljük, ha izléstelen cifraságok helyett a magunk levelező-lapjain üdvözöljük rokonainkat és ismerőseinket.

Elsőrangú magyar perzsa, török és minden egyéb fajta

szőnyegek

függönyök, paplanok, takarók legújatosabban, kényelmes fizetési feltételekkel is.

SCHILLINGER BÉLA
BUDAPEST, VI.,
Teréz-körút 15. Alapítva 1906.

intézetnek kell tekinteni s az onnan megszökött fiatalokúkat éppen úgy el kell fogni és vissza kell szállítani, mintha letartóztatási intézetből, — pl. fogházból — szökött volna meg.

Csobánc. 1. A kikérdezésekről készítendő feljegyzésekről olvassa el a Pinczés-féle Btk. II. kötet 1118. oldalán a 9. pont alatt írtakat. 2. A bíróságnak jogában áll a csendőrtől akár milyen szóbeli vagy írásbeli felvilágosítást kérni; ha szükségesnek látja, bekérheti a csendőr által készített és a kikérdezett személlyel aláíratott feljegyzéseket, vagy pedig a feljelentés fogalmazványát is. Erre a felhívást az őrsnek közvetlenül adja ki és az őrs is közvetlenül terjeszti fel a kért iratokat, mert az őrs a bírósággal minden bűnügyben közvetlenül levelez.

Magyar beesület. Írja meg világosan, hogy mi történt és hogy mit akar az esettel kapcsolatban tudni, mert az általános kérdésekben, amelyeket feltesz nekünk, nem ismerjük ki magunkat, annyira zavarosak. Úgy vesszük észre, hogy a háttérben szerelmi vetélkedés áll, de éppen ezért ismernünk kell az esetet, hogy a kényes kérdéshez hozzászólhassunk. Ha ír, hivatkozzék erre az üzenetünkre.

Közlöny. Magánügyben és egészségi okokból engedélyezhető szabadság. A vonatkozó rendelkezéseket az 1933. évi 17. CS. K.-ben megtalálja. Részletesebben azért nem válaszolunk, mert levelében érthetetlen ez a részlet: Örmester részére 28 napi szabadság van egy évben megállapítva. Az évi kiszabattól a folyó évben már 3 ízben 12 napot igénybevettem. Így már csak 2 napi szabadságom volna... Hát ezt a számtani műveletet mi sem értjük.

N. B. törm., Székesfehérvár. Az Ön által velünk közölt hitelügylet 1930-ban egy, az Országos Központi Hitelszövetkezet részére kiállított váltó alapján jött létre, amely váltón kibocsátóként N. B., elfogadó, azaz kezesként néhai édesapja szerepelt. A váltó természeténél fogva a hitelezőnek jogában áll az összes váltókötelezeteket, vagy összesen, vagy egyenként perbe fogni és követelését a váltón szereplő bármelyik személyen behajtani. Váltójogi vonatkozásban hitelező alatt mindig a váltóbirtokost értjük, mert a váltótartozás magában a váltóban van megtestesítve. Mint ahogy előbb mondtunk, a váltóbirtokos bármelyik váltóadós ellen felléphet és így történt meg, hogy bár néhai édesapja a váltóösszeget nem vette

Megfogadtam a tanácsot:
jól jár aki kenőre hallgat
En se hordok extán mást csak
PALMÁT
OKMA tartóstalpat!

fel, az Orsz. Központi Hitelszövetkezet mégis néhai édesapja örökösait perelte, mert a váltóbirtokostól függ, hogy kivel szemben érvényesíti a váltóból eredő jogait. Édesapja halála után az O. K. H. jogi helyzete olyképen módosult, hogy hitelezői mivoltát a hagyatéék erejéig kiterjesztette a törvényes örökösökre és mert Önök nem fizettek, a váltót peresítette és a bíróság által hozott marasztaló ítélet alapján a követelést a hagyatéék tárgyát ingatlanra bekebelezte. Amikor a váltótörvény a váltóbirtokos javára ilyen jogokat biztosít, ugyanakkor módot ad a többi váltókötelezetteknek arra, hogy ha közülük bármelyik a tartozást kifizette és a váltó birtokába került, „előd”-je ellen ugyanazon váltó alapján felléphessen. Önöknek tehát joguk van a váltón kibocsátóként szereplő N. B. ellen fellépni, ha a szóbanforgó váltótartozást kifizetik és a váltó birtokukba jut. A váltó, amely jelenleg az O. K. H. birtokában van, csakis akkor szerezhető meg, ha a bekebelezett 1500 pengős tartozást maradék nélkül kifizetik. A már most így megszerzett váltó birtokában perrel léphetnek fel nemcsak N. B. ellen, de perelhetik a kiskorut is. A kiskorú ellen a peres eljárás jogalpnélküli gazdagodás címén helyezhető folyamatba. A magánjog idevonatkozó rendelkezései kizárják, hogy valaki más rovására, terhére, jogalap nélkül gazdagodjék. Jelen esetben is egy ilyen jogalap nélküli gazdagodás forog fenn, amelyről ugyan a kiskorú nem tudott, de ennek az eljárásnak folyományaként mégis gazdagodott, vagy úgy, hogy a felvett kölcsönt N. B. az ingatlanba fektette, vagy azáltal, hogy N. B. a pénzt nem fizette vissza és ezzel az összeggel a vagyon nem csökkent. Mind N. B., mind pedig a kiskorú ellen a keresetkeresetlevélben indítható meg, természetesen a kiskorúra vonatkozó peres eljárás csakis a gyám útján helyezhető folyamatba. Illetékes bíróság az adósok lakóhelyén. Ami az Ön kérdéseit illeti, arra a következőkben válaszolunk: 1. Büncselekmény csak akkor forog fenn, ha N. B. nek egész vagyona a kiskorúra átrítt ingatlan. Ez a körülmény a bűnvádi eljárás során bizonyítandó lenne, — figyelemmel azonban a Btk. 106. §. 4. pontjára, elévülés címén a bűnvádi eljárás sikerre nem vezetne. 2. Erre vonatkozik a fenti részletes felvilágosításunk. 3. Nehezen bizonyítható, körülményes, kétes kimenetelű, — nézetünk szerint ezzel a gondolattal nem érdemes foglalkozni. 4. Ha az egyezség úgy szól, hogy először az I. helyzálagos hitelező elégitendő ki és ennek dacára a közjegyző másképp cselekedett, eljárása miatt panasszal éihet a közjegyzői kamarához. Egyidejűleg peresítheti azt a tényleges kárát, amit megállapodásellenes eljárásával a közjegyző Önöknek okozott.

Sz. S. örm., Som. A cselekmény a Btk. 470. §-ába ütköző megvesztegetés vétségét képezi. Nem kísérlet, mert a cselekmény a jutalom ígérésével már be van fejezve, tekintet nélkül arra, hogy a csendőr az ajánlatot elfogadta-e vagy sem. Olvassa el a Pinczés-féle Btk. 874. és 875. oldalán levő magyarázat 13. és 14. pontjait.

Makó 77. Főlölesleg mondanunk is, hogy nincs különbség, csupán persze nyelvtanilag. Ezt ott éppen olyan jól tudják, mint itt. Most majd mi leszünk alkalmmilag kíváncsiak, hogyan született meg ez a kérdés, amiben csak a háttér lehet érdemleges, vagy legalább érdekes. Üdvözlét!

Remény. Amíg nem vitéz, addig nem is részesülhet a kedvezményben. Csak a házasságkötés után lehet igénye a városi jogaira.

KAUFMAN A. ÉS TÁRSAI

Budapest, II. Margit-kr. 52
Telefon: 1-525-36.

Csendőrségi nyomtatványok és felszerelési cikkek nagy raktára. Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról cégünk régi jó hírneve kezeskedik.

A m. kir. csendőrség
kedvelt bevásárlási helye

VÉRTES ÉS TÁRSA BARTA

CSENDŐRSÉGI SZAKÜZLET
BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCA 93. SZ.
TELEFON: 1-436-51.

Kedvező fizetési feltételek! Minőségben elsőrangú. Mintacsomagot bérmentve vételkötelezettség nélkül küldünk.

M. A., Nyírbéltek. Az a sejtésünk, hogy édesanyját lelketlen szélhámos becsapta. A könyvet könyvtárak nem ismerik. Írja meg, honnan rendelte, illetve küldjenek el hozzá egy befizetési szelvényt, utánanézzünk a dolognak. Levélben helytelenül használja az ügyvéd szót. Nem ügyvédek, hanem ügynők gyűjtik az ilyen könyvrendeléseket.

M. L. csendőr, Pécs. Előfizetését a folyó év végéig rendezte.

Régi előfizető. Előbbi üzenetünk Önnek is szól, de hozzátesszük, hogy az elmaradt lappéldányokat kivételesen elküldtük, mert volt tartalékpéldány. Ön az oka a zavarnak, mert nem újította meg kellő időben az előfizetést.

Határszél. Kádár Gyula g. őrnagy által kiadott „Tájékoztató a nyugellátásról” című könyvet mostani állomáshe-lyén könnyen megkaphatja, abban a szükséges tudnivalókat megtalálja.

Mi a való. Lexikonban felelünk.

Fóti őrs. Lexikonban felelünk.

Rózsabokor. 1. Szolgálati tartalmú ügyekbe nem avatkozunk. Amit valaki sérelmesnek talál, annak orvoslását kérheti, ahhoz joga van. 2. Ha valakinek távolléte alatt a vagonrészt használják, az után kamatot kell fizetni. Ezt akkor is meg kell tenni, ha a vagonrésztulajdonos csendőr nem is tudna a felhasználásról. Ez, eltekintve a Cs. 20. Utasításban előírtakról, törvény, minden csendőrörsön, annak kell tekinteni, a tisztesség, becsület és bajtársiasság törvényének. Ha a csendőr megtudja, hogy mindennek nem tették eleget, jelentést kell tennie, nem kapzsizágból, nem is akadémikusdásból, hanem azért, mert minden csendőrnek egyenesen kell gondolkoznia, tehát bajtársainak is s hogy ez így legyen, kell a jövőre nézve jelentést tennie. Nem helytelenül, hanem kimondottan rosszul cselekszik az, aki ilyenről nem tesz jelentést!

K. Gy. 3400. Miután a betöltött naptári év az irányadó, valószínűtlen, hogy egyszerre legyenek előléptetve. Eltekintve attól, hogy más feltételek is lesznek és vannak az előléptetésükre. A rangelsőbbiséget majd annak idején kérdezzék meg tőlünk.

Békés. Sikerült megtudnunk a következő adatokat: Szász Imre 1904-ben Újpesten született, üzemvezető, aki 1932 nov. 1-én Budapesten IX., Gróf Haller-u. 16/18. szám alatt (földszint 45.) lakik, Szász Ödön 1906-ban Budapesten született, mechanikus, Budafokon, Templom-u. 7. alatt lakik, Szász Károly pedig 1903-ban született Budapesten, műszerész Budapesten, VI., Gyöngyösi-u. 6., földszint 2. ajtó alatt lakik. — Reméljük, hogy ezeket keresik és azt is reméljük, hogy így

Magyar gyártmány!

Cipők, csizmák, szijazatok, nyergek, tölténytáskák, pisztolytáskák fényesítésére és ápolására.

Újrendszerű bútorhitel!

Lakását berendezheti bútorral, szőnyeggel minden csendőr

ELŐLEG NÉLKÜL
harminc egyenlő havi részletre,

vagyis minden P 100.— után 3.33 pengő havi részletre. Egy éven belüli törlesztésnél a kamatokat visszatérítjük.

KARDOS TESTVÉREK

Budapest, VII., Wesselényi-u. 18. Kazinczy-u. mellett.

sikerül azokat is az őket illető vagyónrészhöz juttatni, akik arról talán már le is mondtak. Érdekelne bennünket, hogy miként alakult az ügy, néhány sorban, — kérjük, — tájékoztasson minket. Továbbiakban is készségesen állunk a család rendelkezésére.

Budapest, 333. Amíg ténylegesen szolgáló határőr, addig csak szolgálati úton kérheti A mostani felvételekről nem értesült idejében? Februárban újabb felvételeket készítenek elő, ekkor álljon kihallgatásra. Ha pedig közben leszerelné, adja be nyomban az örsön az iratait.

Tisza 31. Ha a testvére pénzt kér Öntől, az anyja pedig azt írja, hogy ne küldjön neki, mert minden fillért az itálra és a lányokra költ el, akkor önnek csak egy választása marad: beszüntetni a pénzküldést. Ha a testvérét még olyan nagyon is szereti. Aki a pénzt ma nem értékeli, annak adni: bűn. Nem elég, hogy a keresetét elmulasztja, az anyját állandóan zsarolja? Lehet-e itt szó szeretet sugalmazta légyszívűségről? Nem. Csak arról, hogy megmentse a testvérét az elzüllesztől. Könnyen szerzett pénz könnyen megy el. Látjuk a mulatozó testvérét magunk előtt: nagy legény ám, aki azt hangoztatja mindenfelé: kapok én a testvérőcsémtől pénzt, mert az esendőr s azoknak van. Aztán int a cigánynak, az italosnak, nagyot kurjant és — a belépő esendőrfárör szemébe bátrabban néz, azt hiszi: esendőr rokonsága van, őt nem bántják... Őn is oka lesz, ha egyszer a „rokon” kezén bilincs fog csörögni. Nagy szégyent hárit el, ha a pénz megvonásával arra szorítja őt, hogy dolgozzék és ne a kocsmákat bujja!

KÉZIRATOK. — FÉNYKÉPEK.

Tiszavirág. Ez nem sikerült. A multkorit átírtuk. Vegye elő az eredetit, látni fogja a pongyola szavak kieserélését, a rímek elevenebbé tételét, a ritmus megváltoztatását, a forma teljes átjavítását. Mindezzel azt akartuk tudtára adni, hogy sok mindennel nincs még tisztában ezt a mesterséget illetőleg, de úgy látjuk ebből az újabb verséből, hogy nem jött rá erre. Nagyon sokat kell olvasnia, az olvasottakat szétszedve figyelnie, önmagát igen szigorú mértékkel mérnie, hogy azt mondassa: javítottak ugyan a munkámon, de az csak még szebbé tette azt, ami lényegében mégis a sajátom. Az átjavított most közöltből — úgy-e — már csak a gondolatot mondhatja sajátjának? Eppen ezért nem is érezheti az alkotás tisztá örömet. Ismételjük, ha ezt akarja: legyen nagyon szigorú önmagához.

Alföld. A zabostarisznya elrontja a képet, ilyet mások is csináltak — a városi aszfalton eleget. Nekünk a csendőrlő más-ként kedves: például, ha a lovása tenyeréből eteti, ha már etetést akar megörökíteni.

Pásztorbükke. Elbeszélni tud s ha van is mit elbeszélni, érdemes megpróbálkozni. Küldje csak bátran, bizalommal az írásait, majd meglátjuk azokból, mihez van érzéke. A huszonöt éves hűségért üdvözljük s bizonyára Őn is érzi az így gyűjtögetett erkölcsi vagyont szemben azokkal, akik csak a mában s csak a maguk mindennapos anyagias dolgaikban hisznek. Mert ilyenek is vannak.

Wisky. Amint láthatta, az október 15-i és a mai számunkban a laktanyáról közöltünk képet.

ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETFIZETÉSRE

SEZLONOK TAKARÓVAL P 65-től
 EBÉDLŐSZÖNYEGEK P 28-től
 Fotelágyak, paplanok, vasbútorok, futószőnyegek, fűtőberendezések, ruhaszövedek. „Baross” Szőnyegek- és Kárpitonűvel
 Budapest, VIII., Baross-utca 74. sz.
 A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény!

ÍRÓGÉP

új és újjáépített hordozható és nagy irodai írógépek

HUNGÁRIA és RHEINMETALL

hordozható írógépek tökéletes kivitelben, messzemenő jótállással

FORBÁTH és RÉVÉSZ
 Budapest, V., Bálvány-u. 26. — Tel.: 1-102-19

A m. kir. csendőrség tagjainak árengedmény és kedvező fizetési feltételek

Zúg az erdő.

(Regény.)

(7)

Írta: NYÁRY ANDOR.

XXX.

A dobos a dobra vágott:

— Bumm!

A kulcs csikorgott, a bilincs csörrent... Jász Suba István a román katonák sorfala között megindult a kaszárnya udvarán.

Lassan ment... Előtte egyhangú unalommal szolt a dob:

— Tamm!... Tamm!...

Mintha gyászkiiséret volna... Mintha elevenen temetnének...

A község hátsó udvarán térré tágult a katonák tömege, négyszöget alkottak a sorok...

Minden fej a dobos felé fordult...

A térség közepén négy fegyveres katona állt s előttük kivont karddal egy tiszt...

Jász Suba István megállt a fal előtt.

A négy fegyveres katona előlépett és négy lépésre megállt az öregember előtt.

Jász Suba István szeme végigsuhant a tömegen... Keresett valakit... Hogy utoljára megláthatná a fiát. Nem találta. Könnyesepp szökött a pillájára, észre se vette, amikor bekötötték a szemét.

A tiszt kardja magasra nyúlt...

A négy katona arcához kapta a fegyvert...

A tömeg hátrált...

A kard parancsot suhant...

A négy katonafegyver eldurant...

Jász Suba István előrebukott, mintha a földet kirántották volna lába alól...

Az utcáról velőtrázó sikoltás hallatszott:

— Verjen benneteket a fekete átok!

Aztán elesendesült a lárma.

A tömeg oszladozott...

A két

elválaszthatatlan!

Négy erősmarkú magyar ajultan cipelte hazafelé Jász Suba Istvánt...

XXXI.

Sötét volt, mintha szurokkal vonták volna be az eget. A felhő gomolygott, a szél sípolt, a fák hajladoztak, az ég zengett, az emberek imádkoztak, a babonás oláhok az „Erdők leányát” emlegették, a föld remegett, mintha rongyos tákolmány volna, mintha haragos erők ráznák... A Czibles sziklán mérges tüzeket esapkodott a megbőszült villám...

A falak mellett sötét árnyék suhant, a szeme égett, a villám fénye megvilágította az alakját. A ruhája rongyos volt, a bakancsa szakadt... Nem nézett se jobbra, se balra, csak ment... egyenesen... mintha küldetése volna... mintha messziről jött volna... mintha tudná, hogy hova megy... És ment... ment...

Már a falu végén járt... Már elhagyta a falut... Befordult a dűlőútra...

— Jézus, ne hagyj el!...

Ha valaki látná, kővé meredne... Ha valaki tudná, hova megy, megdermedne a vére...

— Árnyék!... Ha ember vagy, mit keresel istenkísértő éjjelen a temetőben!...

A rongyos ruha lobog a szélben... A szakadt bakancs kopog... Az árnyék lebeg, mintha a temetőben otthon lenne, mintha a esapkodó villám néki mutatná az utat a fehéren csillanó márványkeresztek mellett.

Aztán megáll... Előtte frissen hantolt sir... Most felordít, ráborul a sirra, átöleli két kezével a keresztet és felzokog:

— Apám!... Én édes, jó édesapám!

Jász Suba Gáspár.

A vihar tombolt. Az eső megeredt. Verte a sirt. Verte a siron zokogó rongyos magyar katonát, aki négy évig harcolt, aki messziről jött, hogy elsírja megmaradt könnyét agyonlőtt apja sírján, az éjjeli temetőben.

A felhő széteszlott... A szél elállt... Az ég kékje kiragyogott... A falu felől kakaskukorékolás verődött...

Hajnalodott...

Jász Suba Gáspár felkelt a sírről, hazament, belépett a kapun...

A kutya vakkantott, előreszaladt s amint meglátta gazdáját, felborzolta borzas szőrét, nézett, nem ismerte meg a rongyos ruhájú embert, ugatni se mert, mert a rongyos ruhájú ember szeme olyan ismerős volt előtte.

Jász Suba Gáspár rámosolygott a kutyára:

— Duhaj!

Duhaj kutya két füle tölesérbe hegyeződött, megismerte gazdáját, nyüszített, ugrált, sirt, azt sem tudta, mit csináljon örömeiben. Szaladt a konyhaajtóhoz, hogy megjelentsen:

— Megérkezett a gazda!

A konyhaajtó zárva volt.

A kutya beszagolt a nyíláson.

Mintha megborzongott volna...

Gazdájára nézett, lehajtotta fejét, felborzolta szőrét és lomhán hátra kullogott a hátsó udvarba.

Jász Suba Gáspár az ablakhoz ment, nem akarta édesanyját megriasztani, csendesen megkopogtatta az ablakot.

— Édesanyám?

Ijedt hang neszelt a kopogásra:

— Ki az?

— Én... Gáspár... Megjöttem.

Az ijedt hang szaporán felelt:

— Megyek!

Jász Suba Gáspár szíve megtelt édes szeretettel. Ezer gondolat viharzott agyán, hogy mit mond, mit beszél. Elhatározta, hogy erős lesz... nem engedi, hogy a fájdalom elszorítsa a torkát... Hiszen rettentő kötelessége van: neki kell megvigasztalni édesanyját!

Már az első mondatokat is kigondolta, kigondolta úgy, ahogyan a szíve sügta. Hogy édesanyját megkímélje a visszaemlékezéstől, azzal lép be a konyhába:

— Tudok mindent!...

Aztán vigasztalja:

— Ne búsuljon, édesanyám... Az Isten... a jó Isten megsegít bennünket... Itt vagyok én... Megjöttem...

Alig várta, hogy az ajtó kinyíljon és mindezt megmondhassa.

Csak pillanatig tartott, amíg ezeket gondolta, de fájó szívének órákra hosszult a pillanat s lázas követelőzésével szomjazta az anyai esókot, türelmetlen lázadással leste az ajtó nyílását, karjainak szárnyakat növesztett a vágy, hogy repüljön, hogy annak az öregasszonynak keblén elsírhasa a legédesebb szót:

— Édesanyám!

A kulcs megfordult a zárban.

Jász Suba Gáspár megkapaszkodott, hogy el ne essen az izgalomtól.

Az ajtó kinyílt...

Nyíregyháza:

A szabolcsi csendőr urak figyelmébe!

Mindennemű szükségleteit legkényelmesebben 6 havi részletfizetésre (7½ havi hitel) a

„Takarékosság”

útján szeresheti be.

Vásárlási könyvecskét igényeljen a „Takarékosság” irodájában.

Nyíregyháza, Zrinyi Ilona-u. 3.

50 előkelő cég áll rendelkezésre.

KERÉKPÁROK, motorkerékpárok, alkatrészek, javítás. Kedvező üzleti feltételek. A STEYR-WAFFENRAD körzetképviselő, BICZÁK, Nyíregyháza, Bethlen-u. 27.

A vidéki csendőrség előnyösen ismert szállítója

SÁNDOR REZSŐ

órás-mester, ékszerész,

Nyíregyháza

Elsőrendű márkás órák 5 évi jótállással, ékszerek a csendőrség tagjainak részletre is. Választékot portómentesen küldök. Szakszerű javítás. Képes árjegyzék ingyen.

Bodnár György

NYÍREGYHÁZA, Kiss Ernő-utca 12.

Csendőrségi egyenruhazállító szabómester. Egyesületi és bajtársi egyenruhát mérsékelt áron, a legjobb kivételen készítek. Frontharcosoknak 5% engedményt adok.

OLYMPIA ÍRÓGÉPEK vezérképviselője

Kovács A. és Társa

Budapest, V., Nádor-utca 5. sz.

Csendőrségnél, katonaságnál, közhivataloknál mindenütt beváltak.

Mérsékelt árak csendőrségt. tagjainak kényelmes fizetési feltételek.

Jász Suba Gáspár beugrott az ajtón és felszakadt szívéből a régen kikívánczolt szó:

— Édes...

A szava megesuklott...

Mereven nézett az idegen asszonyra:

— Hol van édesanyám?...

Az idegen asszony a szoba felé mutatott.

Jász Suba Gáspár megdöbbsent. Dobogó szívébe beleszúrt valami. Valami nehéz, fojtó érzés. Valami szorongó aggodalom, amiről maga sem tudta, hogy mi az, csak érezte, hogy ráült a mellére és szorongatja szívét.

Meg akarta kérdezni az idegen asszonytól, miért nem jön elibe az édesanyja. Hiszen úgy szerette... úgy várta őt...

Az idegen asszonynak olyan sötét volt az arca!

Jász Suba Gáspár nem merte tőle megkérdezni, amit akart...

Lehajtottta fejét s lassan, mintha lopni jött volna, a szoba felé botorkált, remegő kezével félrehajtotta a függőnyt és benézett a szobába...

A szobában gyertyák égtek, a gyertyalángok kísértetiesen rezegtek a falon...

A szoba közepén ravatal állt. A ravatalon egy sápadt asszony... A kezében olvasó...

Jász Suba Gáspár felnyögött:

— Édesanyám!

Odaroskadt a koporsóra, kezébe fogta édesanyja hideg kezét, üvöltött, nyögött...

Könnyei nem voltak... Könnyeit elsírta édesapja sírján az éjszaka...

Aztán az idegen asszonyra nézett:

— Mikor halt meg?

Az idegen asszony sóhajtott:

Mikor a községháza udvarán a puskadurranást hallotta, összeesett, a szíve meghasadt.

Jász Suba Gáspár felordított, fenyegető karján meglebegett a rongyos katonaruha.

Az idegen asszony nem bírta nézni, kiment a konyhából.

Jász Suba Gáspár magára maradt, rákönyökölt a koporsóra és nézte a halottat...

A gyertyafény remegett, táncolt. A sápadt arc mintha megpirosodott volna. A lecsukott szempilla mintha felnyílt volna. A halott édesanyja szeme mosolygott.

Mintha fájdalmas sóhaj rebbent volna a sápadtra sárgult szobában... Mintha két könnyesepp gördült volna a két beesett arcon. Mintha két sovány kar kinyúlt volna és a kinyúló kéz megsimogatta volna a fáradt legényt.

Jász Suba Gábor érezte a símogatást, édes melegség áradt szívében, az erek széthordták testébe a melegséget, elárasztották tagjait, mosolyt zsibogtak arcára...

A szeme fáradtan csukódik...

(Folytatjuk.)

Gondoljunk haza

című szeptember 1-én közölt pályázatunk nyertese **Zsók János dunapenteleli örsbeli törzsrörmester**. Szépen emlékeztek meg szülőföldjükről rajta kívül a következő pályázók is:

Füleki József alhdgy, Toponár, **Gödri József** alhdgy, Sajószentpéter, **Kiss Sándor II.** t.óm., Budapest, **Szekely Ferenc II.** cső, Budapest. A többi pályázat nem felel meg a követelményeknek, mert nekünk nem a szülőföld földrajzi, gazdasági leírása kell, egyszóval nem örskörletleírászerű beszámoló, hanem emlékek, érzések, színek, apró egyéni események, régi emberek, öreg fák leírása úgy, hogy az olvasó érezze a visszavágyódást annak minden fájdalmával, de minden szépségével is egyetemben.

Meg kell aztan emlékeznünk néhány levélről, melyek mellett hiába keresztük a pályázatot. A levélírók azt közölték velünk, hogy ők is nekiültek az Ezt kipusztítani, elhomályosítani nem lehet. Ez a válaszuk

**STANDARD
PHILIPS
ORION
TELEFUNKEN
és EKA**
legújabb rádiókészülékek

részletre, cserére legolcsóbban

Reich Miklós CÉGNÉL
Budapest

VI., Vilmos császár-út 45 Nagymező-u. sarok.

Képes rádióárjegyzék díjmentesen

PONTOS SZOLGÁLAT — PONTOS ÓRA

Vásároljunk órát, ékszer, ajándéktárgyat, aranyat, ezüstöt megbízható szakcégnél — Alap.: 1896

FUTÁSZ JÁNOS PÉCS, Irgalmasok-utca 6

Pontos, megbízható kiszolgálás, méltányos árak.
A m. kir. csendőrség tagjainak kedvező fiz. feltételek

Kályhákban, takaréktűzhelyekben, legmelegebb, leggazdaságosabbban, legtisztábban kezelhető

Pecsi
BRIKETT

ELADÁS PÉCSETT: DGT. Bányagazgatóság Pécs, Mária-utca 9.
TELEFON: 29-87. — BUDAPESTEN: DGT. KÖZSÉNBÁNYÁK ELÁRUSÍTÓ

HIVATALA: BUDAPEST, V.,
RUDOLF RAKPART 3. SZÁM.
TELEFON: 1-231-69.

Különleges fizetési kedvezmény a m. kir. csendőrség tagjai részére.

Egyes bútorok és teljes berendezések. Szőnyegforrás. Ebédlő- és futószőnyegek, szelmonok, paplanok stb. Ágynemű és lehrnemű vásznak. Női és férfi divatszövetek.

12, 18, 24 havi előleg nélküli részletfizetésre

LAKÁSBERENDEZŐ-nél Budapest, VI. Liszt Ferenc-tér 5. sz. Telefon: 1-271-77.

Minta-árjegyzéket és modell-árjegyzéket küldünk huzat mintákkal.

Négy évtizede vásárolnak
legjobb megelégedésre kiváló

hangszereket

REMÉNYI MIHÁLY Ötönszázévi dr. József Ferenc kir. herceg és a m. kir. Zeneművészeti Főiskola szállítója.

Budapest, VI., Király-utca 58-60. Kérjen árjegyzéket!

A „Steyr-Wallnerad“ Puch „Everest“ világhírű **KERÉKPÁROK** csendőrségi használatra kiválóan alkalmasak 10.—, 15.—, 20.— pengős havi részletre. A végjegyzett „Everest“ tura kerékpár már P. 130.—tól részletre megrendelhető.

Szigeti Károly
Budapest, V., Visegrádi-utca 11/a. Emelet
Kérjen díjtalanul árjegyzéket.

írásnak, de a derekáig sem jutottak el, nem bírták folytatni és nem bírták befejezni. Olyan keserűség és tehetetlen indulat rohanta meg őket az emlékek írott felsorolása közben, hogy jobbnak látják továbbra is magukba zárni azt, ami ennyire fáj. Üzenjük ezeknek a bajtársaknak, hogy megértjük őket. Megértjük az indulatot, elkeseredést, ami nem engedi befejezni a megkezdett mondatot. Megértjük egyik levélíró igazát, hogy olyan vágyódás és szenvedés ez, aminek a leírására nincsenek szavak. De — kérdi a levélíró — érzi-e ezt az a sok más csendőr, akinek nem Erdély és a többi odavesztett föld a szűkebb hazája? Tudja-e, mit jelent ez a szó: Erdély, tudja-e igazán ezt az, aki soha Erdélyt nem látta? Tudják-e a fiatalok, akik iskolások voltak az összeomláskor, tudják-e ezek, mit jelent a Zagonban felnőtt embernek magyar csendőrnek lenni úgy, hogy Gyulavárinál már ott a román határ? Hihető és remélhető-e, hogy mindazok, akik az ország régi nagyságát nem élték át, el tudják képzelni ezt a nagyságot és él bennük a fogadalom, hogy visszaszerzik azt? Felteszi az egyik levélíró a kérdést: érzi-e igazán a trianoni sorsot, megaláztatást, szégyent és gyaláztatást az a csendőr, aki az Alföldön született, már a csonkhatárok között s most mint csendőrnek sem anyagi gondja, sem más egyéni keserűsége nincs, ami Trianonra a nap minden percében emlékeztetné?

Értjük ezeket a kételkedő, viaskodó kérdéseket, de megnyugtattuk a kételkedőket: minden csendőr érzi Trianont! Ha a maga emlékeiből és a maga sorsából nem, akkor látja és érzi a körötte élő, küszködő, nyomorgó emberek sorsából. Trianon közös magyar sors, bármikor és bárhol született a magyar. Ebből senki kiszakítani nem bírja magát, akarva sem. Ha

nem is járt Erdélyben, olvasott, hallott róla. A régi nagyság emléke és visszavágyása átöröklődik a vérellapáról fiúra, kétérdő, keserűlelkű bajtársainknak, akik a Küküllő partján voltak gyermekek s akik a Küküllő partjától nem szakadhatnak el soha.

Ki tudja?

(Pályázat.)

Írják meg nekünk a pályázók, ki írta a következő műveket:

1. Himnusz, *Wloszcy Fancuc*
2. Szózat, *Udaa Maatay Múdy*
3. Az ember tragédiája, *Kadaa Inra*
4. Magyar Hiszekegy, *Papp Nagy Alacacuc*
5. Fekete gyémántok, *Sakai Mar*
6. Szeptember végén, *Patai Sám*
7. Toldi trilogia, *Arany János*
8. Szent Péter esernyője, *Kikóly Kálmán*
9. A Gyurkovics-lányok, *Herczy Fanni*
10. Bánk bán, *Karai János*

Pályázatot csak a csendőrség legénysége köréből fogadunk el. A nyertest művészi, szépen bekeretezett, csendőrtárgyú képpel jutalmazzuk. Határidő: december 1, az eredményt a december 15-i számunkban fogjuk közölni.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

MOHÁCSY LAJOS százados.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest,
V., Honvéd-utca 10. — Felelős: György Aladár igazgató.

Eladó ház

Losonczy József, Eger

3 szoba, 2 konyha, külön mosó-konyha mellékhelyiségekkel. Egészséges száraz lakás.

Honfoglalás-u. 18

SZÜCS A. kárpitosmester, lakásberendező

BUDAPEST, IV., Semmelweis-u. 17. **40 éves cég.** Telefon: 189-288.
Komplett lakásberendezések, kárpitozott bútorok. Speciális bőrbútorok készítés, javítás és festés. **FIZETÉSI KEDVEZMÉNY!**

Székesfehérvár:

HAVAS GUSZTÁV

IRODAGÉPÜZEM ▶ SZÉKESFEHÉRVÁR,
CONTINENTAL ▶ BOGNÁR-U. 3.
KÉPVISELET. MŰHELY. TEL.: 456.

Az összes csendőrségi ruházati- és felszerelési cikkek, úgyszintén nyomtatványok állandóan raktáron. Díszfoglalás nagy választék.

Grosz Lajos

a székesfehérvári II. csendőrkörület és a szombathelyi III. csendőrkörület zalaegerszegi osztály szerződéses szállítója

Székesfehérvár, Kossuth-utca 15.

MIELŐTT

BÚTOR

szükségletét beszerezné, tekintse meg **WALDHAUSER ANDOR** BÚTORÁRUHÁZÁT. Megbízható kivétel — méltányos árak. Kedvező fizetési feltételek. — **Aranyérem!** **Székesfehérvár, Kossuth-u. 10.**

VÁSÁROLJUNK

CIPŐT, CSIZMÁT

a csendőrség elismerten megbízható bevásárlási helyen,

POLLÁK REZSŐ

ALBA CIPŐHÁZA,

SZÉKESFEHÉRVÁR.

A «Gondúz» kötetlenségében. **DIJTALAN ÁRJEJYZÉK!**

SÁGI GYULA és FIAI

divatnagyrúháza

Székesfehérvár

Alapítva 1853-ban.

Hatalmas raktárát fehérnemű, szövet, vászon, szőnyeg, női kelengye, stb ajánlja a m. kir. csendőrség tagjainak

Kedvező fizetési feltételek

Ha órára, ékszerre, alpakka evőkészletre van szüksége, kérjen költségmentes bemutatást. Óráimért, ékszereimért legmesz-szebbmő jótállást vállalok.

Alapítotott:
1875.

NEUBART SÁNDOR

órás és ékszerész. Oklevéllel kitüntetett órasmester

SZÉKESFEHÉRVÁR/NÁDOR-U. 23.